

Milletlerarası Para Fonu ile Kalkınma ve İmar Bankasına katılmamız için Hükümete yetki verilmesine dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Ticaret ve Bütçe Komisyonları raporları (176)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 648, 6/2802

30 . XI . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Milletlerarası Para Fonu ile Kalkınma ve İmar Bankasına katılmamız için Hükümete yetki verilmesine dair Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . X . 1946 tarihinde yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve Bretton Woods mukarreratı ile birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan
R. Peker

Gerekçe

1914 - 1918 harbinin hitamından 1939 yılına kadar geçen devrenin iktisadi olayları, Milletlerarası ödemeleri serbest hareketleriyle düzenliyen altın esasına aydet edilemeyeceği fikrini doğurmuş ve İkinci Cihan harbinin dünya iktisadiyatında açtığı derin yaralar bu fikrin umumileşmesine sebep olmuştu.

Yeni sulh devresinde dünya ekonomisini, Birinci Cihan Harbini takip eden yılların karışık ve tahripkâr hâdiselerine mâruz bırakmanın dünya sulh ve refahı için yaratabileceği tehlikeler nazardan kaçmamış ve bu suretle, aydet ümidi bulunmayan altın esası yerine, Milletlerarası maliye ve para meselelerine yeni bir nizam vermenin zarureti kendiliğinden meydana çıkmıştır.

Milletlerarası, para, kredi ve ticaretin sağlam bazı esaslara bağlanmasına müteallik çalışmaların harb içerisinde başlanmış ve bu çalışmaların neticeleri 1943 yılı baharından itibaren dünya efkârına muhtelif plânlar halinde arz edilmiştir.

Bretton Woods Anlaşmalarının mahiyet ve şumulünü aydınlatma bakımından bu plânlardan en mühimi olan Keynes ve White plânları üzerinde bir nebze durulması faydalı görülmektedir.

İngiliz noktai nazarına göre hazırlanmış bulunan Keynes plânı çok taraflı kliring sistemini esas olarak almakta ve Milletlerarası bir kliring birliği derpiş eylemekte idi. Plânla istihdaf edilen gayeler, ticari ve iktisadi zaruretlerle ahenktar, yumuşak bir kambiyo istikrarı, Milletlerarası krediye büyük bir gelişme sağlamak ve dış tediyeleri bazı tedbirlerle muvazenelendirmek şeklinde özetlenebilir. Bu plânda kambiyo istikrarı ve Milletlerarası tediyeye bakımından altın bir tarafa bırakılıyor ve muhtelif paraların kıymet ölçüsü olarak «Bancor» adı verilen bir hesap parası ihdas ediliyordu. Birliğe katılacak memleketlerin paralarına tesbit edilecek rayiçler «Bancor» a göre kendi aralarında kararlaştırılacağından icabında kolaylıkla değiştirilebilecekti.

«Bancor» hiçbir zaman efektif olarak istenmesi mümkün bir para bulunmadığına göre de,

Milletlerarası takas birliği bilânçosuna hanel iras etmeksizin, hesapları alacak irac eden milletlerin bu alacak bakiyeleri nispetinde diğer memleketlere büyük krediler teminine vasıta olabilecekti.

Tediye muvazenelerine gelince, Keynes plânı bu bakımdan çeşitli teknik tedbirler ve müeyyedeler vazeyliyordu.

White plânı Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin görüşünü açıklıyordu. Plânın esası Milletlerarası bir istikrar fonu tesisi ve en mühim hedefi de katı bir kambiyo istikrarıydı. Altın, Milletlerarası tediye vasıtası olarak, eski kudretini muhafaza edecek ve dövizler «Unitas» ile ifade olunacaktı. Unitas bir para değil, dövizlerin altına olan nispetlerini ifade ve hesapları kolaylaştırmak için kullanılacak basit bir hesap ünitesi idi.

İngiliz ve Amerikan görüşlerini yekdiğerine yakınlaştırmak için Kanadalılar tarafından vücade getirilen İlsley plânı White plânının esaslarını alıyor ve fakat bunları bir miktar yumuşlatıyordu.

Nihayet 1944 Nisanında İngiltere'nin White plânına temayül ettiğini açıklıyan «Müşterek prensipler beyannamesi» neşrolunmuş ve bu beyannameye Rusya da iltihak etmiştir.

Daha ziyade umumi prensipler vazeyliyen «Müşterek prensipler beyannamesi» B. W. müzakerelelerinin mukaddemesi mahiyetindedir. 44 memleket temsilcilerinin iştirakiyle 1 Temmuz 1944 den 22 Temmuz 1944 tarihine kadar devam eden B. W. müzakerelerine hâkim olan fikirler şöylece özetlenebilir :

«Kambiyo rayiçlerinde istikrarsızlık ve para düşürme yarışlarının iktisadî eylediği vüsat Milletlerarası ticareti felce uğratmakta ve malî ve ekonomik emniyet ve itimadî haleldar etmektedir. .

Bazı memleketlerin mahza ticari avantajlar sağlamak için kambiyo rayiçlerine hususi nispetler tâyin ve muhtelif nizamlar vazeylemeleri ve tefrikçi bir siyaset gütmeleri bütün milletlerin iktisadiyatı için çeşitli mahzurlar doğurmaktadır.

Milletlerarası ekonomi alanında vucüd bulan kararsızlık ve emniyetsizlik beynelmilel kredi muamelelerine engel teşkil eylediğinden, dünya ölçüsünde İmar ve kalkınma gelişmemekte ve bir çok tabii servet menbalarından istifade olunamamaktadır.

Bazı küçük ve ortak memleketler ticari ve ekonomik münasebetlerinde tek bir devlete bağlanarak onun iktisadi nüfuzu altında kalmaktadırlar.

Bütün bu hallerin dünya refahını ve sulhunu tehlikeye koyan iktisadi mücadelelere sebep olduğu şüphesizdir. Binaenaleyh Milletler İş Birliği yaparak kambiyo istikrarını ve Milletlerarası emniyeti sağlamak, kambiyo bakımından tahassül edecek muvakkat müşkülleri izale için birbirlerine yardım etmek, harb sonrası imâr ve kalkınma hareketlerini kolaylaştırmaya mâtufl kredi tahsislerini müşterek mes'uliyet altına almak ve nihayet dünya refah ve sulhu için felâketli olan infirat siyaseti ve tefrikçi hareketlere karşı müeyyideler uygulamak durumundadırlar.»

Bu düşüncelerin bir ifadesi olan B. W. mukarreratı iki müessesenin kurulmasını kabul eylemiş bulunmaktadır ki bu müesseseler de Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası Kalkınma ve İmar Bankalarıdır.

Anlaşmaya göre mukarrerat, müzakerelere iştirak eden devletlerin imzalarına 31 . XII . 1945 tarihine kadar açık bulundurulacak ve iştirak hisselerinin % 65 ne malik olan Devletler tarafından imza edildiği zaman mer'yete girecektir. Mezkûr tarihe kadar iştirak hisselerinin % 79 na sahip Devletlerce imza keyfiyeti yerine getirildiğinden her iki müessese de kurulmuş bulunmaktadır.

Milletlerarası Para Sandığı, para meselelerinde işbirliği yapmak, Milletlerarası ticaret ve ekonominin inkişafına hizmet etmek, dövizlerin istikrarını temin eylemek, para kıymetini düşürme yarışlarına mâni olmak, âzalar arasında çok taraflı bir tediye sistemi kurulmasına ve kambiyo takyidatının izalesine yardım etmek; tediye müvazenesizliklerinin tahripkâr tedbirlere başvurulmaksızın, fon menabiinden istifade suretiyle izalesini sağlamak gibi para ve tediye mütaallik muhtelif gayeleri istihdaf etmektedir.

Âza memleketlerin imar ve iktisadi kalkınmasına yardım etmek, istihsal cihazının sulh zamanındaki ihtiyaçlara göre değiştirilmesini kolaylaştırmak, geri kalmış memleketlerdeki istihsal cihazıyla servet kaynaklarının gelişmesini teşvik etmek, sermaye tahsislerini tekeffül ve teşvik eyle-

mek, bunlara katılmak veya bunları tamamlamak, âza topraklarının verim derecesini ve hayat seviyesini yükseltmek, iş şartlarını düzenlemek, istikrazlar tertiplemek gibi hususlar da Milletlerarası Bankanın hedefleri cümlesindedir.

Harb sonrası ekonomik nizamının temel taşlarını teşkil eden bu iki müessesenin hallini üzerine aldığı paraya mütaallik, malî ve iktisadi meselelerin dünya sulh ve refahı bakımından onları ehemmiyetleri ve B. W. anlaşmalarının şimdiye kadar Milletlerarası ekonomi tarihinde eşine rastlanmayan durumu arzdan müstağnidir.

Memleketimizin bu önemde bir anlaşma ile ilgilenmiyerek Milletlerarası malî ve ekonomik münasebetlerinde genel itimat ve emniyet sahası dışında kalması mümkün olamayacağından dünya ekonomi alanında kendisine düşen yeri işgal ederek cihan sulh ve refahı için diğer memleketlerle işbirliği yapması tabii ve zaruri idi. Bu sebeptendir ki Milletlerarası Para Fon'una ve Kalkınma ve İmar Bankasına katılmamız için 1946 yılı başlarında gerekli teşebbüslere girişilmiş ve her iki kuruma da kırk üçer milyon dolar iştirak hissesiyle kabulümüz bu müesseselerin Guvernörler Meclisi tarafından uygun görülmüştür. Sunulan tasarı Yüksek Meclise kabul buyurulduğu takdirde anlaşmalar imzalanacak ve Milletlerarası Para Fonu ile İmar ve Kalkınma Bankasına iştirakimiz kesinleşecektir.

Fon ve Bankaya iştirak hisselerimizin miktar ve tediye tarzları aşağıda açıklanmıştır:

Milletlerarası para Fon'una iştirak hissemiz 43 milyon dolardır. Bunun 10 750 000 dolârı altın olarak geri kalan 32 250 000 dolarlık kısmı da Türk parasiyle ödenecektir. Türk parasiyle ödenecek kısım yerine faizsiz ve gayri kabili devir Hazine bonusu vermek mümkündür.

Altın olarak ödenecek kısmın altınla ifadesi 9 553 202 kilogram altındır ki mukabili 30 100 000 Türk lirası tutmaktadır. 32 250 000 dolârın Türk lirası muadili de 90 300 000 liradır.

Her iki kısım Fon'dan para alma ehliyetini iktisap ettiğimiz tarihte veya daha evvel ödenecektir. Fon'un Kambiyo muamelelerine başlayabilecek bir durumda bulunduğu kanaat getirerek âzalara keyfiyeti tebliğ ettiği tarihten itibaren 90 günün, para rayicine mütedair bir itiraz vâkı olmadan geçmesi halinde fondan para alma ehliyeti iktisap olunacaktır.

Milletlerarası Kalkınma ve İmar Bankasına iştirak hissemiz keza 43 milyon dolardır.

Bu meblâğın:

a) % 2 sini teşkil eden 860 000 dolâr altın veya Amerika Birleşik Devletleri dolârı olarak, Bankanın faaliyete başladığı tarihten itibaren 60 gün içinde ödenecektir. Bu miktarın Türk lirası mukabili 2' 408 000 liradır. 764 257 kilogram altına tekabül eder.

b) % 18 i Millî paramızla ve Banka tarafından yapılacak ödeme talebi üzerine tediye olunacaktır. 7 740 000 dolâr olan bu kısmın Türk lirası tutarı 21 672 000 liradır. % 95 - 99 u faizsiz bono olarak ödenebilir.

c) Mütebaki % 80 altın, dolâr veya Bankanın ihtiyacı olacak herhangi bir para ile ödenecek olup 34 400 000 dolâr mukabili 96 300 000 Türk lirasıdır. Bankanın bazı vecibe ve mükellefiyetlerini yerine getirmek üzere ihtiyacı olduğu zaman bir ödeme talebine mevzu teşkil edebilecektir.

İştirak hisselerimizin tediyesi bakımından Fon ve Bankaya karşı olan taahhütlerimizi vaktinde ifa için, tasarıya bu tediyanın, gelecek yıllar bütçelerine konulacak ödeneklerle mahsup edilmek üzere, avans olarak yapmasına mütaallik gerekli hüküm de konulmuş bulunmaktadır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışişleri Komisyonu
Esas No. 1/76
Karar No. 7

24 . I . 1947

Yüksek Başkanlığa

Milletlerarası Para Fonu ile Kalkınma ve İmar Bankasına katılmamız için Hükümete yetki verilmesine dair Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . X : 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ve tasarıya ilişik olan, adı geçen teşekküllerin statüleri Komisyonumuzca da Dışişleri ve Maliye Bakanlarının huzurlarında incelendi.

İkinci Cihan Harbi ertesinde, Birleşmiş Milletler Derneğinin kurulup faaliyete geçmesiyle, yeni bir zihniyetin Milletlerarası münasebetleri hâkim olması yolunda geniş adımlar atılmaktadır. Bu yeni zihniyet, klâsik mutlak hükümlerlik telâkkisini gitgide yumuşatmak ve Milletlerarası işbirliği ve birbirine bağlılık prensipini yerleştirmek hedefini gütmektedir.

Adı geçen teşekküller Milletler arası işbirliğini, ekonomi, maliye ve kalkınma alanlarında dünya ölçüsünde geliştirmek maksadını gütmek-

tedir. Bu itibarla Türkiye Cumhuriyetinin takip ettiği Dış politikanın ana prensiplerine cevap veren bu kanun tasarısının birinci maddesinde, daha ziyade vuzuhu temin için gerekli değişiklik yapıldıktan sonra, ilişik statülerle birlikte tasdikı uygun görülmüştür.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Ko. Baş. Y.	Sözcü	Kâtip
Bilecik	Bilecik	Gümüşane
<i>M. Ş. Esendal</i>	<i>M. Ş. Esendal</i>	İmzada bulunamadı.
Afyon K.	Aydın	Bolu
<i>Dr. C. Tunca</i>	<i>Dr. M. Germen</i>	<i>H. C. Çambel</i>
Gazianteb	İzmir	Kocaeli
<i>Dr. A. Melek</i>	<i>Yücel</i>	İmzada bulunmadı.
Manisa		Manisa
İmzada bulunamadı.		İmzada bulunamadı.
Samsun		Tokad
<i>C. Bilsel</i>		<i>N. Poroy</i>

Ticaret Komisyonu raporu

T. M. M. M.
Ticaret Komisyonu
Esas No. 1/76
Karar No. 10

24 . I . 1947

Yüksek Başkanlığa

Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulundan 16 . X . 1946 gününde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılıp Yüksek Başkanlığa Komisyonumuza havale buyurulan «Milletlerarası para fonu ile kalkınma ve İmar Bankasına katılma için Hükümete yetki verilmesine dair kanun tasarısı; Sayın Dışişleri Bakanı ile Maliye Bakanlığı temsilcilerinin bulunmalarıyla Komisyonumuzda incelendi.

Bu kanunda gerek Sayın Bakanın ve gerek Maliye Bakanlığı temsilcilerinin verdiği geniş açıklamalar dinlendi.

Gerekçesinde belirtildiği üzere :

1. İkinci Cihan Harbi sonrası ekonomik nizamı kurmak, âza olacak memleketlerin imar ve iktisadî kalkınmalarına yardım etmek, geri kalmış memleketlerdeki istihsal cihazları ile servet kaynaklarının genişlemesini teşvik, sermaye tahsislerini tekeffül ve teşvik eylemek, üye memleketlerin topraklarının verim derecesini ve hayat derecesini yükseltmek,

2. Para meselelerinde işbirliği yapmak, Milletlerarası ticaret ve ekonomik inkişafında hizmet etmek, dövizlerin istikrarını sağlamak

para kıymetinin düşme ve düşürme yarışlarına mâni olmak ve üyelerin arasında çok taraflı teğiye sistemi kurulmasına ve kambiyo takyidatının izalesine yardım etmek, gibi temel taşlar teşkil eden bu iki müesseseye ve bilhassa politik bir anlaşma ile ilgilenmesi memleketimizin malî ve iktisadî faydasına uygun olacağına şüphesiz görmeyen Komisyonumuz bu tasarrufların kabulüne ve tasarrufların 1 nci maddesinde Dışişleri Komisyonunca yapılan vuzuha matuf değişikliğe de uyarak o suretle yazılmasına oybirliğiyle karar vererek havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek

Başkanlığa sunulur.
Ticaret Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Kâtip
Seyhan	Ankara	Niğde
K. Gülek	A. Çubukcu	H. Utusoy
Eskişehir	İçel	Kars
II. Polatkan	H. Atalay	A. Sürmen
Kayseri		Kırklardı
H. Ürkün		Ş. Ödül
İmzada bulunamadı		
Trabzon		Trabzon
A. R. Işıl		M. Yarımbayık
Van		Yozgad
M. Koçak		Z. Arkant

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/76
Karar No. 52

10 . II . 1947

Yüksek Başkanlığa

Milletlerarası para Fonu ile Kalkınma ve İmar Bankasına katılmamız için Hükümete yetki verilmesine dair Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 30 . II . 1946 tarihli ve 6/2802 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporlarıyla birlikte Komisyonumuza verilmekle Maliye Bakanı Halit Nazmi Keşmir olduğu halde incelenip görüşüldü.

Hükümet gerekçesiyle Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporlarında belirtilen maksatlarla kurulan (Milletlerarası para fonu ile Kalkınma ve İmar Bankası) na katılmamızın; memleket için malî ve iktisadî bakımlardan faydalı olacağına Komisyonumuzca da kanaat getirilerek tasarı esas itibarıyla kabul olunmuş ve maddelerin konuşulmasına geçilmiştir.

Birinci madde, Dışişleri Komisyonunca tesbit edilen şekilde kabul olunmuştur. Tasarrufların ikinci maddesine, iştirak hissemiz olarak tesbit edilen miktarın Büyük Millet Meclisince de bilindiğini ve kabul olunduğunu gösterecek ve para olarak yapılacak ödemenin haddini belir-

tecek bir fıkranın eklenmesi uygun görülerek ikinci madde o suretle yazılmıştır.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Edirne	Diyarbakır	İzmir
M. N. Gündüzalp	C. Ekin	M. Birsal
Kâtip		
Ankara	Ankara	Ankara
F. Öymen	N. C. Akkerman	C. Gölet
Antalya	Aydın	Bolu
N. E. Sümer	B. Alpman	C. S. Siren
Bursa	Diyarbakır	Diyarbakır
F. Bük	V. Dicleli	İ. H. Tigril
Eskişehir	İstanbul	İzmir
A. Potuoğlu	O. N. Köni	S. Dikmen
Kastamonu	Kırşehir	Kocaeli
M. Akalın	Ş. Torgüt	İ. R. Aksal
Mardin	Samsun	Tokad
R. Erten	M. A. Yörüker	R. A. Sevengil
Urfa		Yozgad
E. Tekeli		S. İçöz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Milletlerarası Para Fonu ile Kalkınma ve İmar Bankasına katılmamız için Hükümete yetki verilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Milletlerarası Para Fonuna ve Kalkınma ve İmar Bankasına katılmamıza ilişkin işlemleri yapmak, bu husustaki anlaşmaları imza eylemek ve anlaşma hükümlerinin gerektirdiği tedbirleri almak için Hükümete yetki verilmiştir.

MADDE 2. — Milletlerarası Para Fonu ve Kalkınma ve İmar Bankasına yapılması gereken ödemeler, gelecek yıllar bütçelerine konulacak ödeneklerden mahsubedilmek üzere, avans olarak icra olunabilir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan <i>R. Peker</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>M. Ökmen</i>
Devlet Bakanı <i>M. A. Renda</i>	Adalet Bakanı <i>Ş. Devrin</i>
Millî Savunma Bakanı <i>C. C. Toydemir</i>	İçişleri Bakanı <i>Ş. Sökmensüer</i>
Dışişleri Bakanı <i>H. Saka</i>	Maliye Bakanı <i>H. N. Keşmir</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Reşat Ş. Sırer</i>	Bayındırlık Bakanı <i>C. K. İncedayı</i>
Ekonomi Bakanı <i>T. B. Balta</i>	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı <i>Dr. B. Uz</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı <i>T. Coşkan</i>	Tarım Bakanı <i>F. Kurdoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Ş. Koçak</i>	Ticaret Bakanı <i>A. İnan</i>
Çalışma Bakanı <i>Dr. S. İrmak</i>	

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Milletlerarası Para Fonu ile Kalkınma ve İmar Bankasına katılmamız için Hükümete yetki verilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Milletlerarası Para Fonunun ve Kalkınma ve İmar Bankasının bu kanuna ilişkin statülerini imza etmek ve bu kurullara katılmak için lüzumlu olan diğer işlemleri yapmak ve anlaşma hükümlerinin getirdiği tedbirleri almak için Hükümete yetki verilmiştir.

MADDE 2. — Hükmetin 2 nci maddesi aynen

MADDE 3. — Hükümetin 3ncü maddesi aynen

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİSİ

Milletlerarası Para Fonu ile Kalkınma ve İmar Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Dışişleri Komisyonunun birinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Milletlerarası para fonu ve Kalkınma ve İmar Bankasına yapılması gereken ödemeler, gelecek yıllar bütçelerine konulacak ödeneklerden mahsubedilmek üzere, avans olarak icra olunabilir. Ancak bu avansların yekûnu, 1 Temmuz 1944 tarihinde mer'î sıklık ve sâfiyetteki, 86 000 000 Amerika Birleşik Devletleri doları karşılığını geçemez.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncu maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MİLLETLERARASI PARA FONU HAKKINDAKİ ANLAŞMA

Ağlarına bu Anlaşma imza edilmiş olan Hükümetler aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

GİRİŞ MADDESİ

Milletlerarası Para Fonu kurulmuştur ve aşağıdaki hükümlere göre çalışacaktır:

Madde — I.

Gayeler

Milletlerarası Para Fonunun gayeleri şunlardır:

(I) Milletlerarası para meselelerinde danışma ve işbirliği mekanizmasını temin eden daimî bir müessese vasıtası ile Milletlerarası para işbirliğini teşvik etmek.

(II) Milletlerarası Ticaretin genişlemesini ve muvazeneli inkişafını kolaylaştırmak ve böylece İktisadi siyasetin ilk hedefleri olarak iş bulmada ve hakiki gelirden yüksek seviyelere erişilmesine ve bu seviyelerde tutunulmasına ve bütün âzaların verimli kaynaklarının genişlemesine hadim olmak.

(III) Kambiyo istikrarına medar olmak, azalar arasında muntazam kambiyo anlaşmaları idame etmek ve dövizlerin kıymet kaydettirici yarışlarına mâni olmak.

(IV) Âzalar arasında cari muameleler hususunda çok taraflı bir tediye sisteminin kurulmasına ve dünya ticaretinin inkişafını işkâl eden kambiyo takyidatının izalesine yardım etmek.

(V) Kendilerini Fonun menabiinden münasip teminat mukabilinde faydalandırmak suretiyle âzalara itimat vermek ve böylece tediye muvazenelerindeki bozuklukları, millî ve Milletlerarası refah için tahripkâr tedbirlere başvurulmaksızın tashih etmek fırsatını temin etmek.

(VI) Yukarıdaki fıkraya tevfikân âzaların milletlerarası tediye muvazenelerindeki muvazenesizlik derecesini azaltmak ve bunun devam müddetini kısaltmak.

Fon, bütün kararlarında bu maddede yazılı gayeleri rehber ve hedef ittihaz edecektir.

Madde — II

Âzalık

Kısım : 1 - İlk âzalar (Müessis âzalar)

Birleşmiş Milletler para ve Maliye Konferansında temsil edilmiş olan ve Hükümetleri XX nci maddenin 2 nci kısmı (e) fıkrasında tasrih edilmiş bulunan tarihten evvel âzalığı kabul eden memleketler, Fonun ilk (Müessis) âzaları olacaktır.

Kısım : 2 - Diğer âzalar

Âzalık, Fonun tâyin edeceği zaman ve şartlar dâhilinde diğer memleketlerin Hükümetlerine de açık olacaktır.

Madde — III

İştirak hisseleri ve taahhüdât

Kısım : 1 - İştirak hisseleri

Her âza için bir iştirak hissesi tâyin edilecektir. Birleşmiş Milletler para ve Maliye Konferansında temsil edilerek XX nci maddenin 2 nci kısmının (e) fıkrasında tâyin edilmiş olan tarihten

evvel âzalığı kabul eden âzaların iştirak hisseleri, (A) cetvelinde tesbit edilen miktarlar olacaktır.

Diğer âzaların iştirak hisseleri Fon tarafından tâyin edilecektir.

Kısım : 2 - İştirak hisselerinin tensiki

Fon, beş senelik fâsıllarla âzaların iştirak hisselerini tetkik ve münasip görürse, bunların tensikini teklif edecektir. Bundan başka, diğer herhangi bir zamanda alâkadar âzanın talebi üzerine ve bu talep muvafık görüldüğü takdirde, herhangi bir iştirak hisselerini nazarı itibara alabilecektir. İştirak hisselerinde herhangi bir değişikliğin yapılması için rey hakları yekûnunun 4/5 nispetinde bir ekseriyetle karar verilmesi şarttır. Alâkadar âzanın rızası olmaksızın hiçbir iştirak hissesi değiştirilmeyecektir.

Kısım : 3 — Taahhüdât; tediyeinin zamanı, yeri ve şekli

a) Her âzanın taahhüdü iştirak hissesine müsavi olacak ve âza XX inci maddenin 4 ncü kısmının (c) veya (d) fıkrasındaki hükümlere tevfikan fondan para satın almağa ehliyet iktisap ettiği tarihe veya bu tarihten evvel salâhiyetli mutemede tevdi edilerek Fona tamamen tediye edilecektir.

b) Her âza asgari olarak:

(i) İştirak hissesinin % 25 inden veya

(ii) Fon'un, kambiyo muamelelerine başlamak üzere bulunduğunu XX nci maddenin 4 ncü kısmının (a) fıkrası mucibince âzalara tebliğ ettiği tarihte kendi resmî altın ve dolar (Amerika Birleşik Devletleri doları) mevcudunun sâfi miktarının % 10 undan,

Hangisi daha az ise o miktarı altınla tediye edecektir.

Her âza, resmî altın ve dolar (Amerika doları) mevcudunun sâfi miktarını tâyin etmek hususunda Fon'a lüzumlu malûmatı verecektir.

c) Her âza, iştirak hissesinin bakiyesini kendi parasiyle ödiyecektir.

d) Herhangi bir âzanın toprakları düşman işgalinde kaldığından naşi, (b) (ii) fıkrasında sözü geçen tarihteki resmî altın ve dolar (Amerika Birleşik Devletleri doları) mevcutlarının sâfi miktarını tesbit etmek mümkün olmadığı takdirde Fon bu nevi mevcutları tâyin etmek üzere münasip başka bir tarih tesbit edecektir. Şayet, bu suretle tesbit edilen tarih, XX inci maddenin 4 ncü kısmının (c) veya (d) fıkraları mucibince âzanın Fon'dan para satınalmağa ehliyet iktisap ettiği tarihten muahhar ise, Fon ile âza yukarıda (b) fıkrasına tevfikan altınla muvakkat bir tediye yapılması hususunda anlaşacaklardır. Âzanın taahhüd bakiyesi, resmî mevcutlarının sâfi miktarı belli olunca âza ile Fon arasında gerekli düzeltmeler yapılmak kaydiyle, kendi parasiyle ödenecektir.

Kısım : 4 - İştirak hisselerinin değişmesi halinde tediye

a) İştirak hissesinin artırılmasına muvafakat eden her âza, rızası tarihinden itibaren 30 gün içinde artışın % 25 ini altın olarak mütebakisini de kendi parasiyle fazla Fon'a ödeyecektir. Bununla beraber, tezyide muvafakat ettiği tarihte âzanın para ihtiyatları yeni iştirak hissesinden daha az ise, Fon artışın altın olarak ödenecek kısmını azaltabilecektir.

b) Bir âza, iştirak hissesinin indirilmesine muvafakat ederse Fon, muvafakat tarihinden itibaren 30 gün içinde, indirilen miktara müsavi bir meblâğı âzaya tediye edecektir. Tediye âzanın kendi parasiyle ve o paradan Fon yedinde bulunan mevcudun yeni iştirak hissesinin % 75 inden aşığı düşmesini önlemeğe muktazi miktarda, altınla yapılacaktır.

Kısım : 5 - Para yerine tahvil ikamesi

Fon, herhangi bir âzanın parasının kendi muameleleri için zaruri addetmediği lâalettâyin bir

kısmı yerine, o âza veya onca XIII ncü maddenin ikinci kısmı mucibince tâyin edilmiş mutemet tarafından çıkarılan kâğıt para veya benzeri senetler verilmesini kabul edecektir. Bu senetler mütedavil olmayacak faiz getirmeyecek ve ibrazında başabaş kıymetleri üzerinden Fon'un tâyin edilen mutemet nezdindeki hesabına matlup kaydedilmek suretiyle ödenecektir. Bu kısım, yalnız âzalar tarafından taahhüdât mukabili verilecek paraya değil, diğer bir suretle Fon'a borçlanılan veya Fon'ca iktisap olunan paralara da tatbik edilecektir.

Madde — IV

Paraların başabaş kıymetleri (Altın muadili kıymetleri)

Kısım : 1 - Başabaş kıymetlerin ifadesi

(a) Her âzanın parasının başabaş kıymeti, müşterek ölçü (mahreç) olarak altın veya 1 Temmuz 1944 te mer'i olan sıklet ve safiyetteki Amerikan (Birleşik Devletler) doları ile ifade edilecektir.

(b) Bu Anlaşmanın hükümlerini tatbik etmek maksadıyla âzaların paralarına taallük eden bütün hesaplar, paraların başabaş kıymetleri esası üzerinden yapılacaktır.

Kısım : 2 - Başabaş kıymete (Muadelet kıymeti) müstenit altın mubayaaları

Âzaların yapacağı altın mubayaaları için Fon başabaş kıymetin üstünde ve altında birer marj tesbit edecektir. Hiçbir âza başabaş kıymete marjın ilâvesinden sonra hâsül olan miktardan fazla bir bedelle altın satın almayacak veya başabaş kıymetten marjın tenzilinden sonra hâsül olan miktardan düne bir bedelle altın satmayacaktır.

Kısım : 3 - Başabaş kıymet (Muadelet kıymeti) üzerine müstenit kambiyo muameleleri

Memleket dâhilinde yapılan kambiyo muameleleri için âzaların paralarına tatbik edilecek âzâni ve asgari râyicilerle başabaş kıymet (muadelet kıymeti) arasındaki fark:

(i) Peşin kambiyo muamelelerinde % 1 den;

(ii) Diğer kambiyo muamelelerinde, peşin kambiyo muamelelerine mahsus marjı Fon'un makul saydığı miktar kadar aşan bir hadden, fazla olmayacaktır.

Kısım : 4 - Kambiyo istikrarına ait vecibeler

(a) Her âza, kambiyo istikrarına medar olmak, diğer âzalarla muntazam kambiyo anlaşmaları idame etmek ve kambiyo râyicilerinde değişiklik yapılması yarışlarına mâni olmak üzere Fon'la işbirliği etmeyi taahhüt eder.

(b) Her âza, bu maddenin 3 ncü kısmındaki hadler içinde olmak üzere, memleketi dâhilinde kendi parasıyla diğer âzaların paraları arasında kambiyo muamelelerine bu Anlaşmaya uygun olan münasip tedbirlerle müsaade etmeyi taahhüt eder. Milletlerarası muamelelerin tesviyesi zımında salâhiyetli para makamları fiilen ve Fon'ca bu maddenin ikinci kısmında vazedilen hadler dâhilinde serbestçe altın alan ve satan bir âza bu taahhüdü ifa etmiş sayılacaktır.

Kısım : 5 - Başabaş kıymetlerde tahavvüller

(a) Bir âza, esaslı bir muvazenesizliği düzeltmek maksadı müstesna olmak üzere, parasının başabaş kıymetinde değişiklik yapılmasını teklif etmeyecektir.

(b) Bir âza parasının başabaş kıymetinde değişiklik yapılması için âzanın teklifte bulunması ve Fon'la istişare olunması şarttır.

(c) Bir değişiklik teklif edildiği zaman Fon evvelâ âza parasının XX ncü maddenin 4 ncü kısmına tevfikeyen tâyin edilen ilk başabaş kıymetinde o tarihe kadar yapılmış değişiklikler varsa onları nazarı itibara alacaktır. Kıymetin artırılması veya indirilmesi şeklinde teklif edilen değişiklik evvelkilerle birlikte :

(i) İlk başabaş kıymetin % 10 nunu aşmadığı takdirde Fon hiçbir itirazda bulunmayacaktır.

(ii) İlk başabaş kıymetin % 10 nundan fazla olmakla beraber % 20 sini aşmadığı takdirde, Fon değişikliği tasvip edebildiği gibi teklife itiraz da edebilir. Şukadar ki, âzanın talibi halinde kararını 72 saat zarfında beyan etmeğe mecburdur.

(iii) Yukarıda (i) veya (ii) bentlerinde yazılı hallere uymadığı takdirde Fon keza değişikliği tasvip edebildiği gibi teklife itiraz da edebilir; şukadar ki, kararını beyan için Fon'a daha uzun bir müddet bırakılacaktır.

(d) Bu maddenin 7 nci kısmına tevfikân başabaş kıymetlerde aynı nispette yapılan umumi değişiklikler, teklif edilen değişikliğin yukarıdaki (c) fıkrasının (i), (ii) veya (iii) bentlerine girip girmediğinin tâyininde nazarı itibara alınmayacaktır.

(e) Fon âzalarının Milletlerarası muameleleri üzerine tesir etmediği takdirde, bir âza parasının başabaş kıymetini Fon'un muvafakatını almadan değiştirebilir.

(f) Fon, esaslı bir muvazenesizliği düzeltmek için zararı olduğuna kanaat getirdiği takdirde, yukarıdaki (c) fıkrasının (ii) veya (iii) bentlerindeki hükümlere uygun olmak şartıyla teklif edilen değişikliği tasvip edecektir. Hususiyle Fon, buna kani bulunmak şartıyla, teklifi yapan âzanın içtimai veya siyasi iç siyasetlerinden ötürü, teklif edilen değişikliğe itirazda bulunmayacaktır.

Kısım : 6 - Müsaadesiz değişikliklerin neticesi

Bir âza, Fon'un itirazına rağmen parasının başabaş kıymetini değiştirirse, Fon'un itiraz hakkı olduğu hallerde âza, Fon karar vermedikçe, Fon'un menabiinden istifade edemeyecektir; şayet mâkûl bir müddetin hitamından sonra da âza ile Fon arasındaki ihtilâf devam etmekte ise, mesele 15 nci maddenin ikinci kısmının (b) fıkrası hükümlerine tâbi olacaktır.

Kısım : 7 - Başabaş kıymetlerdeki yeknesak değişiklikler

Bu maddenin 5 nci kısmının (b) fıkrasındaki hükümlere rağmen, Fon, mecmuu reylerin ekseriyetiyle ve iştirak hisseleri mecmuunun % 10 una veya daha fazlasına sahip olan her âza tarafından tasvip edilmek şartıyla, bütün âzaların paralarının başabaş kıymetlerinde aynı nispette umumi değişiklikler yapabilir. Bununla beraber, şayet bir âza, Fon'un bu muamelesinden itibaren 72 saat zarfında, parasının başabaş kıymetinin böyle bir hareketle değiştirilmesini arzu etmediğini Fon'a bildirirse, bu âzanın parasının başabaş kıymetinde bu hükme tevfikân değişiklik yapılmayacaktır.

Kısım : 8 - Fon mevcutlarının altın kıymetinin muhafazası

(a) Fon mevcutlarının altın kıymeti, herhangi bir âzanın parasının başabaş kıymetindeki veya kambiyo rayicindeki değişikliklere bakılmaksızın, aynen muhafaza edilecektir.

(b) (i) Bir âza parasının başabaş kıymeti indirildiği veya (ii) âza parasının kambiyo rayici memleket dâhilinde, Fon'un kanaatine göre, mânidar bir derecede düşmüş bulunduğu zaman, meblâğı mâkûl bir müddet zarfında ve kendi pa'za Fon yedinde mevcut olan parasının altın kıymetinde husule gelen tenakusa tekabül eden birrasiyle Fon'a tediye edecektir.

(c) Bir âza parasının başabaş kıymeti yükseldiği zaman, Fon bu paradan yedinde mevcut olan miktarın altın kıymetinde husule gelen tezâyüde tekabül eden bir meblâğı mâkûl bir müddet zarfında ve kendi parasıyla bu vaziyette olan âzaya iade edecektir.

(d) Bu kısmın hükümleri bütün âzaların paralarının başabaş kıymetlerinde aynı nispette umumi değişiklik yapılması haline de tatbik edilecektir; meğer ki böyle bir değişiklik teklif edildiği vakit Fon başka türlü hareket etmeğe karar vermiş ola.

Kısım : 9 - Bir âzaya tâbi memleketlerdeki ayrı paralar

Hilâfını beyan etmiş olmadıkça, parasının başabaş kıymetinde değişiklik yapılmasını teklif

eden bir âza, XX nci maddenin 2 nci kısmının (g) fıkrasına tevfikân işbu anlaşmayı namlarına kabul etmiş olduğu bütün memleketlerden herbirinin parasının başabaş kıymetinde mütenazır bir değişikliği kabul etmiş sayılacaktır. Bununla beraber, bir âza, teklifin yalnız ana vatan parasına, veya yalnız bir veya daha fazla muayyen ayrı paralara, veyahut da anavatan parasıyla bir veya daha fazla muayyen ayrı paralara taallûk ettiğini beyan etmek hususunda serbest olacaktır.

Madde — V

Fon'la muamelât

Kısım : 1 - Fon'la muamele yapan teşekküller

Her âza Fon'la yalnız Maliye Nezareti (Hazine) Merkez Bankası, tasfiye sandığı veya benzeri diğer malî teşekkülleri vasıtasıyla muamelede bulunacaktır. Fon da yalnız bu teşekküller ile yahut onlar vasıtasıyla muamele yapacaktır.

Kısım : 2 - Fon muamelelerinin hududu

Bu anlaşmada hilâfına hüküm olmadıkça, Fon hesabına yapılacak muameleler, mübayaay tâlip olan bir âzanın teşebbüsü üzerine, bu âzaya altın veya kendi parası mukabilinde diğer bir âzanın parasından temin etmeğe inhisar edecektir.

Kısım : 3 - Fon menabîinin kullanılmasının lâbi olduğu şartlar

(a) Bir âzanın, aşağıdaki şartlar dâhilinde, Fon'dan kendi parası mukabilinde diğer bir âzanın parasını satınalmağa hakkı olacaktır.

(i) Parayı satınalmak isteyen âza, bu anlaşmanın hükümleriyle telif edilebilecek tediyelerde bulunmak üzere o paraya halihazırda ihtiyacı olduğunu bildirecektir.

(ii) Fon, istenilen paradan mevcudunun azalmış olduğunu VII nci maddenin 3 ncü fıkrasına tevfikân ihbar etmiş olmalıdır.

(iii) Tasavvur edilen mübayaay, alıcı âzanın parasından Fon yedinde bulunan mevcudun, mübayaay tarihinde nihayet bulunan 12 aylık devre içindeki iştirak hissesinin % 25 inden daha fazla artmasına da, iştirak hissesinin % 200 ünü aşmasına da, sebebiyet vermemelidir. Şukadar ki, % 25 miktarındaki tahdid yalnız, âza parasından Fon yedinde bulunan mevcut iştirak hissesinin % 75 inden aşığı iken bu miktarın üstüne çıkarıldığı nispette tatbik edilecektir.

(iv) Fon, mübayaay arzusunda bulunan âzanın Fon menabîinin kullanmağa ehliyetli olmadığını evvelce, işbu maddenin 5 nci kısmı, IV üncü maddenin 6 ncü kısmı, VI nci maddenin 1 nci kısmı veya 15 nci maddenin 2 nci kısmının (a) fıkrası mucibince beyan etmemiş olacaktır.

(b) Bir âzanın, Fonun müsaadesi olmadan vâdeli kambiyo muamelelerine karşılık tutmak üzere para elde etmek için Fon menabîini kullanmağa hakkı olmayacaktır.

Kısım : 4 -- Şartlardan feragat

Fon isterse, kendi menfaatlerini koruyacak şartlar altında, işbu maddenin 3 ncü kısmının (a) fıkrasında yazılı olan şartların herhangi birinden, bilhassa Fon menabîini geniş ve devamlı bir suretle kullanmaktan kaçınmış bulunan âzalar lehine vaz geçilecektir. Feragatin tatbikinde Fon, bunu isteyen âzanın devrevi veya istisnai ihtiyaçlarını nazarı itibara alacaktır. Fon âzanın teminat olarak altın, gümüş, menkul kıymet veya fonun kanaatince menfaatlarını koruyacak derecede kıymeti haiz sayarı kabul diğer bir mevcudat ve matlubatı terhin etmek hususundaki isteğini de nazarı itibara alacak ve feragatın bir şartı olarak bu gibi karşılıkların terhinini talep edebilecektir.

Kısım : 5 — Fon menabiini kullanmakta ehliyetsizlik

Fon, herhangi bir âzanın Fon menabiini Fon gayelerine muhalif bir tarzda kullandığına kanaat getirince o âzaya Fon'un görüş ve mütalâalarını havi ve münasip bir müddet içinde cevap verilmesini âmir bir rapor takdim edecektir. Bir âzaya böyle bir raporun takdiminden sonra, Fon, menabiinin âza tarafından kullanılmasını tahdit edebilecektir. Tesbit edilen müddet içinde âza rapora cevap vermez veya verilen cevap Fon'u tatmin etmezse,, Fon menabiinin âza tarafından kullanılmasını tahdide devam veya, mâkûl surette önceden ihbarda bulunduktan sonra, âzanın Fon menabiini kullanmağa ehliyetsiz olduğunu beyan edebilecektir.

Kısım : 6 - Fon'dan altın mukabilinde para muhayaaları

(a) Altın mukabilinde diğer bir âzanın parasından, doğrudan doğruya veya bilvasıta, temin etmek istiyen herhangi bir âza bunu, bu hususta diğer âzalarla aynı derecede hak ve menfaat sahibi olmak şartıyla, Fon'a altın satmak suretiyle elde edecektir.

(b) Bu kısımdaki hükümlerden hiçbiri, herhangi bir âzayı kendi topraklarında mevcut maddenlerle yeni istihsal edilen altını herhangi bir piyasada satmaktan menedemez.

Kısım : 7 - Bir âzanın Fon'un elinde mevcut parasını satılması

(a) Bir âza, Fon'un elinde bulunan parasından iştirak hissesini aşan miktarın herhangi bir kısmını altın mukabilinde Fon'dan satınalabilir; Fon da bu kısmı altın mukabilinde ona satacaktır.

(b) Fon'un her malî yılı sonunda ve aşağıdaki şartlar dâhilinde, bir âza kendi parasından Fon'un elinde mevcut miktarın bir kısmını, (B) cetveline tevfikân tâyin edildiği üzere, altın veya altına tahvili kaabil paralar ile Fon'dan satınalacaktır.

(i) Fon'daki kendi parasından satınalınacak her âza, bu işe, kendi para ihtiyaçlarından alacağı bir meblâğı tahsis edecektir. Bu meblâğ, değerce, Fon'un âzanın parasından olan mevcudunda sene içinde hâsıl olmuş herhangi bir artışın yarısı alınmak; ona, yine sene içinde âzanın para ihtiyatlarında hâsıl olmuş herhangi bir artışın yarısı katılmak; yahut ondan, sene içinde âzanın para ihtiyatlarında vâkı olmuş herhangi bir azalışın yarısı indirilmek suretiyle elde edilecek yekûna müsavi olacaktır. Bu kaide sene zarfında, bir âzanın para ihtiyatlarının, Fon'un elinde mevcut parasında husulen gelen artıştan fazla azalmış olması halinde tatbik edilmeyecektir.

(ii) Yukarıda (i) bendinde yazılı satınalma icap edip de yapıldıktan sonra, bir âzanın elinde bulunan diğer bir âza parasının (veya bu âzadan iktisap olunan altının) mevcuru diğer âzalarla veya bunların topraklarındaki şahıslarla bu para üzerinden yapılan muameleler dolayısıyla artmış bulunursa, para (veya altın) mevcudu bu suretle çoğalmış olan âza, artış miktarını kendi parasını Fon'dan satın almağa tahsis edecektir.

(c) Yukarıda (b) fıkrasında yazılı düzeltmelerden hiçbiri:

(i) Âzanın para ihtiyaçlarının, iştirak hissesinden aşağı düşmesini, veya

(ii) Kendi parasından Fon'u elinde mevcut miktarın iştirak hissesinin % 75 inden aşağı düşmesini, veya

(iii) Bu hususta kullanılması caiz herhangi bir paradan Fon'un elinde mevcut miktarın alâkadar âzanın iştirak hissesinin % 75 inden yukarı çıkmasını

Mueip olacak bir raddeye kadar götürülmeyecektir.

Kısım : 8 — Ücretler

Fon'dan kendi parasına mukabil, diğer bir âzanın parasını satın alan herhangi bir âza başabaş (altın muadili) fiyatına ilâveten, bütün âzalar için aynı nispette olmak üzere % 3/4 nispetinde bir ücret ödiyecektir. Fon, hizmet mukabili alınan bu ücreti % 1'e kadar çıkarmak veya % 1/2 a kadar indirmekte serbesttir.

(b) Fon, Fon'dan altın mübayaaya eden veya Fon'a altın satan herhangi bir âzayı mâkûl bir muamele ücretine tâbi tutabilir.

(c) Fon bütün âzalar için aynı nispette olmak üzere, herhangi bir âzayı iştirak hissesinden fazla Fon elinde mevcut parasının günlük bakiyelerinin vasatı üzerinden ücretlere tâbi tutacaktır. Bu ücretler aşağıdaki nispetlerde olacaktır.

(I) İştirak hissesinin % 25'ine kadar bu hisseyi aşan meblağlardan : ilk üç ay için hiçbir ücret alınmaz, mütaakıp 9 ay için senevi % 1/2 alınır; bundan sonra mütaakıp her yıl için ücrete % 1/2 ilâve edilir.

(II) İştirak hissesinin % 25'inden %50'sine kadar bu hisseyi aşan meblağlardan: İlk yıl için ilâveten bir % 1/2 [*] ve mütaakıp her yıl için ayrıca bir % 1/2 daha alınır.

(III) İştirak hissesinin % 50'sinden fazla olarak bu hisseyi aşan meblağların hissenin % 25'ine tekabül eden her kısmı için yukarıki nispete ilk sene % 1/2 şer ilâve olunur, ve mütaakıp her yıl için de ayrıca bir %1/2 daha alınır.

(d) Bir âza parasından Fon'un elinde bulunan mevcut, miktar ve müddet itibariyle tatbik edilecek ücretlerin senevi % 4 nispetine çıkmasını mücib olacak bir miktarda olunca, Fon ile âza o paradan Fon'un elinde bulunan mevcut azalmasını temin edecek tedbirleri müzakere ve tetkik edeceklerdir. Bunu mütaakıp ücretler, yukarıdaki (c) fıkrası hükümlerine tevfikan % 5'e kadar çıkacaktır. Bir anlaşmaya varılmadığı takdirde Fon münasip gördüğü ücretleri tatbik edebilecektir.

(e) Yukarıda (c) ve (d) fıkralarında işaret edilen nispetler mecmu reylerin 3/4 ekseriyetiyle değiştirilebilir.

(f) Bütün ücretler altın olarak ödenecektir. Bununla beraber, şayet âzanın para ihtiyatları iştirak hissesinin yarısından az ise, bu âza yalnız iştirak hissesinin yarısına tekabül eden ihtiyatları üzerinde ödenmesi icabeden ücretler kısmını altınla ve mütebakisini de kendi parasıyla ödiyecektir.

Madde — VI

Sermaye münakaleleri

Kısım : 1 - Fon menabii'nin sermaye münakaleleri için kullanılması

(a) Bir âza, geniş veya devamlı bir sermaye çıkışını karşılamak için Fon menabii'ni dilediği gibi kullanamaz. Fon da, Fon menabii'nin bu maksatla kullanılmasına mâni olmak için kontrol iera etmesini âzadan talep edebilir. Şayet, bu yolda bir talebi aldıktan sonra, bir âza münasip bir murakabenin icrasında kusur ederse, Fon, âzanın Fon menabii'ni kullanmağa ehliyetsiz olduğunu beyan edebilir.

(b) Bu kısım da yazılı hükümlerden hiçbirisi:

(i) Fon menabii'nin, ibracatın gelişmesi veya ticaretin, bankacılığın veya diğer işlerin muhtat seyri için muktazi olan makul miktarda sermaye muamelelerinde kullanılmasına mâni olacak; veya

(ii) Bir âzanın kendi altın veya döviz menabii ile karşılanan sermaye hareketlerine tesir edecek

mahiyette sayılmıyacaktır.

Şukadar ki, yukarıda sözü geçen sermaye muamelelerini yapan âzalar Fon'un gayelerine uygun bir şekilde hareket etmeğe mecburdurlar.

Kısım : 2 - Sermaye münakaleleri için hususi hükümler

Şayet, bir âzanın parasından Fon'un elinde bulunan mevcutlar aşağıda yazılı hakkın kullanılmasına hemen tekaddüm eden en aşağı 6 aylık bir devre zarfında iştirak hissesinin % 75 nin

[*] Bu ilâvenin asıl nispet olarak tesbit edildiği metinden çıkan ilk % 1/2 ye yapılabacağı anlaşılıyor.

dununda kalmışsa, - Bu maddenin 1 nci kısmına IV ncü maddenin 6 ncü kısmına V ncü maddenin, 5 ncü kısmına, veya XV ncü maddenin 2 ncü kısmının (a) fıkrasına tevfikan Fon menabini kullanmakta ehliyetsiz olduğu beyan ve ilân edilmemiş olmak kaydıyle bu vaziyette bulunan bir âzanın Fon'dan kendi parası mukabilinde ve, sermaye münakaleleri de dâhil, herhangi bir maksada tahsis edilmek üzere diğer herhangi bir âzanın parasını satın almağa hakkı olacak; bu maddenin 1 ncü kısmının (a) fıkrasında yazılı hükümler bunlar hakkında tatbik edilmeyecektir. Şukadar ki, sermaye münakaleleri için bu kısma tevfikan yapılan alışlar, mubayaa arzusunda bulunan âzanın parasından Fon'un elinde mevcut miktarın iştirak hissesinin % 75 nin üstüne çıkmasını veya istenen paradan Fon elinde mevcut miktarın alâkalı âzanın iştirak hissesinin % 75 nin dununa düşüp bu seviyede kalmasını mucip olmamalıdır; aksi takdirde bu gibi alışlara müsaade edilmeyecektir.

Kısım : 3 - Sermaye münakalelerinin murakabesi

Âzalar, Milletlerarası sermaye hareketlerini tanzim etmek maksadıyla lüzumlu murakabeleri icra edebilirler; ancak hiçbir âza, VII ncü maddenin 3 ncü kısmının (b) fıkrasıyle XIV ncü maddenin 2 ncü kısmında yazılı hususlar dışında, bu kontrolleri, mutat muameleler için yapılacak tediyeleri takyit edecek veya taahhütlerin tesviyesinde para münakalelerini haksız olarak geciktirecek bir tarzda icra edemez.

Madde — VII

Kıt paralalar

Kısım : 1 - Paranın umumi olarak kılığı

Şayet Fon, muayyen bir paranın umumi olarak azalmakta olduğunu müşahede ederse, bundan âzaları haberdar edebilir ve kılığın sebepleriyle bunu izale etmeğe matuf tavsiyeleri ihtiva eden bir rapor çıkarabilir. Parası mevzu bahis olan âzanın bir mümessili raporun hazırlanmasına iştirak edecektir.

Kısım : 2 - Kıt paralardan Fon'un elindeki mevcutların ikmali için tedbirler

Fon, herhangi bir âzanın parasından elindeki mevcutları ikmal etmek için münasip gördüğü takdirde aşağıdaki tedbirlerden birine veya her ikisine müracaat edebilir.

(i) Fon, kendisiyle âza arasında mutabık kalınan hüküm ve şartlarla, âzaya, kendi parasını Fon'a borç vermesini veya Fon'un bu parayı, âzanın tasvibiyle gerek âzanın topraklarında gerek bu toprakların dışında kâin diğer bir menbada borç almasını, âzaya teklif edebilir; şukadar ki, hiçbir âza, Fon'a bu gibi ikrazlarda bulunmak veya kendi parasını Fon'un diğer herhangi bir menbada borç almasını tasvip etmek mecburiyetine tâbi tutulmayacaktır.

(ii) Fon, âzadan, parasını altın mukabilinde kendisine satmasını talep edebilir.

Kısım : 3 - Fon mevcutlarının kılığı

(a) Bir âzanın parasına olan talebin, Fon'un bu talebi karşılamak iktidarını ciddi surette tehdit ettiği Fon'ca sarahtle anlaşılırsa, Fon bu maddenin 1 ncü kısmı mucibince bir rapor neşretmiş olsun olmasın, böyle bir paranın kıt olduğunu resmen beyan ve ilân edecek ve mütaakiben kıt paradan elinde mevcut bulunan ve eline gelmesi melhuz olan miktarları âzaların izafi ihtiyaçlarını, Milletlerarası umumi iktisadi durumu ve diğer münasip mülâhazaları lâyük olduğu dikkat ve ihtimamla nazarı itibare alarak taksim edecektir. Fon, aynı zamanda, hattı hareketine dair bir rapor neşredebilir.

(b) Yukarıdaki (a) fıkrası mucibince yapılacak resmî bir deklârasyon, her âzaya, Fon'la isti-

şareden sonra, azalmış para üzerinde kambiyo muameleleri yapılması hususundaki serbesti üzerine muvakkaten tahditler koymak salâhiyetini verecektir. IV ncü maddenin 3 ncü ve 4 ncü kısımlarının hükümlerine tâbi olmak kaydıyla, âza bu gibi tahditlerin mahiyetini tâyin hususunda tam bir salâhiyete sahip olacaktır. Şu kadar ki, bu tahditler, azalmış paraya ait talebi, ilgili âzanın elinde mevcut bulunan veya eline geçecek olan miktara munhasır bırakmak için icabettiğinden daha ziyade takyit edici mahiyette olmayacaklar ve şartların müsaade edeceği süratle gevşetilerek kaldırılacaklardır.

(c) Yukarıda (b) fıkrasında yazılı mezuniyet, Fon'un mevzuubahis paranın artık kıt olmadığını resmen beyan ve ilân etmesi üzerine nihayetbulacaktır.

Kısım : 4 - Takyitlerin tatbiki

Bi maddenin 3 ncü kısmının (b) fıkrasına tevfikan diğer herhangi bir âzanın parası hususunda takyitler vazeden herhangi bir âza, bu gibi takyitlerin tatbikına dair diğer âza tarafından gösterilen şekilleri hoş karşılayarak bunlara samimî bir alâka gösterecektir.

Kısım : 5 - Takyitler hakkında Milletlerarası diğer anlaşmaların tesiri

Âzalar, bu anlaşmadan evvel diğer âzalarla giriştikleri herhangi bir tahhüdün vecibelerine, bu madde hükümlerinin yürümesine mâni olacak bir tarzda müracaat etmemek hususunda mutabıktırlar.

Madde — VIII

Âzaların umumi vecibeleri

Kısım : 1 - Giriş

Bu anlaşmanın diğer maddelerine tevfikan katlanılan vecibelere ilâveten her âza bu madde ile ihdas olunan vecibeleri de yerine getirmeyi taahhüt eder.

Kısım : 2 - Mütat tediyelerin takyitlere tâbi tutulmasından kaçınma

(a) Hiçbir âza Fon'un tasvibi olmadan Milletlerarası mütat muamelelere ait tediyeler ve münakaleleri takyitlere tâbi tutmayacaktır. VII ncü maddenin 3 ncü kısmının (b) fıkrasıyla XIV ncü maddenin 2 ncü kısmının hükümleri mahfuzdur.

(b) Herhangi bir âzanın parasına taallük eden ve o âzanın, işbu anlaşmaya uygun olarak teyit veya tanzim edilmiş bulunan kambiyo murakabesi mevzuatına muhalif olan kambiyo mukaveleleri herhangi bir âzanın topraklarında hükümsüz kalacaktır. Bundan başka âzalar, karşılıklı olarak anlaşmak suretiyle, herbirinin kambiyo murakabesi mevzuatının tesirini artırmağa mâ-tuf tedbirlerde işbirliği yapabilirler. Ancak, mezkûr tedbirlerle mevzuatın bu anlaşma ile teklifi kaabil olması şarttır.

Kısım : 3 - Para bahsinde tefrikçi teamüllerden kaçınma

Bu anlaşma mezuniyet vermedikçe veya Fon tasvip etmedikçe, hiçbir âza tefrikçi para anlaşmalarına veya çok kıymetli para ihdası teamüllerine girişmeyeceği gibi, 5 ncü maddenin 1 ncü kısmında işaret edilen malî teşekküllerinden hiçbirinin de bu yolda hareket etmesine müsaade etmeyecektir. Şayet bu anlaşmanın meriyete girdiği tarihte bu nevi anlaşma veya teamüllere girilmiş idi ise, alâkadâr âza, bunların tedrici olarak kaldırılmaları hakkında Fon'la müşaverede bulunacaktır. XIV ncü maddenin 2 ncü kısmına tevfikan teyit ve tanzim edilenler bunun haricinde olup, bunlar hakkında aynı maddenin 4 ncü kısmındaki hükümler tatbik edilecektir.

Kısım : 4 - Yabancılara ait bakiyelerin tahvili

- (a) Her âza, kendi parasından diğer bir âzanın sahip olduğu matlup bakiyelerini :
- (i) Satılacak matlupların mütat muamelelerin neticesi olarak ahiren iktisap edilmiş olduğunu ; veya ;
- (ii) Mütat muameleler dolayısıyla tediyatta bulunmak için tahvillerinin zaruri bulunduğunu ; Bunların satın alınması için yaptığı taleple birlikte gösterdiği takdirde, satın alınacaktır. Satın alınan âza mukabilini, dilerse, talebi yapan âzanın parasıyla, dilerse altınla tediye edecektir.
- (b) Yukarıda (a) fıkrasında münderic mecburiyet aşağıdaki hallerde tatbik edilmeyecektir :
- (i) Matlupların tahvili bu maddenin 2 neî kısmına veya VI neî maddenin 3 neî kısmına tevfikân takyit edilmiş ise ;
- (ii) Matluplar XIV neî maddenin 2 neî kısmına tevfikân teyit veya tanzim edilmiş olan takyidatın bir âza tarafından kaldırılmasından evvel yapılan muamelelerin neticesi olarak birikmiş ise ;
- (iii) Matluplar, bunlar satın alınması talep edilen âzanın kambiyo mevzuatına aykırı olarak iktisap edilmiş ise ; veya ;
- (iv) Mubayaayı talep eden âzanın parasını kıt olduğu VII neî maddenin 3 neî kısmının (a) fıkrası mucibince beyan ve ifân edilmiş ise veya ;
- (v) Mubayaaya dâvet edilen âza, Fon'dan kendi parası mukabilinde diğer âzaların paralarını satınalmağa herhangi bir sebeple ehliyetsiz ise.

Kısım : 5 - Malûmat itası

- (a) Fon üzerinde aldığı vazifelerin fiilen ifası için asgari malûmat olarak aşağıdaki meselelere ait milli mütaları ihtiva etmek üzere, Fon muameleleri için lüzumlu saydığı malûmatın verilmesini âzalardan isteyebilir :
- (i) Memleket içinde ve yabancı memleketlerde (1) altın, (2) döviz olarak bulunan resmî mevcutlar.
- (ii) Resmî teşekküllerden gayrı bankaların ve malî teşekküllerin memleket için de ve yabancı memleketlerde bulunan (1) altın, (2) döviz mevcutları.
- (iii) Altın istihsali.
- (iv) Menş ve mahreç memleketler itibariyle, altın ihracat ve ithalâtı.
- (v) Menş ve mahreç memleketler itibariyle ve kıymetleri mahallî para ile ifade edilmek üzere emtia ihracat ve ithalât yokûnları.
- (vi) (1) Emtia ve hizmet ticaretini, (2) altın muamelâtını, (3) malûm sermaye muamelelerini ve (4) diğer kalemleri ihtiva etmek üzere Milletlerarası tediye muvazenesi.
- (vii) Milletlerarası para yatırım durumu, yani âzanın hudutları içinde yatırılan ve sahipleri dışarıda bulunan paralar ile memleket dâhilinde yaşayan şahısların hariçte sahip oldukları paralar ; bu malûmat temini mümkün olduğu derecede verilecektir.
- (viii) Millî gelir.
- (ix) Fiat müş'irleri, yani emtianın toptan ve perakende satışı fiatlarıyla ihraç ve ithal fiatlarına ait müş'irler.
- (x) Yabancı paraların alış ve satış fiatları.
- (xi) Kambiyo murakabesi, yani Fon âzalığına girerken mer'i olan kambiyo murakabesine ait geniş izahatla mütakiben vukubulan tadilâta dair tafsilât.
- (xii) Resmî klirink anlaşmaları varsa ticari ve malî muameleler mucibince takas edilmeyi bekleyen meblağlar ve bu gibi bakayanın ne müddettenberi muallâkta bulundurduğu
- (b) Fon malûmat isterken, âzaların matlup mütaları vermek hususundaki değişik iktidarını nazaretibare alacaktır. Âzalar şirket veya şahısların işlerini ifşa edecek derecede tafsilâtlı malûmat vermeye mecbur olmayacaklardır. Bununla beraber âzalar, istenilen malûmatı yapılabildiği kadar tafsilâtlı ve doğru vermeyi ve taminleri mümkün olduğu kadar bertaraf etmeyi taahhüd ederler.
- (c) Fon âzalarla anlaşmak suretiyle, daha fazla malûmat almak için tertibat alabilir. Fon, para

meseleleri malî meselelere dair malûmat toplamak ve mübadele etmek hususunda bir merkez olarak hareket edecektir, ve böylece Fon'un gayelerini ileri götürececek siyasetlerinin gelişmesinde âzalara yardım etmeğe mâtuf tetkiklerin hazırlanmasını kolaylaştıracaktır.

Kısım: 6 — Halen mevcut milletlerarası anlaşmalara dair âzalar arasında müşavere.

Bu Anlaşma gereğince, bir âzaya, anlaşmada tasrih edilen hususi veya muvakkat hallerde kambiyo muameleleri hakkında mevcut takyitler idama veya yeniden takyitler ihdas etmek hususunda mezuniyet verilir, ve aynı zamanda âzalar arasında da bu anlaşmadan evvel akdedilerek meriyete girmiş olup mezkûr takyitlerin tatbiki ile ihtilaf halinde bulunan anlaşmalar mevcut bulunur ise; bu nevi anlaşmalarda taraf olanlar şayanı kabul lüzumlu düzeltmeleri karşılıklı yapmak maksadıyla kendi aralarında müşaverede bulunacaklardır

Bu maddenin hükümleri VII nci maddenin 5 nci kısmının tatbikine mâni değildir.

Madde — IX

Hukukî vaziyet, masuniyetler ve imtiyazlar

Kısım: 1 — Maddenin gayeleri

Fon'un kendisine tevdi edilen vazifeleri ifa edebilmesi için bu madde ileri sürülen haklar, masuniyetler ve imtiyazlar her âzanın topraklarında Fon'a tanınacaktır.

Kısım: 2 — Fon'un hukukî vaziyeti

Fon bütün icaplarıyla hükmi şahsiyeti ve bilhassa:

- (i) Mukavele akdetmek;
 - (ii) Menkul ve gayrimenkul mallar iktisap ve bunlara tasarruf etmek;
 - (iii) Dâvacı ve dâvalı olmak;
- Ehliyetini haiz olacaktır.

Kısım : 3 — Adlî takibatta masuniyet

Fon her nerede ve kimin yedinde bulunursa bulunsun, Fon'un kendisi, malları ve matlûpları her nevi adlî takibattan masun olacaktır. Şu kadar ki, bu bu masuniyet, Fon'ea herhangi bir takibat dolayısıyla veya herhangi bir mukavele hükümlerine müsteniden kaldırıldığı nispette, tatbik edilmeyecektir.

Kısım : 4 - Diğer muamelelerde masuniyet

Fon'un malları ve matlûpları, her nerede ve kimin yedinde bulunursa bulunsun aramaya, tekâlifî harbiye (Millî Müdafaa mükellefiyeti), zapt ve müsadereye, istimlâke ve icrai veya teşriî tasarruflara müstenit her nevi hacizlere karşı masuniyeti haiz olacaktır.

Kısım : 5 - Evrak masuniyeti

Fon'un evrakı her türlü tecavüzden masun olacaktır.

Kısım : 6 - Fon emval ve matlûbatının takyitlerden muafiyeti

Fon'un bütün malları ve matlûpları, her nevi takyit, nizam, murakabe ve moratoryomdan, bu Anlaşmada derpiş edilen muamelelerin ifasının istilzam ettiği nispette muaf olacaktır.

Kısım : 7 — Tebliğat ve muhaberata ait imtiyazlar

Âzalar, Fon'un resmî muhaberat ve tebliğatına diğer âzaların resmî muhabere ve tebliğlerinin tâbi olduğu muamelelerin aynı yapacaklardır.

Kısım : 8 - Erkâna ve memurlara ait masuniyet ve imtiyazlar

Fon'un bilûnumu Guvernörler ve Direktörler Meclisi âzalarıyla bunların yedek ve vekilleri, müdür ve memurları :

(i) Resmî sıfatla yaptıkları işler dolayısıyla kanuni takibata karşı masuniyeti haiz olacaklardır; Fon'un bu masuniyeti kaldırması hali müstesnadır.

(ii) Mahallî milliyetê mensup olmadıkları takdirde, âzalara diğer âzaların mümasil derecedeki resmî mümessil ve memurlarına göç takyitleri, yabancılara mahsus kayıt ve tescil mecburiyetleri, mecburi askerlik ve iş mükellefiyeti bakımından bahşedilen masuniyetlerle, kambiyo takyitleri bakımından gösterilen kolaylıklardan aynen istifade edeceklerdir.

(iii) Âzalara diğer âzaların mümasil derecedeki resmî mümessilleriyle memurlarına seyahat kolaylıkları bakımından yapılan muameleden aynen istifade edeceklerdir.

Kısım : 9 - Vergi muafiyetleri (masuniyetleri)

(a) Fon ile Fon'un malları, batılları, geliri ve bu anlaşmanın müsaade ettiği faaliyet ve mameleleri her türlü vergi ve resimlerle gümrük resimlerinden muaf olacaktır. Fon, aynı zamanda herhangi bir vergi veya resmin tahsiline veya tediyesine ait mesuliyet bakımından da masuniyeti haiz olacaktır.

(b) Fon'un mahallî vatandaş, mahallî tebaa olmayan veya diğer mahallî milliyete mensup bulunmayan direktörler Meclisi âzalarıyla vekillerine veya aynı haldeki memurlarına verdiği maaşlar ve tahsisatlar hiçbir vergiye tâbi tutulmayacağı gibi bu gibi maaş ve tahsisatlar dolayısıyla hiçbir vergi tarhedilmeyecektir.

(c) Her kimin yedinde olursa olsun Fon tarafından çıkarılan tahviller veya menkul kıymetlerle bunların temettü veya faizleri:

(i) Bu gibi tahvillerle menkul kıymetleri sırf menşeleri dolayısıyla bir tefrike tâbi tutan, veya

(ii) Tek hukuki mesnedi yukarıdaki menkul kıymetlerin çıkarıldığı piyasa, ödeneceği veya ödendiği para veyahut da Fon'ca tutulan idarehanenin bulunduğu veya idame olunan işlerin yapıldığı yer olan, herhangi bir vergiye - verginin şekli ne olursa olsun - tâbi tutulmayacaktır.

Kısım : 10 - Maddenin tatbiki

Her âza, bu maddede ileri sürülen prensipleri kendi kanunlarının ifadesiyle fiiliyata geçirmek maksadıyla hudutları dâhilinde icabeden şeyleri yapacak ve bu hususta Fon'a tafsilâtlı malûmat verecektir.

Madde — X

Diğer Milletlerarası teşekküllerle münasebetler

Fon, alâkalt oldukları sahalara mahsus mesuliyetleri deruhte etmiş bulunan umumi mahiyette herhangi bir Milletlerarası teşekkül ile ve aynı mesuliyetleri taşıyan Milletlerarası âmme teşekkülleriyle bu Anlaşmanın hükümleri dâhilinde işbirliği yapacaktır. Böyle bir işbirliği için bu Anlaşmanın herhangi bir hükmünün tadilini icabettiren herhangi bir tertibin alınması, bu Anlaşmada XVII nci madde mucibince gerekli tadilâtın yapılmasına bağlıdır.

Madde — XI

Âza olmıyan memleketlerle münasebetler

Kısım : 1 - Âza olmıyanlarla münasebetlere taallük eden taahhütler

Her âza :

(i) Âza olmıyan bir memleketle veya âza olmıyan bir memleketin topraklarında bulunan şahıslarla bu Anlaşmanın hükümlerine veya Fon'un gayelerine muhalif herhangi bir muameleye girişmeyi ve V nci maddenin (1) nci kısmında işaret edilen malî teşekküllerinin bu gibi muamelelere girişmelerine müsaade etmemeyi;

(ii) Âza olmıyan bir memleketle veya âza olmıyan bir memleketin topraklarında bulunan şahıslarla bu Anlaşmanın hükümlerine veya Fon'un gayelerine muhalif olan teamüllerde ve icraatta işbirliği yapmamağı ve

(iii) Âza olmıyan memleketlerle veya bunların topraklarında bulunan şahıslarla bu Anlaşmanın hükümlerine veya Fon'un gayelerine muhalif olan muamelelerin icrasına mâni olmak için münasip tedbirlerin kendi topraklarında tatbikını temin etmek maksadıyla Fon'la işbirliği yapmağı, taahhüt eder.

Kısım : 2 - Âza olmıyan memleketlerle yapılacak muamelelere ait takyitler

Bu Anlaşmada bulunan hükümlerden hiçbirisi, herhangi bir âzanın âza olmıyan memleketlerle veya bunların topraklarında bulunan şahıslarla yapılan kambiyo muamelelerini takyitlere tâbi tutmak hakkında müessir olmıyacaktır. Şukadar ki, bu takyitlerin âzaların menfaatlerini ihlâl edici veya Fon'un gayelerine aykırı mahiyette olduğu görüldüğü takdirde, yukarıki hüküm tatbik edilmez.

Madde — XII

Teşkilât ve idare

Kısım : 1 Fon'un kuruluşu

Fon'un bir Guvernörler Meclisi, bir Direktörler Meclisi bir Umum Müdürü, memur ve müstahdemleri olacaktır.

Kısım : 2 - Guvernörler Meclisi

(a) Fon'un bütün salâhiyetleri Guvernörler Meclisine aittir. Guvernörler Meclisi, her âzanın dilediği tarzda tâyin ettiği birer âza ile birer yedekten müteşekkildir. Her âza ile yedeği, kendilerini tâyin eden âzanın arzusuna bağılı olmak şartıyla, beş sene müddetle hizmet edeceklerdir; bunların tekrar tâyini caizdir. Aslı âzanın gayubeti halinden maada hiçbir halde yedek âza reye iştirak edemez. Meclis kendi arasından bir reis seçecektir.

(b) Guvernörler Meclisi, kendisine ait salâhiyetlerden herhangi birinin kullanılması hakkında Direktörler Meclisine salâhiyet verebilir; ancak aşağıdaki salâhiyetler devrolunamaz:

(i) Yeni âzalar kabul etmek ve bunların kabulüne dair şartları tâyin etmek.

(ii) İştirak hisselerinde yapılan bir değışikliği tasvip etmek.

(iii) Bütün âzaların paralarının başabaş kıymetinde aynı nispette umumi bir değışiklik tasvip etmek.

(iv) Diğler Milletlerarası teşekküllerle işbirliği yapmak üzere anlaşmalar akdetmek (muvakkat veya idari mahiyette gayriresmî anlaşmalardan başka).

(v) Fon'un sâfi gelirinin tevzii şeklini tâyin etmek.

(vi) Bir âzanın çekilmesini istemek.

(vii) Fon'un tasfiyesine karar vermek.

(viii) Direktörler meclisinin bu anlaşmaya verdiği mâna dolayısıyla yapılan müracaatları karara bağlamak.

(c) Guvernörler Meclisi senede bir defa toplanacak ve kendi tensibi veya Direktörler Meclisinin daveti üzerine ayrıca toplantılar yapacaktır. Beş âzanın veya mecmu rey haklarının 1/4 üne sahip olan âzaların talebi üzerine Direktörler Meclisi Guvernörler Meclisini içtinâa dâvet edecektir.

(d) Guvernörler Meclisinin toplanabilmesi için mecmu rey haklarının enaz 2/3 sini temsil eden bir âza ekseriyetinin teşekkül etmesi icabedecektir.

(e) Guvernörler Meclisinin her âzası, kendisini tâyin eden âza memlekete bu maddenin 5 nci kısmı mucibince tahsis edilen sayıda rey hakkına sahip olacaktır.

(f) Guvernörler Meclisi, Fon'un menfaatine daha iyi geldiğine Direktörler Meclisince kanaat getirildiği takdirde, Direktörler Meclisinin muayyen bir mesele hakkında Guvernörler Meclisini toplanmağa dâvet etmesizin âzaların reylerini alabileceği bir usulü nizamname ile ihdas edebilir.

(g) Guvernörler Meclisi ve salâhiyetlerinin verdiği imkân nispetinde Direktörler Meclisi, Fon işlerinin yürütülmesi için zaruri veya münasip olan nizam ve kaideleri vazedebilirler.

(h) Guvernörler Meclisinin asli ve yedek azaları Fon'dan hiçbir ücret almada vazife görecekler; fakat Fon, toplantılara iştirak üzere yaptıkları mâkul masrafları kendilerine ödeyeceklerdir.

(i) Guvernörler Meclisi, Direktörler Meclisi âzalarına verilecek ücretleri ve Umum Müdürün raaşı ile hizmet mukvelesinin şartlarını tâyin edecektir.

Kısım : 3 — Direktörler Meclisi

(a) Direktörler Meclisi Fon'un umumi muamelelerinin sevk ve idaresinden mesul olacak ve bu maksatla Guvernörler Meclisi tarafından kendisine tevdi edilen bütün salâhiyetleri kullanacaktır.

(b) Direktörler Meclisinin enaz 12 âzası olacaktır. Bunların Guvernörler Meclisi âzası olmalarına lüzum yoktur. Direktörler Meclisi âzalarından :

(i) Beşi en çok iştirak hissesine sahip olan beş âza tarafından tâyin edilecektir;

(ii) En çok ikisi, aşağıda (c) fıkrasının hükümleri tatbik edildiği zaman tâyin edilecektir;

(iii) Beşi Amerika Cumhuriyetlerinin dışında kalanlar meyanında Direktörler Meclisine âza tâyin etmek hakkı olmayan âza memleketler tarafından seçilecektir; ve

(iv) İki, Direktörler Meclisine âza tâyin etmek hakkı olmayan Amerika Cumhuriyetleri tarafından seçilecektir.

Bu Fıkranın tatbiki bakımından âzadan maksat, ister XX nci madde isterse II nci maddenin 2 nci kısmı mucibince âza olmuş olsun, isimleri(A) cetvelinde tesbit edilen memleketlerin Hükümetleridir. Diğer memleketlerin Hükümetleri âza oldukları zaman, Guvernörler Meclisi, mecmu rey haklarının 4/5 ekseriyetiyle, Direktörler Meclisine seçilecek âzaların sayısını artırabilir.

(c) Fon'un elinde mevcut paraların geçen iki sene zarfındaki vasatı müsterek ölçü olarak altınla ifade edilen mutlak rakamlarla iştirak hisselerinden en ziyade aşağı düşmüş bulunan iki âza, Direktörler Meclisi âzalarının mütat ikinci ve mütaakıp seçimlerinde, yukarıda (b) fıkrasının (i) bendi mucibince Direktörler Meclisine âza tâyin etmek hakkını haiz olanlar meyanına dâhil bulunmadıkları takdirde, bu vaziyette bulunan âzalardan, yerine göre biri veya her ikisi Direktörler Meclisine âza tâyin etmek hakkını haiz olacaklardır.

(d) XX nci maddenin 3 ncu kısmının (b) fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, seçime tâbi Direktörler Meclisi âzalarının intihapları, C cetveli hükümleriyle buna ilâveten Fon'un münasip göreceği nizamnamelere tevfiikan ve iki senelik fasılalarla yapılacaktır. Guvernörler Meclisi yukarıda (b) fıkrasına tevfiikan Direktörler Meclisine seçilecek âzanın sayısını artıracak olursa, Direktörler Meclisi âzalarının seçilmesi için C cetvelinin hükümleri mucibince muktazi reyler

nispetinde münasip değişiklikler yapan nizamnameler çıkaracaktır.

(e) Her Direktörler Meclisi âzası, hazır bulunmadığı zamanlarda kendi yerine hareket etmek üzere tam salâhiyetli bir vekil tâyin edecektir. Vekiller, kendilerini tâyin eden Direktörler Meclisi âzaları hazır bulundukları zaman toplantılara iştirak edebilirlerse de rey veremezler.

(f) Direktörler Meclisi âzaları, hâleleri tâyin veya intihap edilmeye kadar vazifelerine devam edeceklerdir. Müntehap âzalıklardan biri müddetinin bitmesince 90 günden fazla bir zaman varken inhiâl edecek olursa, eski âzayı seçmiş olan Fon âzaları maddetin geri kalan kısmı için bir başkasını seçeceklerdir. İntihap için, kullanılan oyların etkisizliği icabedecektir. Âzalık münhal kaldığı müddetçe eski Direktörler Meclisi âzasının vekili, vekil tâyin etmekten maada, ona ait salâhiyetleri kullanacaktır.

(g) Direktör Meclisi âzaları Fon'un idare merkezinde devamlı bir surette çalışacaklar ve Fon işleri icabettirdikçe iktina edeceklerdir.

(h) Direktörler Meclisinin toplanması için miktarı nisap, rey hakkının en az yarısını temsil eden Direktörler Meclisi âzalarının teşkil ettiği ekseriyet olacaktır.

(i) Her mansup Direktörler Meclisi âzası, kendisini tâyin eden âza memlekete işbu maddenin 5'inci kısmı mucibince tahsis edilen sayıda rey vermek hakkını haiz olacaktır. Her müntehap Direktörler Meclisi âzası, intihabında kullanılan sayıda rey vermek hakkını haiz olacaktır. Bu maddenin 5'inci kısmının (b) fıkrası hükümleri tatbik edilebildiği takdirde, bir Meclisi âzasının ayrıca rey vermek hakkını haiz olacağı reyler bilmünasebe artırılacak veya indirilecektir. Bir Direktörler Meclisi âzasının vermek hakkını haiz olduğu bütün reyler küll halinde kullanılacaktır.

(j) Governörler Meclisi, yukarıda, (b) fıkrasına tevlikan Direktörler Meclisine âza tâyin etmeye hakkı olmayan bir âzanın talep ettiği veya bilhassa kendisine taallük eden bir mesele müzakere edilmekte olduğu zaman Direktörler Meclisinin herhangi bir toplantısında hazır bulunmak üzere bir mümessil gönderebileceği hususunda kaideler vaziedecektir.

(k) Direktörler Meclisi tensip ettiği encümenleri teşkil edebilir. Encümen âzalarının Governörler Meclisi veya Direktörler Meclisi âzalarından, voyahut bunların yedek ve vekillerinden olması icabetmez.

Kısım : 4 — Umum Müdür, memur ve müstahdemler.

(a) Direktörler Meclisi, Governörler Meclisi veya Direktörler Meclisi âzasından olmamak şartıyla bir Umum Müdür seçecektir. Umum Müdür Direktörler Meclisinin Reisi olacak, fakat rey sahibi olmayacaktır; reylerin müsavattı halinde tarafların birine ihtihak etmek hali bundan müstesnadır. Umum Müdür Governörler Meclisi toplantılarına iştirak edebilirse de bu toplantılarda rey veremez. Umum Müdür Direktörler Meclisi karar verdiği zaman vazifesinden ayrılacaktır.

(b) Umum Müdür, Fon'un faal memur ve müstahdemlerinin âmiri olacak ve Direktörler Meclisinin talimatı dâhilinde Fon'un mütat faaliyetini sevk ve idare edecektir. Direktörler Meclisinin umumi murakabesi mahfuz kalmak şartıyla, Fon'un teşkilâtından, memur ve müstahdemlerin tâyin ve azillerinden Umum Müdür mesul olacaktır.

(c) Umum Müdür, memur ve müstahdemler, vazifelerinin ifasında hizmetlerini tamamen Fon'a hasrecekler ve başka hiçbir makama bağlı olmayacaktır. Her âza memleket bu vazifenin bey-nelmil mahiyetine riayet edecek ve memur ve müstahdemlerden herhangi birine vazifelerinin ifasında müessir olmak teşebbüslerinden sakınacaktır.

(d) Memur ve müstahdemlerin tâyininde Umum Müdür, birinci derecede ehemmiyeti haiz bulunan « ehliyet ve teknik ihtisasta en yüksek seviyeyi temin etmek » kaygısı bakımından, mümkün olduğu kadar geniş bir coğrafi esas dâhilinde memur tedarik etmenin ehemmiyetini gözönünde tutacaktır.

Kısım : 5 - Rey verme

(a) Her âzanın 250 ve buna ilâveten iştirak hissesinin 100 bin Amerikan (Birleşik Devletler)

dolarına tekabül eden her kısmı için ayrıca bir rey olacaktır.

(b) V neî maddenin 4 ve 5 neî kısımlarına tevfikân rey vermek icabederse, her âza yukarıdaki (a) fıkrası mucibince hakettiği rey sahasında aşağıdaki düzeltmeler yapıldıktan sonra bulunan miktarda rey sahibi olacaktır; şöyle ki:

(i) Reyin kullanıldığı tarihe kadar kendi parasından yapılan sâfi satışların her 400 bin Amerikan (Birleşik Devletler) doları için hakkında bir rey ilâve edilecek; veya

(ii) Reyin kullanıldığı tarihe kadar diğer âzaların paralarından yaptığı sâfi mubayaaların her 400 bin Amerikan (Birleşik Devletler) doları için hakkından bir rey çıkarılacaktır.

Şu kadar ki, ne sâfi mubayaaların ne de sâfi satışların herhangi bir zamanda mevzu bahis âzanın iştirak hissesine müsavi bir miktarı aşmış sayılaması şarttır.

(c) Bu kısma dâhil bütün hesaplarda Amerikan (Birleşik Devletler) doları 1 Temmuz 1944 tarihinde mer'î siklet ve safiyette itibar olunacak; IV neî maddenin 8 neî kısmının (d) fıkrası mucibince mezkûr kısma tatbikundan sarfi nazar edildikçe, bu siklet ve safiyet IV neî maddenin 7 neî kısmına tevfikân aynı nispetle yapılan herhangi bir umumî değişiklik dolayısıyla düzeltilecektir.

(d) Hılâfına sarîh bir hüküm mevcut olmadıkça, Fon'un bütün kararları kullanılan reyle-
rin mutlak ekseriyetiyle alınacaktır.

Kısım : 6 - Sâfi gelirin tevzi

(a) Guvernörler Meclisi her sene, Fon'un sâfi gelirinden ihtiyata ayrılacak kısım, bundan arttığı takdirde tevzi edilecek kısmı tâyin edecektir.

(b) Temettü dağıtıldığı takdirde, evvelâ her âzaya ve yalnız o seneye mahsus olmak üzere iştirak hissesinin % 75'inin o sene içinde parasız olan Fon yedinde bulunan vasatî mevcutları aştığı miktar üzerinden bir % 2 tevzi edilecek, mütebaki bütûn âzalara iştirak hisseleri nispetinde tediye olunacaktır. Her âzaya yapılacak tediye kendi parasıyla olacaktır.

Kısım : 7 - Raporların nesri

(a) Fon hesaplarının resmen tetkik edilen vaziyetini (bilânçoyu) muhtevî senelik bir rapor neşrecek ve 3 aylık veya daha az fâsullarla muamelâtına, altın ve âza paraları mevcudatına ait hesap hulâsaları çıkaracaktır.

(b) Fon, gayelerinin tabaklıklar bakımından gayetü arzu gördüğü diğer raporları da neşredebilecektir.

Kısım : 8 - Mütalâalarına âzalara tebliği

Fon'un, bu anlaşmadan mütevellit herhangi bir mesele hakkındaki mütalâalarını herhangi bir âzaya gayriresnâ olarak tebliğ etmeye her zaman hakkı olacaktır. Fon mecmu rey haklarının 2/3 ekseriyetiyle, âzaların Mülâzımlarını tediye müvazenesinde ciddi bir müvazenesizliğin doğmasını doğrudan doğruya mucip olacak olan para ve iktisadî şartları ile gelişmeleri hakkında âzalardan birine hitaben yazılan bulunan bir raporu neşretmeğe karar verebilir.

Âzanın Direktörler Meclisine âza tâyin etmeğe hakkı yoksa, bu maddenin 3 neî kısmının (j) fıkrası mucibince kendisini temsil ettirmeğe hakkı olacaktır. Fon, âzaların iktisadî teşkilâtlarının esas bünyesinde değişikliklere vesile olacak bir rapor neşretmeyecektir.

Madde — XIII

İdarehaneler ve mutemetler

Kısım : 1 - İdarehanelerin mahallî

Fon'un idare merkezi, en büyük iştirak hissesine sahip olan âzanın topraklarında bulunacak, diğer âzaların topraklarında da şube veya idarehaneler açılabilecektir.

Kısım : 2 - Mutemetler

(a) Âza olan her memleket kendi Merkez Bankasını, Merkez Bankası bulunmadığı takdirde, Fon'ca muteber diğer bir müesseseyi kendi parasından Fon yedinde bulunan mevcutlar için mutemet olarak gösterecektir.

(b) Fon, en büyük iştirak hisselerine sahip olan 5 âzanın gösterdiği mutemetler ile Fon'un secebileceği diğer mutemetler nezdinde, altın da dâhil olmak üzere, başka mallar bulundurabilir. Bidayette Fon emvalinin enaz yarısı, Fon-İdare merkezinin bulunduğu toprakların sahibi âza tarafından gösterilen mutemet nezdinde ve enaz % 40 ı yukarıda işaret edilen 5 âzadan diğer 4 ü tarafından gösterilen mutemetler nezdinde bulundurulacaktır. Bununla beraber Fon'un bütün altın münakaleleri, nakliye masrafları ve Fon'un memul ihtiyaçları gözönünde tutularak yapılacaktır. Beklenmedik istisnai hallerde, Direktörler Meclisi Fon'un altın mevcudunun tamamını veya lâlettâyin bir kısmını yeter derecede emniyetli bir yere nekil edebilir.

Kısım : 3 - Fon emvalinin teminatı

Her âza bütün Fon emvalini, kendisinin gösterdiği mutemedin iflâsından veya kusurundan mütevellit zararlara karşı temin eder.

Madde — XIV

İntikal devresi

Kısım : 1 - Giriş

Fon yardım veya kalkınma ve imar hususunda kolaylıklar temin etmek veya harpten mütevellit milletlerarası borçlanmalarla uğraşmak maksadiyle kurulmuştur.

Kısım : 2 - Kambiyo takyitleri

Harbden sonraki intikal devresinde âzalar anlaşmanın diğer herhangi bir maddesinin hükümlerine bakmaksızın, mütat milletlerarası muameleler dolayısıyla yapılan tediyeler ve münakaleler üzerindeki takyitleri idame edebildikleri gibi bunları değişen şartlara intibak ettirebilirler. (ve hattâ, toprakları düşman işgali görmüş âzalardan olmaları halinde, bu gibi takyitleri icabında yeniden ihdas edebilirler). Bununla beraber âzalar kambiyo siyasetlerinde Fon'un gayesini daima gözönünde bulunduracaklar ve ahval müsaade eder etmez, diğer âzalarla milletlerarası tediyeleri kolaylaştırarak ve kambiyo istikrarını idame ettirecek olan ticari ve malî anlaşmaların yapılmasını inkişaf ettirmek üzere tedbirler alacaklardır. Hususiyile, âzalar, tediyeye muvazencelerini, bu gibi takyitlere muhtaç olmadıkça Fon'un kaynaklarına başvurmalarını yok yere işkâl etmeyecek şekilde tesis edebileceklerine kanaat getirir getirmez, bu kısma tevfikân vazedilmiş olan veya idame edilmekte bulunan takyitleri kaldıracaklardır.

Kısım : 3 - Fon'a tebliğat

Her âza, XX nci maddenin 4 nü kısmının (c), veya (d) fıkrası mucibince Fon'dan para satın-

almak ehliyetini iktisap etmeden evvel işbu maddenin 2 nci kısmındaki intikal devresine ait tertiplerden istifade etmek niyetinde olup olmadığını veya VIII nci maddenin 2, 3 ve 4 ncü kısımlarındaki vecibeleri kabul etmeğe hazır bulunup bulunmadığını Fon'a bildirecektir. İntikal devresine ait tertiplerden faydalanan bir âza, yukarıda zikredilen vecibeleri kabule hazır olamaz bahu Fon'a bildirecektir.

Kısım : 4 - Fon'un takyitler muvacehesindeki hattı hareketi

Fon, faaliyete geçtiği tarihten en geç 3 sene sonra ve badehu her sene, bu maddenin 2 nci kısmı mucibince meriyeti devam eden takyitlere dair malûmat verecektir. VIII nci maddenin 2, 3 veya 4 ncü kısımlarına aykırı herhangi bir takyidi idame eden herhangi bir âza, Fon'un faaliyete geçtiği tarihten beş sene sonra ve badehu her sene bunların daha fazla idamesi hussunda, Fon'la müşaverede bulunacaktır. Fon, istisnai haller karşısında lüzum gördüğü takdirde, bu Anlaşmada yazılı maddelerden herhangi birinin hükümlerine aykırı olan hususi bir takyidin kaldırılması, veya aynı mahiyetteki takyitlerden umumiyetle vaz geçilmesi için hal ve şartların müsait olduğu hususunda herhangi bir âzaya tebligatta bulunabilir. Bu gibi tebligata cevap vermesi için âzaya münasip bir mühlet verilecektir. Eğer Fon, âzanın Fon gayelerine aykırı takyitleri idame etmekte ısrar ettiğini görürse, âza XV nci maddenin 2 nci kısmının (a) fıkrasına tâbi tutulacaktır.

Kısım : 5 - İntikal devresinin mahiyeti

Fon âzalarla münasebetlerinde, harb sonrası intikal devresinin bir değişiklik ve düzenleme devresi olduğunu kabul edecek ve herhangi bir âza tarafından yapılan ve bu sebeple ârizi olan talepler hakkında karar verirken âzanın herhangi mâkul bir tereddüde düşmüş olduğunu nazarı itibara alacaktır.

Madde — XV

Âzalaktan çekilme

Kısım : 1 - Âzaların çekilme hakkı

Herhangi bir âza, Fon'un idare merkezine bir ihbarname göndermek suretiyle herhangi bir zamanda Fon'dan çekilebilir. Çekilme, mezkûr ihbarnamenin alındığı tarihte muteber olacaktır.

Kısım : 2 - Mecburi çekilme

(a) Herhangi bir âza bu Anlaşmadan mütevellit vecibelerinden herhangi birini ifada kusur ettiği takdirde, Fon menabiini kullanmağa ehliyetsiz olduğu Fon'ca beyan ve ilân edilebilir. Bu kısmın hükümlerinden hiçbiri IV'üncü maddenin 6'nci kısmı, V'inci maddenin 5'inci kısmı veya VI'nci maddenin 1'inci kısmının hükümlerini tahdid edici mahiyette sayılmıyacaktır.

(b) Mâkul bir mühlet bittiği halde, âza bu anlaşmadan mütevellit vecibelerinden herhangi birini ifa etmemekte ısrar, veya bir âza ile Fon arasında IV'üncü maddenin 6 nci kısmına tevfiakan çıkan ihtilâf devam ettiği takdirde, mezkûr âza, mecmu rey haklarının ekseriyetini temsil eden Guvernörler Meclisi âzalarının ekseriyetle ittihaz edecekleri bir Guvernörler Meclisi kararı ile Fon âzalığından çekilmeğe davet olunabilir.

(c) Yukarıda (a) veya (b) fıkraları mucibince herhangi bir âza alçyhinde harekete geçilmeden âzanın mâkul bir müddet zarfında hakkındaki şikâyetten haberdar edilmesi ve gerek sözle gerek yazı ile vaziyetini izah ve dâvasını müdafaa etmek için münasip imkânların kendisine verilmesini temin etmek maksadiyle muktazi kaideler kabul olunacaktır.

Kısım: 3 — Çekilen âzalarla hesapların tesviyesi.

Bir âza Fon'dan çekilince, onun parası ile yapılan normal Fon muameleleri kesilecek ve Fon'la o âza arasındaki bütün hesaplar mâkul bir süratle ve iki taraf arasında yapılacak bir anlaşma ile tesviye edilecektir. Çabuk bir anlaşmaya varılamadığı takdirde, hesapların tesviyesine D cetveli hükümleri tatbik edilecektir.

Madde — XVI.

Fevkalade hallere mahsus hükümler.

Kısım: 1 — Faaliyetin muvakkaten tatili.

(a) Fon'un muamelelerini tehdid eden fevkalade bir hadisenin vukuu veya beklenmedik hallerin gelişmesi halinde, Direktörler Meclisi ittifakı âra ile aşağıdaki hükümlerden herhangi birinin tatbikını 120 günden fazla olmamak üzere tatil edebilir:

- (i) IV ncü maddenin 3 ncü kısmı ile 4 ncü kısmının (b) fıkrası.
- (ii) V nci maddenin 2, 3 ve 7 nci kısımlarıyla 8 nci kısmının (a) ve (f) fıkraları.
- (iii) VI nci maddenin 2 nci kısmı.
- (iv) XI nci maddenin 1 nci kısmı.

(b) Direktörler Meclisi, yukarıda işaret edilen hükümlerden herhangi birinin tatbikının tatiline karar vermesiyle aynı zamanda Guvernörler Meclisini mümkün olan en yakın bir tarihte içtimaa davet edecektir.

(c) Direktörler Meclisi herhangi bir tatil müddetini 120 günden ileri atamaz. Bununla beraber, Guvernörler Meclisi mecmu rey haklarının 4/5 ekseriyeti ile karar verdiği takdirde, bu müddet ayrıca en çok 240 gün daha uzatılabilir; fakat bu Anlaşmada XVII nci maddeye tevfikan tadilât yapılmadıkça, daha fazla uzatılamaz.

(d) Direktörler Meclisi, mecmu rey haklarının ekseriyeti ile bu gibi tatillere herhangi bir zamanda nihayet verebilir.

Kısım : 2 - Fon'un tasfiyesi

(a) Fon ancak Guvernörler Meclisinin kararıyla tasfiye edilebilir. Fevkalâde hallerde Direktörler Meclisi tasfiyenin zaruri olduğuna karar verirse, Guvernörler Meclisinin kararına talikan bütün muameleleri muvakkaten tatil edebilir.

(b) Guvernörler Meclisi Fon'un tasfiyesine karar verirse Fon, matlûbat ve mevcudatının usulü dairesinde tahsil ve tasfiyesiyle düyunatının tesviyesine ait müteferrik muameleler müstesna olmak üzere her nevi faaliyete derhal nihayet vrececek, ve âzaların bu anlaşmadan mütevellit olup bu madde ile XVIII nci maddenin (c) fıkrasında, (D) cetvelinin 7 nci bendinde ve (E) cetvelinde yazılı olanların dışında kalan bütün vecibeleri sona erecektir.

(c) Tasfiye (E) cetveli hükümlerine göre ifa edilecektir.

Madde — XVII

Tadiller

(a) Bu Anlaşmada tadilât yapılmasına mâtuf herhangi bir teklif, ister bir âza memleketten, isterse Guvernörler Meclisi azalarından birinden veya Direktörler Meclisinden sâdır olsun Guvernörler Meclisi Reisine bildirecek, reis de bu teklifi Guvernörler Meclisine arzedecektir. Teklif edilen tadil Guvernörler Meclisi tarafından tasvip edildiği takdirde, Fon bunu bütün âzalara mektup veya telgrafla tamim ederek tadili kabul edip etmediklerini soracaktır. Şayet teklif edilen tadilât, mecmu rey haklarının 4/5 ine sahip olan âzaların 3/5 i tarafından kabul edilirse, Fon bütün âzalara göndereceği resmî bir tebliğle keyfiyeti teyit ve tasdik edecektir.

(b) Yukarıdaki (a) fıkrasının hükmüne rağmen, aşağıdaki hususların tadilini tazammun edecek herhangi bir teklifin vukuu halinde bütün âzalar tarafından kabul şart olacaktır;

(i) Fon'dan çekilme hakkını (XV inci maddenin 1 inci kısmı);

(ii) Bir âzanın iştirak hissesinde kendi rızası olmaksızın hiçbir değişiklik yapılamıyacağı hükmünü (III üncü madde: ikinci kısım);

(iii) Bir âzanın parasının başabaş kıymetinde, kendisi teklif etmedikçe hiçbir değişiklik yapılamıyacağı hükmünü (IV üncü madde: 5 nci kısım (b) fıkrası);

(c) Tadiller, mektup veya telgrafla yapılan tamimde daha kısa bir müddet tasrih edilmedikçe, bütün âzalara şâmil olmak üzere, tebliğ tarihinden itibaren üç ay sonra meriyete girecektir.

Madde — XVIII

Tefsir

(a) Bu anlaşmanın hükümlerinin tefsiri yüzünden herhangi bir âza ile Fon, veya Fon'un herhangi bir âzası ile diğer bir âzası arasında çıkacak herhangi bir mesele, karara bağlanmak üzere Direktörler Meclisine arz edilecektir. Eğer mesele Direktörler Meclisine âza tâyin etmek hakkını haiz olmıyan bir âzaya hassaten tesir etmekte ise, bu memleket XII nci maddenin 3 ncü kısmının (j) fıkrasına tevfikan kendini temsil ettirmek hakkına malik olacaktır.

(b) Direktörler Meclisinin yukarıda (a) fıkrasına tevfikan karar verdiği her halde herhangi bir âza, meselesinin Güvernörler Meclisinin tetkikına arz olunmasını talep edebilir. Güvernörler Meclisinin kararı katî ve nihaidir. Güvernörler Meclisine müracaatın neticesine intizaren, Fon lüzum gördüğü derecede Direktörler Meclisinin kararına istinaden hareket edebilir.

(c) Fon'la Fon'dan çekilmiş olan bir âza, veya tasfiye esnasında Fon'la herhangi bir âza arasında bir anlaşmazlık çıkacak olursa, bu gibi anlaşmazlıklar üç kişiden müteşekkil bir hakem heyetine arz edilecektir. Bu üç hakemden biri Fon tarafından, diğeri âza veya çekilen âza tarafından ve bir üst hakem de, taraflarca diğer bir şekil üzerinde mutabık kalınmış olmadıkça, Beynelmîl Daimî Adalet Divanının Reisi veya Fon'un kabul ettiği nizamnamede gösterilecek olan diğer bir makam tarafından tâyin edilecektir. Üsthakem, tarafların anlaşamadıkları her hususta, usule mütaallik bütün meseleleri hal ve tesviye etmek hususunda tam salâhiyeti haiz olacaktır.

Madde — XIX

Terimlerin izahı

Bu anlaşmadaki hükümlerinin tefsirinde, Fon ve âzalar aşağıdaki izahat dâhilinde hareket edeceklerdir :

(a) Bir âzanın para ihtiyatlarından maksat, altın, diğer âzaların kaabili tahvil paraları ve Fon'un tâyin edebileceği, âza olmıyan memleketlerin paraları olarak âzanın elinde bulunan resmî mevcutların sâfi miktarlarıdır.

(b) Bir âzanın resmî mevcutlarından maksat merkez mevcutları (yani hazinesinin, Merkez Bankasının istikrar sandığının veya mümasil diğer malî teşekküllerinin mevcutları) dır.

(c) Âzanın topraklarında kâin diğer resmî müesseseler veya bankalar mevcutlarının mütedavil bakiyeleri mühim miktarda âşan fazlası, Fon'ca, herhangi hususi bir hâlde ve âza ile müşavere-den sonra, resmî mevcutlar meyanında sayılabilir. Şukâdar ki, hususi bir hâlde, mütedavil bakiyelere nispetle mühim bir fazlalık olup olmadığının tâyini maksadiyle, mezkûr mevcutlardan diğer memleketlerin topraklarında kâin diğer resmî müesseselerle bankalara olan borçların düşürülmesi şarttır.

(d) Bir âzanın kabili tahvil para mevcutlarından maksat, XIV ncü maddenin 2 nci kısmında yazılı intikal devrine ait Anlaşmalardan istifade etmiyen diğer âzaların paralarından mevcutlarıyla Fon'un zaman zaman tâyin edebileceği âza olmıyan memleketlerin paralarından mevcutları demektir. Bu maksatla para tâbiri hudutsuz olarak, madenî paraları, kâğıt paraları, banka matlûp-

ların, banka kabullerini ve 12 ayı geçmiyen bir vâde ile çıkarılan Hükümet tahvillerini ihtiva eder.

(e) Bir âzanın para ihtiyatları, bu gibi Hazine mevcutlarından diğer âzaların veya yukarıda (b) fıkrasında tasrih edilen âza olmiyan memleketlerin hazinelerine, merkez bankalarına, istikrar sandıklarına veya diğer benzeri mali teşekküllerine olan nakdî borçları ile âzaların veya yukarıda (d) fıkrasında tasrih edilen âza olmiyan memleketlerin topraklarında kâin diğer resmî müesseselerle bankalara olan mümasil borçları çıkarılarak hesap edilecektir. İşbu sâfi mevcutlara yukarıda (c) fıkrası mucibince diğer resmî müesseselerle bankalarının resmî mevcutları diye sayılan meblâğlar ilâve edilecektir.

(f) Bir âzanın parasından Fon'un elinde bulunan mevcutlar III ncü maddenin 5 nci kısmı mucibince Fon tarafından kabul edilen her nevi menkul kıymetleri ihtiva edecektir.

(g) Fon, XIV ncü maddenin 2 nci kısmında yazılı intikal devresine ait Anlaşmalardan faydalanan bir âza ile müşavereden sonra, bu âzanın parasıyla olup ta diğer bir paraya veya altına tahvil edilme hususunda muayyen haklardan istifade eden mevcutları, para ihtiyatlarını hesap etmek bakımından, kabili tahvil para mevcutları olarak sayabilir.

(h) III ncü maddenin 3 ncü kısmına tevfiқан altına taahhütlerinin hesabında bir âzanın altın ve Amerikan (Birleşik Devletler) doları olarak resmî mevcutlarının sâfi miktarları, altın ve Amerikan (Birleşik Devletler) doları olarak elinde bulunan resmî mevcutlardan diğer memleketlerin merkez mevcutları meyanında ve diğer resmî müesseseler ile bankaların elinde bulunan parası düşüldükten sonra kalan miktardan ibaret olacaktır. Şu kadar ki, bu para mevcutlarının âzanın resmî mevcutlarından düşülmesi için, altına veya Amerikan (Birleşik Devletler) dolarına tahvil edilme hususunda muayyen haklardan istifade etmekte olmaları şarttır.

(i) Mutad muamelelere mahsus tediyelerden maksat sermaye münakalelerini istihdaf etmiyen tediyeler olup :

(1) Dış ticâret ve hizmetlerle kısa vâdeli banka muameleleri ve kredi kolaylıkları dâhil olmak üzere sair işler münasebetiyle yapılması muktezi bulunan bilûmum tediyeleri;

(2) İstikrazların faizi ve diğer yatırımların sâfi geliri olarak yapılması muktazi bulunan tediyeleri;

(3) İstikrazların itfasını veya doğrudan doğruya vâkı yatırımların kıymet tenezzülünü karşılamaya mahsus mutedil miktarda tediyeleri;

(4) Aile geçim masraflarına mahsus mutedil tediyeleri;

hudutsuz olarak ihtiva eder.

Fon, alâkalı âzalarla müşavereden sonra, muayyen bazı muamelelerin mutad muamelelerden veya sermaye muamelelerinden olup olmadığını tâyin edebilir.

Madde — XX

Son hükümler

Kısım : 1 - Meriyet

Bu anlaşma A cetvelinde yazılı iştirak hisseleri yekûnunun % 65 ine mâlik olan Hükümetler namına imza ve bu maddenin 2 nci kısmının (a) fıkrasında işaret edilen vesikalar namlarına tevdiolunduğu zaman meriyete girecek, fakat hiçbirhalde 1 Mayıs 1945 den evvel muteber olmiyacaktır.

Kısım : 2 - İmza

(a) Bu anlaşmayı imzalayan her Hükümet, kendi mevzuatı dâhilinde bu anlaşmayı kabul etmiş olduğunu ve bu anlaşmadan mütevellit bütün vecibelerini ifa edebilmek için lüzumlu tedbirleri almış bulunduğunu bildiren bir vesikayı Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine tevdi edecektir.

(b) Her Hükümet, yukarıda (a) fıkrasında işaret edilen vesikayı tevdi ettiği tarihten itibaren Fon'un âzası olacak; ancak bu anlaşma bu maddenin 1 nci kısmına tevfikan meriyete girmeye evel hiçbir Hükümetin âzalığı muteber olmayacaktır.

(c) Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu anlaşmaya imza kondukça ve yukarıda (a) fıkrasında işaret edilen vesikalar tevdi olundukça, isimleri (A) cetvelinde zikredilmiş olan bütün memleketlerin Hükümetleriyle II nci maddenin 2 nci kısmı mucibince âzalığı tasvibedilmiş bulunan bütün Hükümetleri keyfiyetten haberdar edecektir.

(d) Her Hükümet bu anlaşmayı imzalayınca Fon'un idare masraflarına karşılık olmak üzere, taahhütlerinin yüzde birinin 1/100 ünü altın veya Amerikan (Birleşik Devletler) doları ile Birleşik Devletler Hükümetine gönderecektir, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu meblağları hususi bir mevduat hesabında tutacak ve bunları bu maddenin 3 ncu kısmına tevfikan dâvet edilen ilk içtimada Fon Governörler Meclisine devredecektir. Bu anlaşma 31 Aralık 1945 e kadar meriyete girmezse, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu meblağları göndermiş olan Hükümetlere iade edecektir.

(e) Bu anlaşma, 31 Aralık 1945 e kadar isimleri A cetvelinde yazılı memleketlerin Hükümetleri namına Waşington'da imzalanmağa açık tutulacaktır.

(f) 31 Aralık 1945 den sonra, bu anlaşma, II nci maddenin 2 nci kısmı mucibince âzalığı tasvibedilmiş olan herhangi bir memleketin Hükümeti namına imzaya açık tutulacaktır.

(g) Bu anlaşmayı imzalamakla bütün hükümetler Fon'u gerek kendi namlarına gerekse müstemlekeleri ve denizası topraklarıyla, himayeleri, hakimiyetleri ve mandaları altında bulunan bütün topraklar adına kabul etmiş olacaktırlar.

(h) Ana vatan toprakları düşman işgali görmüş bulunan hükümetler için yukarıda (a) fıkrasında yazılı vesikayı tevdi bu toprakların kurtarıldıkları tarihten 180 gün sonraya kadar tehir edilebilir. Bu vaziyette bulunan bir hükümet tarafından mezkûr vesika bu müddetin hıtamından evel tediyeye edilmezse, o hükümet nâmına atılmış olan imzalar hüküm ifade etmeyecek ve taahhütlerinin yukarıda (d) fıkrasına tevfikan ödenmiş olan kısmı kendisine iade edilecektir.

(i) Yukarıda yazılı (d) ve (h) fıkraları, anlaşmayı imzalayan her hükümet hakkında imza tarihinden itibaren mer'i olacaktır.

Kısım: 3 — Fonun açılış merasimi

(a) Bu anlaşma, bu maddenin 1 nci kısmı mucibince meriyete girer girmez, her âza memleket Governörler Meclisine bir âza tâyin edecek ve en büyük iştirak hissesine sahibolan âza memleket Governörler meclisini ilk içtimaa dâvet edecektir. (b) Governörler Meclisinin ilk içtimada, muvakkat Direktörler Meclisi âzalarının seçilmesine ait tedbirler alınacaktır. (A) cetvelinde kendilerine en büyük iştirak hisseleri yazılmış olan beş memleketin hükümetleri muvakkat direktörler meclisindeki âzalarını tâyin edeceklerdir. Eğer bu hükümetlerden biri veya daha fazlası henüz âza olmamışsa, bunların Direktörler Meclisinde işgal etmek hakkını haiz oldukları âzalıklar, mezkûr hükümetler âza oluncuya kadar ve en geç 1 Ocak 1946 'ya kadar münhal kalacaktır. Muvakkat Direktörler Meclisinin 7 âzası C cetvelinin hükümlerine tevfikan seçilecektir. Bu âzalar, 1 Ocak 1946'dan sonra mümkün olan en kısa bir zamanda yapılacak olan ilk mütad Direktörler Meclisi seçimine kadar vazifede kalacaklardır.

(c) Governörler Meclisi, salâhiyetlerinden herhangi birisinin kullanılmasını muvakkat Direktörler Meclisine devredebilir. Direktörler Meclisine devri caiz olmayan salâhiyetler bu hükümden harihtir.

Kısım : 4 — Başabaş kıymetlerin ilk tesbiti

(a) Fon, yakında kambiyo muamelelerine başlayabilecek bir durumda bulunduğuna kanaat getirdiği zaman âzalara bunu tebliğ edecek her âzadan parasının bu anlaşmanın meriyet tarihinden 60 gün evvel cari olan kambiyo rayiçlerine müstenit başabaş kıymetini 30 gün içinde bildirmesini

istiyecektir. Anavatan toprağı düşman işgali görmüş olan bir âzadan, bu topraklar şiddetli muhasamata sahne oldukça veya Fon'un tâyin edeceği müddetçe böyle bir talepte bulunulmayacaktır. Bu vaziyette bulunan bir âza parasının başabaş kıymetini bildirince, aşağıda yazılı (d) fıkrası hükümleri tatbik edilecektir.

(b) Anavatan toprağı düşman işgali görmemiş olan bir âzanın bildirdiğı başabaş kıymet bu anlaşmanın tatbikında aranan başabaş kıymet olacaktır. Bu hükmün tatbiki için, yukarıda (a) fıkrasında yazılı talepten itibaren 90 gün zarfında (i) âza başabaş kıymeti gayrikâfi bulduğunu Fon'a veya (ii) Fon, o veya diğer âzalar tarafından Fon veya âzalar için zararlı olacak bir derecede Fon'a müraعات edilmeden başabaş kıymetin tutulamıyacağı kanaatinde olduğunu âzaya, tebliğ etmemiş olmaları lâzımdır, Yukarıda (i) veya (ii) ye göre bir tebligat yapıldığı zaman Fon'la âza, Fon tarafından tâyin edilen bir müddet zarfında ve hâdise ile münasebetli bütün halleri incelemek suretiyle mevzu bahis para için münasip bir başabaş kıymet üzerinde anlaşacaklardır. Şayet Fon'la âza tâyin edilen müddet içinde bir anlaşmaya varmazlarsa, müddetin hitamı tarihinde âzanın Fon'dan çekilmiş olduğuna, müddetin hitamı tarihinde âzanın Fon'dan çekilmiş olduğuna hükmedilecektir.

(c) Âzalardan birine ait paranın başabaş kıymeti yukarıda yazılı (b) fıkrasına tevfikân ya 90 günün tebliğatsız geçmesi veya tebliğatı mütaakıp bir anlaşmaya varılması suretiyle tesbit edilecek, âza diğer âzaların paralarını - Bu anlaşmanın müsaade ettiği nispette - Fon'dan satın almak ehliyetini iktisap edecektir. Şu kadar ki, bu ehliyetin kullanılması Fon'un kambiyo muamelelerine başlamış olması şartına bağlıdır.

(d) Anavatan toprağı düşman işgali görmüş olan bir âza hakkında yukarıda yazılı (b) fıkrasının hükümleri aşağıdaki tadillere tâbi tutulmak şartıyla, tatbik edilecektir :

(i) 90 günlük müddet, Fon'la âza arasında yapılacak bir anlaşma ile tesbit edilecek bir tarihe kadar uzatılacaktır.

(ii) Fon kambiyo muamelelerine başlamış bulunduğu takdirde, âza, Fon'ca tesbit edilen şartlara ve miktarlara inhisar etmek üzere, temdidi müddet zarfında kendi parasıyla Fon'dan diğer âzaların paralarını satın alabilir.

(iii) Yukarıda (i) bendine göre tesbit edilen tarihten evvel herhangi bir zamanda, Fon'la anlaşmak suretiyle (a) fıkrası mucibince bildirilen başabaş kıymette değişiklik yapılabilir.

(e) Anavatan toprağı düşman işgali görmüş olan bir âza, yukarıda (d) fıkrasının (i) bendi mucibince tesbit edilecek tarihten evvel yeni bir para vâhidi kabul edecek olursa, bu vâhit için âzanın tâyin edeceği başabaş kıymet Fon'a bildirilecek ve yukarıda yazılı (d) fıkrasının hükümleri ayrıca tatbik edilecektir.

(f) Fonla anlaşmak suretiyle başabaş kıymetlerde yapılan değişiklikler, teklif edilen bir değişikliğin VI neü maddenin 5 neî kısmının (c) fıkrasının (i), (ii) veya (iii) bentlerinin şümulüne girip girmediğinin tâyininde nazarı itibare alınmayacaktır.

(g) Anavatan parası için Fon'a bir başabaş kıymet (Muadelet kıymeti) bildiren bir âza bu maddenin 2 neî kısmının (g) fıkrasına tevfikân namlarına bu anlaşmayı kabul etmiş olduğu memleketlere ait her ayrı para için anavatan parasıyla ifade olunan bir kıymeti de aynı zamanda Fon'a bildirecektir. Fakat hiçbir âzadan, düşman işgali görmüş olan bir memleketin ayrı parası için, bu topraklar şiddetli muhasamata sahne olduğu müddetçe veya ondan sonra Fon'un tâyin edebileceğı bir müddetin devamınca, tebliğatta bulunması talep edilmeyecektir. Böylece bildirilen başabaş kıymet esasına istinaden, Fon her ayrı paranın başabaş kıymetini hesap edecektir. Hilâfi tasrih edilmiş olmadıkça, yukarıda (a), (b) veya (d) fıkralarına tevfikân bir paranın başabaş kıymetine dair Fon'a yapılan bir ihbar veya tebliğın, yukarıda zikredilen ayrı paraların hepsine şâmil olduğuna hükmedilecektir. Bununla beraber bir âza, yalnız anavatan parası veya yalnız ayrı paralardan herhangi biri hakkında ihbar veya tebliğde bulunabilir. Âzanın böylece hareket etmesi halinde, evvelki fıkranın hükümleri (ayrı parası olan bir memleketin toprakları düşman işgalini görmüş bulunduğu takdirde (d) fıkrası da dâhil olmak üzere) bu paralardan herbirine ayrı ayrı tatbik edilecektir .

(h) Fon, kambiyo muamelelerine A cetvelinde gösterilmiş bulunan iştirak hisseleri yekûnu-

nun % 65 ine sahip olan âzalar, bu kısmın evvelki fıkraları mucibince diğer âzaların paralarını satınalmak ehliyetini iktisap ettikten sonra tâyin edebileceği bir tarihte başlayacak; ancak hiçbir halde Avrupa'da muhasebat sona ermeden evvel bu muamelelere başlanamayacaktır.

(i) Fon, herhangi bir âzanın Fon menabini bu anlaşmanın gayelerine aykırı veyahut Fon veya âzalar için zararlı bir tarzda kullanılmasına sevkedecek şartlar içinde bulunduğu kanaat getirirse, bu âza ile kambiyo muamelelerine girişilmesini tehir edebilir.

(j) 31 Aralık 1945 ten sonra âza olmak arzusunu izhar eden hükümetlerin paralarının başbaşa kıymetleri, 11 nci maddenin 2 nci kısmının hükümleri mucibince tâyin edilecektir.

Tek nüsha olarak Vaşington'da tanzim olunan bu Anlaşma muhafaza edilmek üzere Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Evrak Mahzenine tevdi olunacaktır. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu nüshanın musaddak birer suretini (A) cetvelinde isimleri mezkûr bütün Hükümetlerle II nci maddenin 2 nci kısmı mucibince âzalığı tasvip edilen bütün Hükümetlere gönderecektir.

A - Cetveli

İştirak hisseleri

	Amerikan (Birleşik Devletleri) dolariyle milyon olarak		Amerikan (Birleşik Devletleri) dolariyle milyon olarak
Avustralya	200	Hindistan	400
Belçika	225	İran	25
Bolivia	10	Irak	8
Brezilya	150	Limerya	0,5
Kanada	300	Lüksemburg	10
Şili	50	Meksika	90
Çin	550	Felemenk	275
Kolombiya	50	Yenizelanda	50
Kostarika	5	Nikaragua	2
Küba	50	Norveç	50
Çekoslovakya	125	Panama	0,5
Danimarka	+	Paraguay	2
Dominikan Cumhuriyeti	5	Peru	25
Ekvador	5	Filipin Kamunvelli	15
Mısır	45	Polonya	125
Salvador	2,5	Cenubi Afrika Birliği	100
Habeşistan	6	Sovyet Sosyalist C. B.	1 200
Fransa	450	Birleşik Krallık	1 300
Yunanistan	40	Birleşik Devletler	2 750
Guatemala	5	Uruguay	15
Hayti	5	Venezuela	15
Honduras	2,5	Yugoslavya	60
İzlanda	1		

B - Cetveli

Bir âzanın kendi parasını satın almasına mütaallik hükümler

1. Bir âzanın her nevi para ihtiyatlarıyla, yani altın ve altına tahvili kaabil her bir para mukabilinde, kendi parasını V nei maddenin 7 nei kısmının (b) fıkrasına tevfikân Fon'dan ne nispette satın alabileceğini tâyininde, aşağıda yazılı 2 numaralı bendin hükmü mahfuz kalmak şartıyla, aşağıdaki kaide tatbik olunacaktır.

(a) Âzanın para ihtiyatları sene zarfında artmamışsa, Fon'a ödenmesi meşrut olan meblağ, her nevi ihtiyatlardan sene sonunda âzanın elinde bulunan mevcutlar nispetinde bu ihtiyatlarla ödenecektir.

(b) Âzanın para ihtiyatları sene zarfında artmış ise, Fon'a ödenmesi meşrut olan meblağın artışı yarısına tekabül eden kısmı, her nevi ihtiyatta vukua gelen artış nispetinde artan ihtiyatlarla; mezkûr meblağın mütebakisi de her nevi ihtiyatlardan âzanın elinde bulunan mevcutlar nispetinde bu ihtiyatlarla ödenecektir.

(c) Şayet V nei maddenin 7 nei kısmının (b) fıkrasının istilzam ettiği alımların hepsi yapıldıktan sonra elde edilen netice V nei maddenin 7 nei kısmının (c) fıkrasında tasrih edilen hadlerin herhangi birini aşmış bulunursa, Fon, hadlerin aşılmaması için muktazi alımların âzalarea mütenasiben yapılmasını talep edecektir.

• 2. Fon, V nei maddenin 7 nei kısmının (b) ve (c) fıkralarının tatbik dolayısıyla, âza olmıyan herhangi bir memleketin parasını iktisap etmiyese.

3. Para ihtiyatları veya para ihtiyatlarında herhangi bir sene zarfında vukua gelen artış V nei maddenin 7 nei kısmının (b) ve (c) fıkralarında yazılı maksatlar dâhilinde hesaplanırken: Mezkûr para ihtiyatlarında vukua gelip evvele kabili tahvil değilken tahvil kabiliyetini senesi içinde iktisap edene paralardan, veya sene zarfında akdedilen uzun veya orta vâdeli istikrazlardan mütehasıl mevcutlardan, veyahut bir istikrazın mütaakıp senede ödenmesi için nakli yapılmış veya bir yana ayrılmış olan mevcutlardan mütevellit bulunan artış hesaba katılmıyacaktır. Bu gibi mevcutlar için âza tarafından başkaca tenzilât yapılmış olması hali bundan müstesnadır.

4. Anavatan toprakları düşman işgali görmüş olan memleketler için, bu anlaşmanın meriyete girdiği tarihi takip eden beş sene zarfında, anavatan topraklarındaki madenlerden yeni istihsal edilen altın, para ihtiyatları veya para ihtiyatlarındaki artış hesaplarına ithal edilmeyecektir.

C - Cetveli

Direktörler Meclisine âza seçimi

1. Müntehap Direktörler Meclisi âzalarının seçimi XII nei maddenin 3 neü kısmının (b) fıkrasının (iii) ve (iv) bentleri mucibince rey vermek salâhiyetini haiz bulunan Guvernörler Meclisi âzalarının bâfi reyleriyle yapılır.

2. XII nei maddenin 3 neü kısmının (b) fıkrasının (iii) eü bendi mucibince seçilecek olan beş Direktörler Meclisi âzası için rey verilirken, rey vermiye salâhiyetli olan Guvernörler Meclisi âzalarından her biri XII inci maddenin 5 nei kısmının (a) fıkrasına göre haiz olduğu reylerin hepsini bir şahsa verecektir. En çok rey kazanan beş kişi Direktörler Meclisi âzası olacaklardır; şukadar ki seçimde kullanılmak imkânı bulunan reyler yekûnunun % 19 undan aşağı rey alan kimse seçilmis sayılmaz.

3. Birinci seçimde beş kişi seçilmiş olmazsa, ikinci bir seçim yapılacaktır. En az rey alanın namzed gösterilemeyeceği ve en çok rey alanın seçileceği bu intihaba yalnız (a) birinci seçimde kazanmayan bir kimseye rey vermiş olan Guvernörler Meclisi âzalarıyla, (b) seçilen bir kimseye verdikleri

reylerle bu şahsın aldığı rey sayısını aşağıda 4 sayılı bend mucibince seçimde kullanılmak imkânı bulunan reylerin yüzde yirmisinin üstüne çıkarmış sayılan Guvernörler Meclisi âzaları iştirak edeceklerdir.

4. Guvernörler Meclisi âzalarından biri tarafından verilen reylerden dolayı herhangi bir şahsın aldığı reylerin seçimde kullanılmak imkânı bulunan yekûna nispetle %20 den yukarı çıkıp çıkmadığını tayininde: Bu nispetin, en çok rey hakkına sahip olandan başlayarak rey sayısı sırasıyla yüzde yirmi haddini buluncaya kadar Guvernörler Meclisi âzalarında o şahıs lehine kullanılan reyleri ihtiva ettiği farz olunur.

5. Guvernörler Meclisi âzalarından biri tarafından verilen reyler bir şahsın aldığı reylerin yüzde yirmiden yukarı çıkmasını mucip olsa bile, yüzde yirmi nispetine varılmasını temin etmek maksadıyla bunların sıra dâhilinde kısmen hesaba alınması icap ettiği takdirde, mezkûr reylerin tamamı bu maksatla kullanılmış farz olunur.

6. İkinci seçimden sonra da beş kişi seçilmiş bulunmadığı takdirde beş kişi seçilinceye kadar, aynı minval üzere başka seçimler yapılacaktır; ancak dört kişi seçildikten sonra, beşincisinin mütebaki reylerin nispi ekseriyetiyle seçilebilmesi ve bu reylerle seçilmiş sayılımsı şarttır.

7. XII nci maddenin 3 ncu kısmının (b) fıkrasının (iv) ncu bendi mucibince Amerika Cumhuriyetleri tarafından seçilecek olan Direktörler Meclisi âzaları aşağıdaki tarzda intihap edileceklerdir.

(a) Direktörler Meclisi âzalarından her biri ayrı ayrı seçilecektir.

(b) Birinci Direktörler Meclisi âzasının seçilmesinde seçime iştirak etmeğe salâhiyetli Amerika Cumhuriyetlerinden birini temsil eden her Guvernörler Meclisi âzası haiz olduğu reylerin hepsini bir kişiye verecektir. Mecmu reylerin % 45 inden az olmamak şartıyla en fazla rey alan kimse seçilmiş olacaktır.

(c) Şayet birinci seçimde hiç kimse seçilmiş olmazsa, yukarıda (b) fıkrası mucibince seçilmiş olmak için kâfi miktarda rey alan bir şahıs seçilinceye kadar başka seçimler yapılacak ve bunların her birinde en az rey alan şahıs intihap dışında bırakılacaktır.

(d) birinci âzanın seçilmesinde kazanana rey vermiş olan Guvernörler Meclisi âzaları ikincisinin intihabına iştirak etmeyeceklerdir.

e) Birinci âza intihabında kazanmayan kimseler, ikinci Direktörler Meclisi âzasının inhilâlinde seçilebileceklerdir.

(f) İkinci Direktörler Meclisi âzasının seçilmesi için, seçimde kullanılmak imkânı olan reylerin mutlak ekseriyetine ihtiyaç vardır. Şayet ilk seçimde hiç kimse ekseriyet temin edemezse, namzetlerden biri ekseriyet elde edinceye kadar başka seçimler yapılacak ve bunların her birinde en az rey alan şahıs seçim dışında bırakılacaktır.

(g) İkinci Direktörler Meclisi âzası, intihabını temin eden seçimde kullanılmak imkânı olan reylerin tamamı ile seçilmiş addedilecektir.

D - Cetveli

Çekilen bir âza ile hesapların tesviyesi

1. Fon, çekilen bir âzaya, iştirak hissesine müsavi bir meblâğa Fon'un kendisine borçlu bulunduğu diğer meblâğları ilâve ettikten ve bundan, çekilme tarihinden sonra âzaya terettüp eden fiiretler de dâhil olmak üzere Fon'a ödenmesi meşrut olan meblâğları çıkardıktan sonra elde edilen miktarı ödemek mecburiyetinde olacaktır. Fakat çekilme tarihinden itibaren altı ay geçmeden evvel hiçbir tediye yapılmıyacaktır. Tediye çekilen âzanın parasıyla olacaktır.

2. Şayet çekilen âzanın parasından Fon'un elindeki mevcutlar, Fon'un borçlu bulunduğu sâfi miktarı ödemeğe kâfi gelmezse, aradaki fark ya altınla veya mutabık kalınacak diğer bir

tarzda tediye edilecektir. Fon'la çekilen âza arasında, çekilme tarihinden itibaren altı ay zarfında bir anlaşmaya varılmadığı takdirde, Fon'un elinde bulunan mevzuubahis para çekilen âzaya derhal tediye edilecektir. Arada kalan herhangi bir fark, mütaakıp beş sene zarfında ve altışar aylık 10 taksitte ödenecektir. Bu taksitlerden her biri, Fon'un arzusuna göre, ya çekilen âzanın ayrılışından sonra elde edilen parasiyle veya altınla tediye edilecektir.

3. Fon, evelki bent mucibince vâdesi gelen herhangi bir taksidi tesviye edemezse, çekilen âza taksidin, VII nei maddenin 3 ncü kısmına göre kıt olduğu ilân edilmiş olan paralardan maada, Fon'un elinde bulunan herhangi bir para ile ödenmesini Fon'dan talep edebilecektir.

4. Çekilen âzanın parasından Fon'un elinde bulunan mevcut, âzaya tediyesi icabeden miktardan fazla olduğu ve çekilme tarihinden itibaren altı ay zarfında da hesapların tesfiyesine ait şekil üzerinde bir anlaşmaya varılmamış bulunduğu takdirde, sabık âza bu gibi fazla parayı, dilerse altınla, dilerse ödeme tarihinde kaabili tahvil olan âza paraları ile ödemeğe mecbur olacaktır. Ödeme, Fon'dan çekilme tarihinde câri olan altın muadeleti (başabaş kıymet) üzerinden yapılacaktır. Çekilen âza, ödeme işini, çekilme tarihinden itibaren beş sene veya Fon'un tâyin edeceği daha uzun bir müddet zarfında ikmal edecektir ; şu kadar ki, herhangi bir altı aylık devre içinde, çekilme tarihinde parasından Fon'un elinde bulunan fazla mevcudun onda birinden ve mezkûr altı aylık devre içinde o paradan ayrıca iktisap edilen miktarlardan fazla ödenmesi kendisinden talep edilmeyecektir. Çekilen âza bu vecibeyi ifa etmediği takdirde, Fon ödenmesi icabeden para miktarını herhangi bir piyasada ve mütat bir tarzda tasfiye edebilir.

5. Çekilmiş olan bir âzanın parasından temin etmek istiyen herhangi bir âza, Fon menabiine müracaat edebildiği derecede ve mezkûr paradan yukarıda 4 sayılı bent mucibince bulunan mevcut nispetinde Fon'dan satınalmak suretiyle, o parayı iktisap edecektir.

6. Çekilen âza, yukarıda 4 ve 5 numaralı bentler mucibince tasarruf olunan paranın, emtia mubayaasında veya kendisine veya toprakları dâhilindeki şahıslara ödenmesi icabeden meblâğların tediyesinde her zaman için serbestçe kullanılmasını temin eder. Mezkûr âza, parasının çekilme tarihindeki başabaş kıymeti ile yukarıda 4 ve 5 numaralı bentlere tevfikan yapılan tasarruflarda Fon'un tahakkuk ettirdiği kıymet arasındaki fark tan mütevellit herhangi bir zararı Fon'a tazmin edecektir.

7. XVI nei maddenin 2 nei kısmı mucibince Fon'un tasfiyesine gidilmesi halinde, Fon'la çekilen âza arasındaki hesap, çekilme tarihinden itibaren altı ay zarfında ve XVI nei maddenin 2 nei kısmı ile E cetveli mucibince tesviye edilecektir.

E - Cetveli

Tasfiyenin Idaresi

1. Tasfiye halinde, Fon emvali tevzi edilirken, âza taahhütlerinden maada düyunat kısmında yazılı Fon borçlarının rüçhan hakkı olacaktır. Bu borçların tesviyesinde, Fon emvalini aşağıdaki sıra dâhilinde kullanacaktır:

- (a) Borcun ödeneceği para:
- (b) Altın.
- (c) Âzaların hisselerine kaabili tatbik nispette diğer bütün paralar.

2. Fon borçları yukarıda 1 numaralı bent mucibince ödendikten sonra, Fon emvalinin bakiyesi aşağıda gösterildiği üzere tevzi ve tahsis edilecektir:

(a) Fon, altın mevcutlarını, Fon'un elinde bulunan paraları iştirak hisselerinden az olan âzalara bunların iştirak hisseleriyle kendi paralarından Fon'un elinde bulunan mevcutlar arasındaki farklar nispetinde dağıtacaktır.

(b) Fon tevziata mahsuben her âzaya, kendi parasından Fon'un elinde bulunan mevcudun yarısını verecek, şukadar ki bu suretle tevzi edilen miktar âzanın iştirak hissesinin % 50 sini aşmayacaktır.

(c) Fon, elindeki bütün para mevcutlarının bakiyesini, yukarıda (a) ve (b) fıkraları mucibince yapılan tevziattan sonra her birine ödenmesi icabeden miktarlar nispetinde âzalara dağıtılacaktır.

3. Her âza, yukarıda 2 numaralı bendin (c) fıkrası mucibince kendi parasından diğer âzalara tahsis edilmiş olan mevcutları ödiyecektir ve tasfiye kararından itibaren üç ay zarfında bu gibi ödemelere mütedair münasip bir usul hakkında Fon'la anlaşacaktır.

4. Şayet âza yukarıda 3 numaralı bentte işaret edilen üç aylık müddet içinde Fon'la anlaşmamış bulunursa Fon, yukarıda 2 numaralı bendin (c) fıkrası mucibince diğer âzaların bu âzaya tahsis edilen paralarını, mezkûr âzaya ait olup diğer âzalara tahsis edilmiş bulunan paranın ödenmesinde kullanacaktır. Anlaşma yapmamış olan bir âzaya tahsis edilen her para, mezkûr âzaya ait olup yukarıda 3 numaralı bent mucibince Fon'la anlaşmış olan âzalara tahsis edilen paranın mümkün olduğu kadar ödenmesinde kullanılacaktır.

5. Yukarıda 3 numaralı bent mucibince bir âza Fon'la anlaşmaya varmış bulunduğu takdirde, Fon o âzanın yukarıda 3 numaralı bent mucibince Fon'la anlaşmış olan diğer âzalara tahsis edilen parasını ödemek için yukarıda 2 numaralı bendin (c) fıkrasına göre kendisine tahsis edilen diğer âzaların paralarını kullanacaktır. Böylece ödenen her meblâğ hangi âzaya tahsis edilmiş ise o âzanın parasiyle ödenecektir.

6. Evvelki bentlerdeki hükümlerin tatbikından sonra, Fon her âza hesabına yedinde tuttuğu paraların bakiyelerini alâkadarlara tediye edecektir.

7. Yukarıda 6 numaralı bent mucibince parası diğer âzalara dağıtılan her âza, bu parayı altınla veya, ihtiyar edeceği şıkka göre, ödeme talebinde bulunan âzanın parasiyle veyahut da aralarında anlaşacakları diğer bir tarzda ödeyecektir. Alâkalı âzalar başka bir tarz için anlaşmış buldukları takdirde, ödeme mecburiyetinde bulunan âza tevzi tarihinden itibaren beş sene zarfında ödeme işini ikmal edecek, şukadar ki herhangi bir altı aylık devre zarfında diğer âzalardan her birine tevzi edilmiş olan mikdarın onda birinden fazlasını ödemeye mecbur tutulmayacaktır. Bu vecibesini yerine getirmiyen âzanın ödemeye mecbur olduğu para miktarı herhangi bir piyasada usulüne tevfiğe tasfiye edilebilir.

8. Yukarıda 6 numaralı bent mucibince parası diğer âzalara tevzi edilmiş olan her âza, bu gibi paranın, emtia mubayaasında veya kendisine veya toprakları dâhilindeki şahıslara ödenmesi icabeden meblağların tediyesinde her zaman için serbestçe kullanılmasını temin eder. Böylece mükellef olan her âza parasının Fon'un tasfiyesine karar verildiği tarihteki başabaş kıymeti ile bu paraya vâkı tasarruflarda diğer âzaların tahakkuk ettirdikleri kıymet arasındaki farktan mütevellit herhangi bir zararı bunlara tazmin etmeyi kabul eder.

MİLLETLERARASI İMAR VE KALKINMA BANKASININ KURULMASINA DAİR OLAN
ANLAŞMANIN METNİ

Adlarına bu Anlaşma imza edilmiş olan Hükümetler aşağıda yazılı hususlarda mutabık kalmışlardır.

Giriş maddesi

Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası aşağıdaki hükümler dâhilinde çalışmak üzere kurulmuştur:

Madde — 1

Bankanın gayeleri

Bankanın gayeleri şunlardır :

(i) Verimli maksatlar için sermaye bağlanmasını kolaylaştırmak suretiyle, harpten yıkılan veya bozulan iktisatların ihyası da dâhil olmak üzere, âza memleketler arazisinin imar ve kalkınmasına yardım etmek, istihsal cihazını sulh zamanındaki ihtiyaçlara göre değiştirmek ve geri kalmış memleketlerde istihsal cihazı ile servet kaynaklarının gelişmesini teşvik etmek.

(ii) Hususi şahıslar veya teşekküller tarafınca yapılan ikrazatı ve diğer sermaye yatırımlarını tekeffül veya bunlara iştirak etmek suretiyle hususi mahiyetteki yabancı sermayelerin yatırılmasını teşvik etmek; mükûl şartlar dâhilinde hususi sermaye bulunmadığı zamanlarda, kendi vücuda getirdiği sermayeden veya kendine aint diğer malî imkânlardan verimli maksatlar için uygun şartlarla para temini suretiyle hususi sermaye yatırımını tamamlamak.

(iii) Âzaların verimli gelir kaynaklarının gelişmesi için Milletlerarası sermaye yatırımlarını teşvik etmek suretiyle, Milletlerarası ticaretin devamlı bir muvazene içinde gelişmesini ve tediyeye muvazenerindeki tevazünün idamesini temin etmek, bu suretle de âzaların toprakları dâhilinde verim derecesini ve hayat seviyesini yükseltmek ve iş şartlarını düzeltmek.

(IV) En faydalı ve en müstacel büyük küçük projelerin ilk önce tatbik olunmasını temin etmek üzere, diğer kanallardan yapılan Milletlerarası ikrazatla alâkalı olup bizzat girişeceği veya tekeffül edeceği birtakım ikrazlar tertip etmek.

(V) Faaliyetini Milletlerarası sermaye yatırımlarının âza memleketler arazilerindeki ticaret şartlarında husule getireceği tesirleri gözönünde tutarak idame etmek ve harbin bitimini takip eden ilk seneler içinde, harb iktisadından sulh iktisadına hiçbir sarsıntıya meydan vermeden geçilmesine yardım etmek.

Banka bütün kararlarında yukarıda yazılı gayeleri rehber ve hedef ittihaz edecektir.

Madde — II

Âzalık ve bankanın sermayesi

Kısım : 1 - Âzalık

(a) Bankanın ilk (Müessis) âzaları, Milletlerarası para Fon'u âzalarından, XI nci maddenin 2 nci kısmının (e) fıkrasında tasrih edilen tarihten evvel banka âzalığını kabul edenler olacaktır.

(b) Âzalık, bankanın tâyin edeceği zaman ve şartlar dahilinde Fon'un diğer âzalarına da açık olacaktır.

Kısım : 2 - Müsaadeli sermaye

(a) Bankanın müsaadeli sermayesi 1 Temmuz 1944 de meri olan siklet ve safiyette 10 000 000 000 Amerikan (Birleşik Devletler) dolârı olacaktır. Sermaye, her birinin başabaş kıymeti 100 000

dolar olmak üzere, 100 000 hisseye taksim olunarak ve bu hisseler sadece âzaların iştirakine arz olunacaktır.

(b) Sermaye, mecmu rey haklarının 3/4 ekseriyetiyle Bankanın lüzum görmesi halinde artırılabilir.

Kısım : 3 - Hisse taahhüt kaydı

(a) Her âza bankanın hisselerine taahhüt kaydolunacaktır. İlk âzalar tarafından kaydounacak asgari hisse senedi adedi (A) cetvelinde yazılıdır. Diğer âzalar tarafından kaydolunacak asgari hisse adedi Banka tarafından tâyin edilecektir. Banka bu âzaların kaydedilebilmesi için sermayesinden kâfi gelecek bir kısmı ayıracaktır.

(b) Banka, âzaların asgari hisselerine kendi ihtiyarı ile kaydolundukları miktara ilâveten Banka sermayesine iştirak edebilecekleri hisselerle ait kayıt şartlarını tesbit edecektir.

(c) Bankanın müsaadeli sermayesi artırıldığı takdirde âza Bankanın kararlaştıracağı şartlar dahilinde ve umum hisselerle nispetle sahip olduğu hisseler nispetinde iştirak etmek hususunda mâkul görülen bir imkânı haiz olacak; ancak, hiçbir âza sermaye artışına iştirak etmeğe icbar edilmeyecektir.

Kısım : 4 - Hisse senetlerinin ihraç fiyatı

İlk âzaların asgari olarak taahhüt kaydedilecekleri hisse senetleri başabaş kıymetle çıkarılacaktır. Banka, hususi hallerde başka şartlarla çıkarılmasına mecmu rey haklarının ekseriyeti ile karar vermedikçe, diğer hisse senetleri de başabaş kıymetle çıkarılacaktır.

Kısım : 5 - İştirak kaydolunan sermayenin taksimi ve ödemeye dâvet

Her âzanın kaydolunduğu hisseler aşağıda gösterildiği gibi iki kısma ayrılacaktır.

(i) Hisselerin % 20 si, Banka muameleleri bakımından ihtiyaç gösterdikçe, bu maddenin 7 nci kısmının (i) bendi mucibince ya ödenecek veya bir ödeme talebine mevzu teşkil edecektir.

(ii) Geri kalan % 80 ancak IV ncü maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasıyla (ii) ve (iii) ncü bentleri mucibince Bankanın üzerine aldığı vecibeleri karşılamak için ihtiyaç olduğu zaman ödeme talebine mevzu teşkil edecektir.

Henüz ödenmemiş olan iştirak taahhütlerine ait ödeme talepleri bütün hisselerde aynı şekilde yapılacaktır.

Kısım : 6 - Mesuliyetin tahdidi

Hisse senetlerinden doğacak mesuliyet hisse senetlerinin ihraç fiyatlarının ödenmemiş kısımlarıyla mahduttur.

Kısım : 7 - Hisse taahhütlerine tatbik olunacak tediye usulü

Hisse taahhütlerine ait tediye, aşağıda gösterildiği gibi, altın veya Amerikan (Birleşik Devletler) doları ve âzaların kendi paralarıyla, yapılacaktır.

(i) Bu maddenin 5 nci kısmının (i) bendindeki hükümleri mucibince, her hisse bedelinin % 2 si altın veya Amerikan (Birleşik Devletler) dolayısıyla, geri kalan % 18 i de Banka tarafından yapılacak ödeme talebi üzerine âza memleket parasıyla tediye olunacaktır.

(ii) Bu maddenin 5 nci kısmının (ii) bendi mucibince Banka tarafından ödeme talebinde bulunduğu takdirde aza, tediye için altın, Amerikan (Birleşik Devletler) doları veya Bankanın borçlarını ifa için muhtaç olduğu memleket parasıyla yapmakta serbesttir.

(iii) Âzalardan biri yukarıda (i) ve (ii) bentlerinde adı geçen paralardan herhangi birisiyle tediye bulduğunda, bu tediye âzanın mesul olduğu hisse kıymetleri tutarına muadil

olacak ve bu maddenin 2 nci kısmında müsaade ve tasrih bulunduğu veçhile, Bankanın taahhüt kaydolunan sermayesinin mütenasip bir kısmını teşkil edecektir.

Kısım : 8 - Hisse taahhütlerinin tediye zamanı

(a) Bu maddenin 7 nci kısmının (i) bendi mucibince hisselerin altın veya Amerikan (Birleşik Devletler)dolariyle ödenecek olan % 2 si, Bankanın faaliyete başladığı tarihten itibaren 60 gün içinde ödenecektir. Şu kadar ki:

(i) Bu harpte anavatan toprakları düşman işgali veya muhasemat yüzünden zarar gören ilk âzalardan herhangi birisine yüzde yarımın tediyesini mezkûr tarihten itibaren beş sene müddetle tecil etmek hakkının verilmesi.

(ii) Harb dolayısıyla müsadere olunan veya muattal bir halde kalmış olan altın ihtiyatlarına henüz vaziyed edememiş olmak itibariyle tediyyatta bulunamıyan ilk âzalardan herhangi birinin yapacağı bütün tediyyatı Bankanın kararlaştıracağı tarihe kadar tescil edilmesi şarttır.

(b) Bu maddenin 7 nci kısmının (i) bendi mucibince tediye edilmesi icabeden her hisse senedinin bedel bakıyesi, banka tarafından yapılacak ödeme talebi üzerine ödenecektir. Şu kadar ki:

(i) Bankanın ödeme talebi faaliyete başladığı tarihten itibaren bir sene içinde, yukarda (a) fıkrasında yazılı % 2 ye ilâveten hisse senedi bedelinin % 8 inden az olmayacaktır.

(ii) Üç aylık bir müddet zarfında hisse senedi bedelinin % 5 nden fazlasının ödenmesi talep olunmayacaktır.

Kısım : 9 — Bankanın elinde bulunan para mevcutlarının kıymetinin muhafazası

(a) (i) Bir âza parasının başabaş kıymeti indirildiği veya (ii) bir âza parasının kambiyo rayici memleket dahilinde, Bankanın kanaatine göre, mükar bir derecede düşmüş bulunduğu takdirde, âza Bankanın elinde bulunan parasının ilk taahhüdün kayıt zamanındaki kıymetini aynen muhafaza etmek için icabeden munzam bir meblağı mâkul bir müddet zarfında ve kendi parasiyle Bankaya tediye edecektir. Bu suretle, hisse taahhüdlerinin kaydı zamandaki kıymeti muhafaza edilecek olan paralar, II nci maddenin 7 nci kısmının (i) bendi mucibince Bankaya bidayeten tediye edilmiş olanlar ile IV ncü maddenin 2 nci kısmının (b) fıkrasında zikredilen paralardan veya bu fıkranın hükümleri mucibince temin olunan munzam paralardan mütvellit olup âza tarafından altın veya Bankaca muteber diğer âza paraları mukabilinde satın alınmamış bulunan paralardır.

(b) Bir âza parasının başabaş kıymeti yükseldiği zaman Banka yukarıda (a) fıkrasında tarif edilen paralardan husule gelen tezâyüde tekabül eden bir meblağı mâkul bir müddet zarfında ve kendi parasiyle bu vaziyette olan âzaya iade edecektir.

(c) Azaların hepsinin paralarının başabaş kıymetinde Milletlerarası Para Fonu tarafından aynı nispette umumi bir değişiklik yapıldığı takdirde, Banka evvelki fıkralarda yazılı hükümlerden sarf-nazar edebilir.

Kısım : 10 - Hisse senetlerine tasarruf hakkının tahdidı

Hisse senetleri terhin edilemeyeceği gibi hiçbir suretle bir teminat mevzuu teşkil edemeyecek ve yalnız Bankaya devrolunabilecektir.

Madde — III

İkrazat ve kefaletlere ait umumi hükümler

Kısım : 1 - Menabii kullanışı

(a) Bankanın menabii ile temin edeceği kolaylıklar, kalkınma projeleriyle imar projeleri aynı derecede nazarı itibare alınmak suretiyle, munhasıran âzalar nefine kullanılacaktır.

(b) Düşman işgali veya muhasemat dolayısıyla büyük ölçüde vukua gelen tahribattan anavatan toprakları zarar gören âzaların iktisadiyatının ihyasını ve kalkınmasını kolaylaştırmak maksadıyla, banka mezkûr âzalara yapılacak ikrazların şartlarını ve hükümlerini tâyin ederken bunların malî yükünü hafifletmeğe ve bu ihya ve kalkınma işini hızlandırmaya bilhassa dikkat edecektir.

Kısım : 2 - Âzaların Banka ile münasebetleri

Her âza banka ile yalnız kendi Maliye Nezareti (Hazine) Merkez Bankası, iktisat sandığı veya benzeri malî teşekkülleri vasıtasıyla muamelede bulunacaktır; banka da âzalarla olan muamelelâtını aynı müesseseler vasıtasıyla yapacaktır.

Kısım : 3 - Banka kefalet ve ikrazlarının hududu

Bankanın verdiği kefaletlerle ikrazlara iştiraklerinden ve doğrudan doğruya yaptığı ikrazlardan mevcut bulunan miktarların umumi yekûnu hiçbir zaman taahhüt olunan sermayesinin yememiş kısmıyla ihtiyat akçelerinin ve kâr fazlalarının yüzde 100 ünden fazla olmayacaktır.

Kısım : 4 - Bankanın kefalet vermesi veya ikrazda bulunması için muktazi şartlar

Banka, âzalardan herhangi birine, veya bir âzanın her hangi bir mahallî âmme topluluğuna, veyahut da âza memleket topraklarında kâin ticari, sınai ve zirai teşebbüslerden herhangi birine aşağıdaki şartlar dahilinde kefalet eder, ikrazda bulunur veya bunların akdettikleri istikrazlara iştirak eder.

(i) Projenin topraklarında tahakkuk ettirileceği âzanın bizzat kendisi istikraz yapmakta ise, âza veya Merkez Bankası yahut da âzanın bankaca muteber buna mümasil bir malî teşekkülü ana para ile faizlerin ve istikraza mütaallik diğer masraflarla ücretlerin ödeneceğini bütün icaplarıyla tekeffül edecektir.

(ii) Banka, mevcut piyasa şartları dahilinde, müstakriz için bankanın mâkul bulduğu şartlarla istikraz akdetmenin imkânsızlığına kanaat getirecektir.

(iii) V nei maddenin 7 nei kısmında yazılı salâhiyetli komitelerden biri teklifin faydalarını dikkatle inceledikten sonra projenin tatbikını tavsiye eden tahriri bir rapor tevdi etmiş bulunacaktır.

(iv) Faiz nispeti ile diğer masraf ve ücretlerin mâkul olduğuna ve mezkûr nispet ve ücretler ile ana paranın iadesine ait şartların projeye uygun olduğuna banka kanaat getirecektir.

(v) Banka, ikrazatta bulunurken veya bir istikraza kefalet ederken müstakrizin sayet müstakriz âza değilse kefilin, istikrazdan doğan vecibeleri ifa edecek durumda olup olmadığına bilhassa dikkat edecek ve hem topraklarında projenin tahakkuk edeceği âzanın, hem de umumiyetle diğer âzaların menfaatlerine uygun olarak ihtiyatla hareket edecektir.

(vi) Banka, diğer sermayedarlar tarafından yapılan ikrazlara kefalet ederken, mâruz kalacağı muhataralara (rizikolar) karşılık olmak üzere münasip bir ücret alacaktır.

(vii) Hususi haller müstesna olmak üzere, doğrudan doğruya Bankadan veya Bankanın kefaleti altında yalnız imar ve kalkınmaya mahsus projelerin tatbiki maksadıyla istikrazlar yapılacaktır.

Kısım : 5 — Bankanın kefalet veya iştirak ettiği yahut da bizzat yaptığı ikrazların kullanılışı

(a) Banka bir istikraz hasılatının muayyen bir âza veya âzalar topraklarında kullanılacağına dair şartlar koymayacaktır.

(b) Banka, herhangi bir istikraz hasılatının ikrazın yapılmasını mucip olan maksatlara sarfi ve tahsisini temin etmek için icabeden tertipleri alacak ve bu tertipleri alırken tasarrufa riayet ve tesirli hareket bakımlarından muktazi mülâhazalara dikkat ederek siyasi olan veya iktisadi olmayan

tesirleri veya mülahazaları bir yana bırakacaktır.

(c) Banka tarafından ikrazat yapılması halinde, Banka müstakriz namına bir hesap açarak ikraz tutarını ikrazın yapıldığı para veya paralar ile bu hesabın matlubuna kaydedecektir. Banka müstakriz'e yalnız projenin icabettirdiği masraflardan fiilen yapılmış olanları karşılamak üzere bu hesaptan para çekmek müsaadesini verecektir.

Madde — IV

Muamelât

Kısım : 1 - İkrazatta bulunmak veya ikrazatı kolaylaştırmak usulleri

(a) Bankanın III üncü maddedeki unvanı şartlara tevafuk eden ikrazatı aşağıda gösterilen yollardan herhangi biriyle yapması veya kolaylaştırması mümkündür.

(i) Ödenmiş sermayesinin yenmemiş kısmı ile kâr fazlalarına ve, bu maddenin 6 nci kısmının hükmü mahfuz kalmak şartıyla, ihtiyat akçelerine tekabül eden zati imkânları ile ikrazat yapmak veya ikrazata iştirak etmek suretiyle;

(ii) Bir âza memleket piyasasından temin veya Banka tarafından başka suretle istikraz edilen paralarla doğrudan doğruya ikrazat yapmak veya ikrazata iştirak etmek suretiyle.

(iii) Hususi sermayedarların mütat sermaye yatırma (plâsman) yoluyla yaptıkları ikrazlara tamamen veya kısmen kefalet etmekle.

(b) Bankanın yukarıda (a) fıkrasının (ii) bendi mucibince borç para alabilmesi veya yukarıda (a) fıkrasının (iii) bendi mucibince istikrazlara kefalet edebilmesi, piyasasından para temin olunan âza ile istikrazın tediye akçesi olarak tavsif olunan paranın ait olduğu âzanın muvafakat etmelerine, ve mezkûr âzaların hasılatın hiçbir takyide tâbi tutulmaksızın diğer âza memleket paralarıyla mübadele edilebileceğini kabul eylemelerine bağlıdır.

Kısım : 2 - Para mevcutları ve paraların transfer edilebilmesi

(a) II nci maddenin 7 nci kısmının (i) bendi mucibince Bankaya ödenen muhtelif memleket paralarının ikraz olunabilmesi için parası mevzuubahis olan âzanın her defasında muvafakatının alınması şarttır. Şu kadar ki : Bankanın taahhüt olunan sermayesinin tamamen ödenmesi talep olunduktan sonra zaruret hâsıl olduğu takdirde, mezkûr paralar, paraları arzolunan âzalar tarafından takyidata tâbi tutulmaksızın Bankanın akdettiği istikrazların faizleri ile diğer masraf ve ücretleri veya itfası dolayısıyla mukaveleye müsteniden yapılacak tediye, veya Bankanın kefalet ettiği istikrazlar dolayısıyla mukaveleye müsteniden yapılacak tediye borçlarının karşılanmasında kullanılabilir veya bu maksatlar için muktazi paralar mübadele olunabilir.

(b) Yukarıda (a) fıkrasında adı geçen paralarla doğrudan doğruya yapılan ikrazatın anasına mahsuben müstakrizler veya kefiller tarafından Bankaya verilen paralar, paraları mevzuubahis olan âzaların her defasında muvafakatlerini almak şartıyla, diğer âzaların paralarıyla mübadele edilecek veya yeni ikrazlara yatırılacaktır. Şu kadar ki, Bankanın taahhüt olunan sermayesinin tamamen ödenmesi talep olunduktan sonra zaruret hâsıl olduğu takdirde, mezkûr paralar paraları arzolunan âzalar tarafından takyidata tâbi tutulmaksızın, Bankanın akdettiği istikrazların faizleri ile diğer masraf ve ücretleri veya itfası dolayısıyla mukaveleye müsteniden yapılacak tediye, veya Bankanın kefalet ettiği istikrazlar dolayısıyla mukaveleye müsteniden yapılacak tediye borçlarının karşılanmasında kullanılabilir veya bu maksatlar için muktazi paralarla mübadele olunabilir.

(c) Bu maddenin I nci kısmının (a) fıkrasının (ii) bendi mucibince Bankanın doğrudan doğruya yaptığı ikrazların anasına mahsuben müstakrizler veya kefiller tarafından Banka'ya verilen paralar, Banka'nın bizzat çıkardığı tahvillerin itfası, erken ödenmesi veya kısmen satın alınması için elde bulundurulacak ve, âzalar tarafından takyidata tâbi tutulmaksızın, bu maksatlar dahilinde kullanılacaktır.

(d) Bu maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (ii) bendi mucibince piyasadan temin edilen veya başka şekillerle istikraz olunan, altın satışı ile elde edilen, 1 nci kısmın (a) fıkrasının (i) ve (ii) bendleri mucibince doğrudan doğruya yapılan ikrazatın faizi ile diğer ücret ve masraf tediyatı olarak Banka'ya verilen, ve 1 nci kısmın (a) fıkrasının (iii) bendi mucibince komisyon vesair ücret tediyatı olarak alınan paralar da dâhil olmak üzere, diğer bütün paralar, paraları arzolan âzalar tarafından takyidata tâbi tutulmaksızın kullanılacak veya Banka'nın muamelesi için muktazi diğer paralarla veya altınla mübadele edilecektir.

(e) Bu maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (iii) bendi mucibince Banka'nın tekeffül ettiği ikrazatı istikraz edenlerin âza memleket piyasalarından temin ettikleri paralar ilgili âzalar tarafından takyidata tâbi tutulmaksızın kullanılacak veya diğer paralarla mübadele olunacaktır.

Kısım : 3 - Doğrudan doğruya yapılan ikrazlar için para provizyonları teşhili

Aşağıdaki hükümler bu maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (i) ve (ii) bendleri mucibince doğrudan doğruya yapılacak ikrazata tatbik olunacaktır.

(a) Banka, projenin topraklarında tahakkuk ettirileceği âza memleket parasından gayrı, istikrazda hedef tutulan gayelere erişmek maksadıyla diğer âza memleketlerde yapılacak masraflar için müstakrizin muhtaç olduğu âza paralarını kendisine temin edecektir.

(b) Banka, istikrazın takip ettiği maksatların tahakkuku için içabeden mahalli paranın müstakriz tarafından mâkul şartlarla temin olunamaması gibi istisnai hallerde müstakrize istikraz ettiği mebalîği kısmen ve münasip miktarda bupara ile temin edebilir.

(c) Projenin tatbîkı, tahakkuk ettirileceği âza memlekette döviz ihtiyacının artmasını mucip olduğu takdirde, Banka, istisnai hallerde, müstakrize istikraz ettiği mebalîği kısmen ve münasip miktarda döviz veya altınla temin edebilir. Şukadar ki, döviz veya altın miktarı müstakrizin ikrazatın takip ettiği maksatla ilgili mahalli masrafını tecavüz edemez.

(d) Banka, istisnai hallerde, istikrazın bir kısmı arazisinde sarfolunan âzanın talebi üzerine, mezkûr âzanın bu suretle sarfolunan parasını altın veya döviz mukabilinde geri alabilir; şukadar ki, bu suretle geri alınan kısım hiçbir halde istikrazın bu topraklarda sarfolunmasının döviz ihtiyaçlarında mucip olduğu artış miktarını aşmayacaktır.

Kısım : 4 - Doğrudan doğruya yapılan ikrazlarda tediyata ait hükümler

Bu maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (i) veya (ii) bendleri mucibince yapılacak ikrazat mukaveleleri tediyata ait olmak üzere aşağıda yazılı hükümleri ihtiva edecektir.

(a) Her istikrazın faiz ve iffa akçesi tediyatına ait hüküm ve şartlarıyla istikrazın vâdesi ve taksit tarihleri Banka tarafından tesbit olunacaktır. Banka aynı zamanda bu istikrazlar dolayısıyla alınacak komisyonların nispeti ile diğer hüküm ve şartları da tâyin edecektir.

Bu maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (ii) bendine tevfikan yapılan ikrazatta, Bankanın faaliyete başladığı ilk on sene zarfında bu komisyonun nispeti senede % 1 den aşağı ve % 1,5 tan yukarı olmayacak ve ikrazatın henüz tahsil edilmemiş kısmı üzerinden alınacaktır. Bu on senelik devre sonunda bu maddenin 6 nci kısmı mucibince biriken veya diğer kazançlardan artırılan ihtiyatlar Banka tarafından bir tenzilât yapılmasını muhik göstermeğe kâfi görüldüğü takdirde, Banka halen mevcut ikrazatın henüz tahsil edilmemiş kısmı ile ileride yapılacak ikrazat üzerinden alınacak komisyonların nispetini tenzil edebilir. İleride yapılacak ikrazat üzerinden alınacak Komisyonun artırılmasının muvafık olacağı tecrübe ile sabit olduğu takdirde, Banka bu Komisyonu yukarıda gösterilen hadlerden daha fazlaya çıkarabilir.

(b) İkraz mukavelelerinde, mukaveleye müsteniden Bankaya hangi memleket parası veya paraları ile tediyat yapılacağı tasrih olunacaktır. Mamafih müstakriz dilediği takdirde, bu tediyat altınla veya, Bankanın muvafakati alınmak şartıyla, mukavelede tasrih olunan âza parasından başka bir para ile yapılabilir.

(i) Bu maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (i) bendi mucibince yapılan ikrazatta, parası

ikraz olunan âza tediyelerin tasrih edilen diğer para veya paralarla yapılmasına muvafakat etmedikçe, faiz vesair ücret ve masraflar ile amortisman dolayısıyla Bankaya yapılacak tediyatın ikraz olunan para ile olacağına dair mukavelelere hüküm konacaktır. II nci maddenin 9 ncu kısmının (c) fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bu tediyeler Bankanın mecmu rey haklarının dörtte üç ekseriyetle tasrih ettiği bir veya müteaddit para ile ifade olunan kıymet bakımından, mukaveleyle müstenit tediyatın istikrazın aktedildiği tarihteki kıymetine muadil olacaktır.

(ii) Bu maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (ii) bendi müebince yapılan ikrazlardan tahsil edilmiş olup herhangi bir para ile ödenecek olan kısmın tutarı hiçbir zaman 1 nci kısmın (a) fıkrasının (ii) bendi müebince Banka tarafından istikraz olunan ve aynı para ile ödenecek olan kısmın tutarını geçmeyecektir.

(c) Âzalardan biri bâriz bir döviz tıkdan karşısında kalarak, gerek bizzat akdettiği gerekse kendisinin veya malî teşekküllerinden birinin kefalet ettiği herhangi bir istikraz mürettebatının mevcut hükümler dahilinde tediyeye edilmesine imkân bulunmadığı takdirde, mezkûr âza tediyeye şartlarının hafifletilmesini Bankadan talep edebilir. Banka şartların hafifletilmesinde gerek mezkûr âza gerekse banka muamelâtı ile umumiyetle bütün âzalar için bir menfaat görürse, senelik mürettebatın tamamı veya bir kısmı için aşağıda yazılı hal çarelerinden birine veya her ikisine birden tevessül edebilir.

(i) Banka dilediği takdirde, istikraz mürettebatına ait tediyatın üç sene müddetle ve paranın kullanılması ve kambiyo kıymetinin tutulması bakımlarından münasip şartlar dahilinde âzanın kendi parasıyla yapılmasını kabul ve mezkûr paranın âza tarafından münasip şartlar dahilinde geri alınmasını temin etmek hususunda alâkalı âza ile anlaşmalar yapılabilir.

(ii) Banka amortisman şartlarını değiştirebilir, veya istikraz müddetini uzatabilir, yahut ta bunların her ikisine birden tevessül edebilir.

Kısım : 5 - Kefalâtlar

(a) Banka mütâat sermaye yatırma yollarıyla yapılan bir istikraza kefalet ederken, istikrazın henüz ödenmemiş kısmının tutarı üzerinden bizzat tâyin edeceği bir nispet dahilinde ve muayyen müddetler içinde tediyeye edilecek bir kefalet ücreti olacaktır. Bankanın faaliyete başladığı ilk on sene zarfında bu ücretin nispeti % 1 den aşağı ve % 1,5 dan yukarı olmayacaktır. Bu on senelik devre sonunda, bu maddenin altıncı kısmı müebince biriken veya diğer kazançlardan artırılan ihtiyatlar Banka tarafından tenzilât yapılmasını muhik göstermeğe kâfi görüldüğü takdirde, Banka hâlen mevcut istikrazların henüz ödenmemiş kısmı ile ileride yapılacak istikrazlar üzerinden alınacak ücretlerin nispetini tenzil edebilir. Herde yapılacak istikrazlar üzerinden alınacak ücretin artırılmasının muvafık olacağı tecrübe ile sabit olduğu takdirde, banka bu ücreti yukarıda gösterilen hadlerden daha fazlaya çıkarabilir.

(b) Kefalât ücretleri müstakriz tarafından doğrudan doğruya bankaya ödenecektir.

(c) Bankanın yaptığı kefalet akıtları: Müstakrizin veya varsa kefillerin kusuru halinde, banka tekeffül ettiği senetleri veya diğer tahvilleri başabaş kıymetlerine teklifte tâyin olunan bir tarihe kadar geçmiş olan faizleri ilâve etmek suretiyle satın almağı teklif edecek olduğu takdirde, bankanın faiz külfeti hususunda üzerine almış olduğu mesuliyete nihayet verebileceği şartını ihtiva edecektir.

(d) Banka kefalâte ait diğer hükümlerle şartları tâyine salâhiyettardır.

Kısım : 6 - Hususi ihtiyat akçesi

Bu maddenin 4 ncu ve 5 nci kısımları müebince bankanın alacağı komisyonlar ve ücretler, yine bu maddenin 7 nci kısmı müebince Bankanın borçlarını karşılamak üzere hususi ihtiyat akçesi olarak muhafaza edilecektir. Bu hususi ihtiyat akçesi bu anlaşmanın müsaade ettiği ve Direktörler Meclisinin kararlaştırdığı şekilde seyyal olarak elde bulundurulacaktır.

Kısım : 7 - Tediye kusur edildiği hallerde bankanın borçlarını yerine getirmesi usulleri

(a) Banka tarafından yapılan, iştirak veya kefalet edilen ikrazlardan mütevellit borçların ödenmesinde kusur edildiği hallerde banka, bu maddenin 4 nci kısmının (c) fıkrasında yazılı olan veya buna benzeyen hal çareleri de dâhil olmak üzere, mezkûr ikrazattan doğan vecibeleri düzenlemek için mâkul ve mümkün görünen hal çarelerine tevessül edecektir.

(b) Bankanın, bu maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (ii) ve (iii) bentleri mucibince akdedilmiş olan istikrazlardan veya verilmiş bulunan kefaletlerden doğan borçları:

(i) Evvelâ bu maddenin 6 ncı kısmında gösterilen hususi ihtiyat akçesi ile,

(ii) Sonra da icabeden nispette olmak ve Bankanın ihtiyarına bağlı kalmak üzere, diğer ihtiyatlar, kazanç fazlaları ve sermaye mevcutları ile kalmak üzere, diğer ihtiyatlar, kazanç fazlaları ve sermaye mevcutları ile karşılanacaktır.

(c) Bankanın akdettiği istikrazların faiziyle diğer ücret ve masrafları veya amortismanı dolayısıyla mukaveleye müsteniden yapılan tediya, veya bu gibi tediyelerden dolayı Bankanın tekeffül ettiği istikrazlardan doğan borçlarını karşılamak üzere icabettiği takdirde, Banka hisse taahhütlerinin ödenmemiş kısmından münasip bir miktarın II nci maddenin 5 nci ve 7 ncı kısımları mucibince ödenmesini âzalardan talebedebilir. Bundan maada, Banka tediye imkânsızlığının uzunca bir müddet devam edeceğine kanaat getirirse, âzaların kaydedilmiş oldukları hisselerin bir senede % 1 inf geçmemek şartıyla hisse taahhütlerinin ödenmemiş kısmından munzam bir meblağın daha ödenmesini, aşağıdaki maksatların temini, yani:

(i) Bizzat tekeffül ettiği istikrazın ödenmemiş kısmının tamamını veya bir kısmını, müstakrizin tediye kusur etmesi karşısında vâdenin hâlinde evvel ödemek veya herhangi bir suretle borcundan kurtulmak için;

(ii) Bizzat istikraz ettiği meblağların ödenmemiş kısmının tamamını veya bir kısmını geri almak veya herhangi bir suretle borcundan kurtulmak için, talebedinilir.

Kısım : 8 - Muhtelif muameleler

Bu anlaşmada tasrih olunan muamelâtın maada Banka aşağıdaki muameleleri de icra etmek salâhiyetini haizdir.

(i) Banka, arazisinde esham ve tahvilât satılacak veya mubayaa edilecek olan âzanın muvafakatini almak şartıyla, çıkardığı, kefalet ettiği veya sermaye yatırdığı esham ve tahvilâtı alıp satabilir;

(ii) Satışlarını kolaylaştırmak için sermaye yatırdığı esham ve tahvilâta kefalet verebilir.

(iii) Herhangi bir âza parasından, mezkûr âzanın muvafakatini almak şartıyla istikraz edebilir.

(iv) Bu maddenin 6 ncı kısmı mucibince ayrılacak hususi ihtiyat akçasının tamamının veya bir kısmının yatırılması Direktörler Meclisi tarafından mecmu rey haklarının 3/4 ekseriyetiyle münasip görüldüğü takdirde, başka esham ve tahvilâtı da alıp satabilir.

Banka, bu kısımda verilen salâhiyetleri istimal ederken herhangi bir âza arazisindeki herhangi bir şahıs, şirket, cemiyet kurum veya hükmi şahıs ile iş görebilir.

Kısım : 9 — Esham ve tahvilât üzerine konulacak kayıt

Banka tarafından çıkarılan veya tekeffül edilen esham ve tahvilât «üzerinde Devlet tahvili olduğuna dair bâriz bir ibare bulunmadıkça Devlet tahvili addolunamaz» damgasını taşıyacaktır.

Kısım : 10 — Siyasi faaliyetten memnuiyet

Banka ile Banka erkânı âzalarından hiçbirinin siyasi işlerine müdahale etmeyecek ve kararlarında alâkadâr âza veya âzaların siyasi vaziyetlerinin tesiri altında kalmıyacaktır. Bu kararlarda yalnız iktisadi mülâhazalar hâkim olacak ve bu mülâhazaların 1 nci madde mucibince takibolunan

gayelerin tahakkukuna elverişli olup olmadığına bitaraf bir gözle bakılacaktır.

Madde — V

Teşkilât ve idare

Kısım : 1 — Bankanın kuruluşu

Bankanın bir Governörler Meclisi, bir Direktörler Meclisi, bir Umum Müdürü ve Bankanın kararlaştıracağı işleri tedvir edecek memur ve müstahdemleri olacaktır.

Kısım: 2 — Governörler Meclisi.

(a) Banka'nın bütün salâhiyetleri Governörler Meclisine aittir. Governörler Meclisi, her âzanın dilediği tarzda tâyin ettiği birer âza ile birer yedeklen müteşekkildir. Her âza ile yedeği kendilerini tâyin eden âzanın arzusuna bağlı olmak şartıyla, beş sene müddetle hizmet edeceklerdir; bunların tekrar tâyini caizdir. Asli âzanın gaybubeti halinden maada hiçbir halde yedek âza reye iştirak edemez. Meclis kendi arasından bir Reis seçecektir.

(b) Governörler Meclisi kendisine aid salâhiyetlerden herhangi birinin kullanılması hakkında Direktörler Meclisine salâhiyet verebilir; ancak aşağıdaki salâhiyetler devrolunamaz:

(i) Yeni âzalar kabul etmek ve bunların kabulüne dair şartları tâyin etmek;

(ii) Sermayeyi artırmak veya azaltmak;

(iii) Bir âzayı muvakkaten âzalıktan çıkarmak;

(iv) Direktörler Meclisinin bu Anlaşmaya verdiği mâna dolayısıyla yapılan müracaatları karara bağlamak;

(v) Diğer Milletlerarası teşekküllerle işbirliği yapmak üzere anlaşmalar akdetmek (muvakkat ve idari mahiyette gayri resmî anlaşmalardan başka);

(vi) Banka muamelâtını daimî surette talik ve mevcudunu tevzi hakkında karar vermek;

(vii) Bankanın sâfi gelirinin tevzii şeklini tâyin etmek.

(c) Governörler Meclisi senede bir defa toplanacak ve kendi tensibi veya Direktörler Meclisinin daveti üzerine ayrıca, toplantılar yapacaktır. Beş âzanın veya mecmu rey haklarının 1/4 me sahip olan âzaların talebi üzerine, Direktörler Meclisi Governörler Meclisini içtima davet edecektir.

(d) Governörler Meclisinin toplanabilmesi için mecmu rey haklarının en az 2/3 sini temsil eden bir âza ekseriyetinin teşekkül etmesi icabedecektir.

(e) Governörler Meclisi, Banka'nın menfaatine daha iyi geldiğine Direktörler Meclisince kanaat getirildiği takdirde Direktörler Meclisinin muayyen bir mesele hakkında Governörler Meclisini toplamağa davet etmeksizin âzaların reylerini alabileceği bir usulü nizamname ile ihdas edebilir.

(f) Governörler Meclisi, ve salâhiyetlerinin verdiği imkân nispetinde Direktörler Meclisi, Banka işlerinin yürütülmesi için zaruri veya münasip olan nizam ve kaideleri vazedebilirler.

(g) Governörler Meclisinin aslı ve yedek âzaları Bankadan hiçbir ücret almadan vazife göcekler; fakat Banka, toplantılarına iştirak etmek üzere yaptıkları mâkul masrafları kendilerine ödeyecektir.

(h) Governörler Meclisi, Direktörler Meclisi âzalarına verilecek ücretleri ve Umum Müdürün maaşıyla hizmet mukavelesinin şartlarını tâyin edecektir.

Kısım : 3 - Rey verme

(a) Her âzanın 250 rey hakkı ve sahip olduğu her hisse için munzam bir rey hakkı olacaktır.

(b) Başka şekillerde kararlaştırılacağı tasrih edilmedikçe, Bankaya ait bütün meseleler hususunda kullanılan reylerin mutlak ekseriyetiyle karar verilecektir.

Kısım : 4 - Direktörler Meclisi

(a) Direktörler Meclisi Bankanın umumi muamelelerinin sevk ve idaresinden mesul olacak ve bu maksatla Guvernörler Meclisi tarafından kendisine tevdi edilen bütün salâhiyetleri kullanacaktır.

(b) Direktörler Meclisinin 12 âzası bulunacaktır. Bunların Guvernörler Meclisi âzası olmalarına lüzum yoktur. Direktörler Meclisi âzalarından :

(i) Beşi en çok hisseye sahip olan beş âza tarafından birer kişi seçilmek suretiyle tâyin edilecektir.

(ii) Yedisi, yukarıda (i) bendinde mezkûr beş âzanın dışında kalan Guvernörler Meclisi âzaları tarafından (B) cetveline tevfiikan seçilecektir.

Bu fıkranın tatbiki bakımından âzadan maksat, ister ilk âzalardan olsun, isterse 11 nci maddenin 2 nci kısmının (b) fıkrası mucibince âzalığı kabul etmiş bulunsun, isimleri A listesinde yazılı olan memleketlerin hükümetleridir. Diğer memleketlerin hükümetleri âza olunca Guvernörler Meclisi mecmu rey haklarının 4/5 ekseriye tiyle, Direktörler Meclisine seçilecek âzaların sayısını artırabilir.

Direktörler Meclisi âzaları iki senede bir tâyin veya intihap olunurlar .

(c) Her Direktörler Meclisi âzası hazır bulunmadığı zamanlarda kendi yerine hareket etmek üzere, tam salâhiyetli bir vekil tâyin edecektir. Vekiller, kendilerini tâyin eden Direktörler Meclisi âzaları hazır buldukları zaman toplantılara iştirak edebilirlerse de rey veremezler.

(d) Direktörler Meclisi âzaları, halefleri tâyin veya intihap edilinceye kadar vazifelerine devam edeceklerdir. Müntehap âzalıklardan biri müddetinin bitmesine 90 günden fazla bir zaman varken inhilâl edecek olursa, eski âzayı seçmiş olan Guvernörler Meclisi âzaları müddetin geri kalan kısmı için bir başkasını seçeceklerdir. İntihap olunmak için kullanılan reylerin mutlak ekseriyeti şarttır. Âzalık münhal kaldığı müddetçe eski Direktörler Meclisi âzasının vekili, vekil tâyin etmek salâhiyetinden maada, asıl âzaya ait bütün salâhiyetleri kullanacaktır.

(e) Direktörler Meclisi âzaları Bankanın merkezinde devamlı bir surette çalışacaklar ve Banka işleri icabettirdikçe içtima edeceklerdir.

(f) Direktörler Meclisinin toplanması için muktazi nisap rey haklarının enaz yarısını temsil eden Direktörler Meclisi âzalarının teşkil ettiği ekseriyet olacaktır.

(g) Her mansup Direktörler Meclisi âzası, kendisini tâyin eden âza memlekete işbu maddenin 3 ncü kısmı mucibince tahsil edilen sayıda rey vermek hakkını haz olacaktır. Her müntehap Direktörler Meclisi âzası, intihabında kullanılan sayıda rey vermek hakkını haiz olacaktır. Bir Direktörler Meclisi âzasının vermek hakkını haiz olduğu bütün reyler kül halinde kullanılacaktır.

(h) Guvernörler Meclisi, yukarıda (b) fıkrasına tevfiikan Direktörler Meclisine âza tâyin etmeğe hakkı olmayıyan bir âzanın talep ettiği veya bilhassa kendisine taallûk eden bir mesele müzakerede edilmekte olduğu zaman Direktörler Meclisinin herhangi bir toplantısında hazır bulunmak üzere bir mümessil gönderileceği hususunda kaideler vaz edecektir.

(i) Direktörler Meclisi tensip ettiği encümenleri teşkil edebilir. Encümen âzalarının Guvernörler Meclisi veya Direktörler Meclisi âzalarından, veyahut bunların yedek ve vekillerinden olması icabetmez.

Kısım: 5 — Umum Müdür ve memurlar.

(a) Direktörler Meclisi, Guvernörler Meclisi veya Direktörler Meclisi âzaları veyahut da bunların yedek ve vekilleri arasından olmamak şartıyla bir Umum Müdür seçecektir. Umum Müdür Direktörler Meclisinin Reisi olacak, fakat rey sahibi olmayacaktır; reylerin müsavâtı halinde taraflardan birine iltihak etmek hali bundan müstesnadır. Umum Müdür Guvernörler Meclisi toplantılarına iştirak edebilirse de rey veremez. Umum Müdür, Direktörler Meclisi karar verdiği zaman yazifesinden ayrılacaktır.

(b) Umum Müdür Bankanın faal memur ve müstahdemlerinin âmiri olacak ve Direktörler Meclisi

lisinin talimatı dâhilinde Bankanın mutata faaliyetini sevk ve idare edecektir. Direktörler Meclisinin umumi murakabesi mahfuz kalmak şartıyla, Bankanın teşkilâtından, memur ve müstahdemlerin tâyin ve azillerinden Umum Müdür mesul olacaktır.

(e) Umum Müdür, memur ve müstahdemler vazifelerinin ifasında hizmetlerini tamamen Bankaya hasredecekler ve başka hiçbir makama bağlı olmayacaklardır. Her âza memleket bu memuriyetin Milletlerarası mahiyetlerine riayet edecek ve memur ve müstahdemlerden herhangi birine memuriyetlerinin ifasında müessir olmak teşebbüslerinden sakınacaktır.

(d) Memur ve müstahdemlerin tâyinde Umum Müdür, birinci derecede ehemmiyeti haiz bulunan « ehliyet ve teknik ihtisasta en yüksek seviyeyi temin etmek » kaygısı bakımından, mümkün olduğu kadar geniş bir coğrafi esas dâhilinde memur tedarik etmenin ehemmiyetini gözönünde tutacaktır.

Kısım : 6 - İstişare Heyeti

(a) Güvernörler Meclisince seçilen en az 7 âzadan müteşekkil bir İstişare Heyeti bulunacaktır. Bu Heyet, sinesinden millî temsile mümkün olduğu kadar geniş bir yer verilmek suretiyle, ticaret, sanayi ve ziraat âlemleriyle işçilerin menafininin mümessillerini ihtiva edecektir. Milletlerarası ihtisas sahibi teşekküllerin mevcut olduğu sahalarda, bu sahaları istişare heyetinde temsil edecek olan âzalar mezkûr teşekküllerin muvafakatı ile seçilecektir. Heyet Bankaya, umumi siyasetini alâkadar eden meselelerde tavsiyelerde bulunacaktır. Heyet senede bir defa muhakkak surette, başka zamanlarda da Bankanın talebi üzerine toplanacaktır.

(b) Müşavirler iki sene müddetle tâyin edilecektir; bu müddetin hitamında, tekrar tâyinleri caizdir. Banka için yapmış oldukları mâkul masraflar müşavirlere ödenecektir.

Kısım : 7 - İkraz Komiteleri

III ncu maddenin 4 ncu kısmı mucibince yapılan ikrazat hakkında rapor verecek olan komiteleri Banka tâyin edecektir. Bu komitelerden her birinde, topraklarında projenin tahakkuk ettirileceği âzayı temsil eden Güvernörler Meclisi âzası tarafından seçilen bir mütehassıs ile Bankanın teknik işlerine bakan memurlardan biri veya birkaçı bulunacaktır.

Kısım : 8 - Diğer Milletlerarası teşekküllerle münasebetler

(a) Banka, alâkalı oldukları sahalara mahsus mesuliyetleri deruhde etmiş bulunan umumi mahiyette herhangi bir milletlerarası teşekkül ile veya aynı mesuliyetleri taşıyan milletlerarası ânme teşekkülleri ile bu anlaşmanın hükümleri dahilinde işbirliği yapacaktır. Böyle bir işbirliği için bu anlaşmanın herhangi bir hükmünün tadilini icabettiren bir tertibin alınması, bu anlaşmada VIII inci mdde mucibince gerekli tadilatın yapılmasına bağlıdır.

(b) Banka, yukarıki fıkrada tasrih olunan vasıfları haiz olan ve esas itibariyle Banka âzalarından müteşekkil bulunan Milletlerarası teşekküllerin salâhiyeti dahilinde bulunan meselelerle alâkalı istikrazlara ve kefaletlere ait talepler hakkında karar verirken bu gibi teşekkülün nokta-i nazar ve tavsiyelerini nazarı itibara alacaktır.

Kısım : 9 — İdarehanelerin mahalli

(a) Bankanın idare merkezi en fazla hisse senedine sahip olan âzanın topraklarında bulunacaktır.

(b) Banka herhangi bir âzanın topraklarında şube veya acentalıklar açabilir.

Kısım : 10 — Mıntaka İdarehaneleri ve müşavere heyetleri

(a) Banka mıntaka idarehaneleri açarak bunların yerini ve nüfuz ve salâhiyet sahalarını tâyin edebilir.

(b) Her mıntaka idarehanesinde bütün mıntakayı temsil eden ve Bankanın tesbit edeceği şekillerde seçilen bir mıntaka müşavere heyeti bulunacak, idare kendi işlerinde bu heyetin mütalâasını alacaktır.

Kısım : 11 — Mutemetler

(a) Her âza kendi Merkez Bankasını, Merkez Bankası bulunmadığı takdirde, Bankaca muteber diğer bir müesseseyi kendi parasından Banka yedinde bulunan mevcutlar için mutemet olarak gösterecektir.

(b) Banka, en çok sayıda hisse senedine sahip olan beş âzanın gösterdiği mutemetler ile Bankanın seçebileceği diğer mutemetler nezdinde, altın da dâhil olduğu halde, başka mallar da bulunabilir. Bidayette Bankanın elinde bulunan altın mevcudunun en az yarısı Banka idare merkezinin bulunduğu stoprakların sahibi âza tarafından gösterilen mutemed nezdinde, ve en az % 40'ı da yukarıda işaret edilen beş âzadan diğer dördü tarafından gösterilen mutemetler nezdinde bulunulacaktır. Bu mutemetlerden herbirinin elinde bulunacak meblağ kendilerini gösteren âzanın hisse senetleri için altında ödendiği miktardan az olamaz. Bununla beraber, Bankanın bütün altın münakaleleri, nakliye masrafları ve Bankanın memûl ihtiyaçları gözönünde tutularak yapılacaktır. Beklenmedik feshalâde hallerde, Direktörler Meclisi Bankanın altın mevcudunun tamamını veya âsâlettâyin bir kısmını kâfi derecede emniyetli bir yere nakledebilir.

Kısım : 12 — Para mevcûtlarının şekli

Banka II nci maddenin 7 nci kısmının (i) bendi mucibince veya aynı para ile yapılan istikrazların iflasını temin maksadıyla ödenen âza parasından kendi muameleleri için ihtiyaç göstermediği lâalettâyin bir kısım yerine, herhangi bir âzanın efektif (Kâğıt para) veyahut da âza veya tâyin ettiği mutemet tarafından çıkarılan benzeri senetler vermesini kabul edecektir. Bu senetler mütedavil olmayacak, faiz getirmeyecek ve ibrazında başabaş kıymetleri üzerinden Bankanın tâyin edilen mutemet nezdindeki hesabına matlûp kaydedilmek suretiyle ödenecektir.

Kısım : 13 — Raporların neşri ve malûmat temini

(a) Banka, hesaplarının resmen tetkik edilen vaziyetini (Bilânçoyu) muhtevi senelik bir rapor neşrecek ve üç aylık veya daha az fasıllarla malî vaziyetine ait hesap hülâsası ile muamelelerin neticesini gösteren bir kâr ve zarar cetvêlini âzalara tamim edecektir.

(b) Banka gayelefinin tahakkuku bakımından şayanı arzu görülen diğer raporları da neşredebilecektir.

(c) Bu kısım hükümleri mucibince tanzim edilecek raporların hesap cetvêllerinin ve neşriyatın birer sureti âzalara dağıtılacaktır.

Kısım : 14 — Sâfi gelirin tahsisi

(a) Gayemülter Meclisi her sene Bankanın sâfi gelirinden ihtiyat akçeleri ayrıldıktan sonra, kâr fazlasına tahsis ve bakiye kaldığı takdirde, âzalara tevzi edilecek kısmı tâyin edecektir.

(b) Sâfi gelirin bir kısmı temettü olarak dağıtıldığı takdirde, birinci temettü hissesi olarak her âzaya, ve yalnızca seneye mahsus olmak üzere, IV nci maddenin 1 nci kısmının (a) fıkrasının (i) bendi mucibince, âzanın kaydolduğu hisselerine takabül eden para ile yapılan ilrazlara sene zarfında bağlı kalan vasatî miktarın yüzde 2 sine kadar tediyat yapılacaktır. İkinci temettü hissesi olarak verilen yüzde 2 den sonra tekrar dağıtılmak üzere herhangi bir bakiye kalmış ol-

duğu takdirde, bu bakiye bütün âzalara hisseleri nispetinde tevzi olunacaktır. Bu tediye âzalara kendi parasiyle, bu paranın mevcudu yoksa, âza tarafından kabul edilecek herhangi bir para ile yapılacaktır. Bu gibi tediyeler âzaya kendi parasından başka bir para ile yapıldığı takdirde, bu paranın transferine ve tediye den sonra alan âza tarafından kullanılmasına âzalar takyidat koymıyacaktırlar.

Madde — VI

Âzalıkta çekilme ve âzalıkta muvakkaten çıkarılma; muamelâtın tadili

Kısım : 1 - Âzaların çekilme hakkı

Herhangi bir âza Bankanın idare merkezine bir ihbarname göndermek suretiyle herhangi bir zamanda Bankadan çekilebilir. Çekilme ihbarnamenin alındığı tarihte muteber olacaktır.

Kısım : 2 - Âzalıkta muvakkaten çıkarılma

Herhangi bir âza Bankaya karşı vebibelerinden herhangi birini ifada kusur ettiği takdirde, mecmu rey haklarının ekseriyetine sahip olan Guvernörler Meclisi âzalarının ekseriyetle vereceği bir kararla âzalıkta çıkarılabilir. Bu suretle muvakkaten çıkarılan âza, aynı ekseriyet tarafından âzalık hakkının yeniden iadesine karar verilmedikçe, karar tarihinden itibaren bir sene içinde âzalık hakkını otomatik bir surette kaybeder. Bir âza muvakkaten âzalıkta çıkarılmış olduğu takdirde, bu anlaşma mucibince kendisine tanınan haklardan, âzalıkta çekilme hakkından başkasından istifade edemeyecek, fakat anlaşmanın tahmil ettiği bütün vebibelere tâbi tutulacaktır.

Kısım : 3 - Milletlerarası Para Fon'u âzalığı ile alâkasının kesilmesi

Milletlerarası Para Fon'u âzalığı ile alâkası kalmıyan bir âzanın mecmu rey haklarının dörtte üç ekseriyeti ile âzalıkta kalmasına karar verilmedikçe, Fon'dan ayrılma tarihinden üç ay sonra otomatik surette Banka âzalığı ile de alâkası kesilmiş olur.

Kısım : 4 - Âzalıkta alâkası kalmıyan Hükümetlerle hesapların tesviyesi

(a) Âzalıkla alâkası kalmıyan bir Hükümet Bankaya karşı doğrudan doğruya vâkı taahhütlerinden ve âzalık alâkasının kesilmesinden evvel akdedilen istikrazlarla kefaletler mevcut oldukça bunlardan doğabilecek vebibelerden dolayı mesul olacak; fakat alâka kesildikten sonra Bankaca girilen ikraz ve kefalet akıtlarından dolayı mesul olmayacağı gibi Bankanın geliri ile masraflarına da iştirak etmeyecektir.

(b) Bir Hükümetin âzalıkla alâkası kesildiği sırada Banka, bu âza ile aşağıda (c) ve (d) fıkralarının hükümlerine tevfi kan yapılacak hesap tesviyesinin bir cüzü olarak, âzanın hisse senetlerini geri almak hususunda tertibat alacaktır. Bu maksatla geri satın almak için hisse senetlerine tatbik edilecek fiyat, bunların Hükümetin âzalıkla alâkası kesildiği gün Bankanın defterlerinde mukayyet bulunan kıymetidir.

(c) Bu kısım mucibince hisselerin Banka tarafından geri alınmasına mukabil yapılacak tediye aşağıdaki şartlara tâbi olacaktır:

(i) Hisselerden dolayı Hükümete ödenmesi icabeden herhangi bir meblâğ mezkûr Hükümetin kendisi, Merkez Bankası veya malî müesseselerinden herhangi birisi Bankaya müstakriz veya kefil sifatiyle borçlu kaldığı müddetçe Bankaca tutulacak ve Banka dilediği takdirde, bu gibi borçları vâdelerinde karşılamağa tahsis edilecektir. II ne maddenin 5 ne kısmının (ii) bendi mucibince bir hükümetin kaydolunduğu hisse taahhütlerinden mütevellit borçları dolayısıyla hiçbir meblâğ Bankada tutulamıyacaktır. Hiçbir halde, hisselerinden dolayı bir âzaya ödenmesi icabeden meblâğ, Hükümetin âzalıkla alâkası kesildiği tarihten itibaren altı ay geçmedikçe tediye edilmeyecektir.

(ii) Tedyat, hisse senetleri Hükümet tarafından tevdi edildikçe ve yukarıda (b) fıkrasında yazılı geri almak bedeli keza yukarıda (c) fıkrasının (i) bendinde yazılı istikraz ve kefaletlerden mütevellit borçları aştığı nispette olmak üzere zaman zaman yapılabilecek ve sabık âza satış bedelini tamamen alıncıya kadar devam edecektir.

(iii) Tedyat istihkak sahibi memleektin parası ile veya, Banka dilediği takdirde, altınla yapılacaktır.

(iv) Banka, Hükümetin âzalıkla alâkası kalmadığı tarihte mevcut bulunan kefaletler, ikrazlara iştirakler veya ikrazlardan dolayı zarar edip te bu zararın miktarı aynı tarihte zararlara karşılık tutulan ihtiyat miktarını aştığı takdirde: Mezkûr Hükümet, zararlar hisselerin geri alma bedelinin tâyini sırasında hesaba alınmış olsaydı bu bedelden ne gibi bir tenzilât yapılmak lâzım idi ise, o miktarı Bankanın talebi üzerine iadeye mecburdur. Bundan maada, sabık âza Hükümetin, II nci maddenin 5 nci kısmının (ii) bendi mucibince henüz ödenmemiş bulunan hisse taahhütleri kısmı hakkında vâkı olacak herhangi bir ödeme talebine karşı mesuliyeti devam edecektir. Şu kadar ki, bu mesuliyet, hisse senetlerinin geri alma talebinin tâyini sırasında sermaye yenmiş ve ödeme talebi yapılmış olsaydı bu Hükümetin karşılamak mecburiyetinde kalmış bulunacağı meblâğ ne olacak idi ise, o nispette olacaktır.

(d) Herhangi bir memleketin âzalıkla alâkası kesildiği tarihten itibaren altı ay içinde Banka bu maddenin 5 nci kısmının (b) fıkrası mucibince muamelâtını daimî surette tatil edecek olursa, mezkûr âzanın bütün hakları bu maddenin 5 nci kısmı hükümlerine tevfiakan tâyin olacaktır.

Kısım : 5 - Muamelelerin tatili ve hesapların tesviyesi

(a) Fekalâde hallerde Direktörler Meclisi, Guvernörler Meclisi tarafından ileride bir nokta nazar ve hareket tarzı dermeyan edilinceye kadaryeni ikraz ve kefaletlere ait muameleleri muvakkaten tatil edebilir.

(b) Banka, mecmu rey haklarının ekseriyetine sahip olan Guvernörler Meclisinin âzalarının ekseriyetle verecekleri bir karar üzerine yeni ikraz ve kefaletlere ait muameleleri daimî surette tatil edilebilir. Muamelâtın bu suretle tatilinden sonra, Banka bir nizam altında mevcudat ve matlubatının tahakkuk ettirilmesi, muhafazası ve emniyet altında bulundurulması ile borçlarının tesviyesine ait faaliyetinden maada diğer bütün faaliyetlerini durduracaktır.

(c) Bilûmum âzaların, sermayeye iştirak taahhütlerinin talep olunmayan kısmından ve paralarının kıymetten düşmesinden (Madde : II, kısım : 9) mütevellit mesuliyetleri (Borçları), şarta bağlı olanlar da dâhil olmak üzere, alacaklıların bilûmum alacakları ödeninceye kadar devam edecektir.

(d) Bankanın doğrudan doğruya alacaklısı olanların alacakları evvelâ Bankanın mevcutları ile ve sonra da henüz ödenmemiş bulunan hisse taahhütleri dolayısıyla vâkı ödeme talepleri üzerine Bankaya yapılan tediyyatla ödenecektir. Direktörler Meclisi, Bankanın doğrudan doğruya alacaklısı olanlara tediyyat yapmadan evvel, şarta bağlı kalacak sahiplerine bunlarla mütenasip bir tevziatta bulunmağı temin etmek için muktazi gördüğü tertibatı alacaktır.

(e) Aşağıdaki şartlar tahakkuk etmedikçe, yani :

(i) Alacaklılara karşı olan borçlar tamamen ödenmemiş veya karşılıkları temin edilmemiş oldukça, ve

(ii) Mecmu rey haklarının ekseriyetine sahip olan Guvernörler Meclisi âzaları tevziat yapılmasına ekseriyetle karar vermedikçe,

Sermaye iştiraklerine mahsuben azalan hiçbir suretle tevziatta bulunulmayacaktır.

(f) Yukarıki (e) fıkrası mucibince tevziat yapılmasına dair karar ittihaz edildikten sonra, Direktörler Meclisi, Bankanın mevcutları tamamen dağıtılınca kadar, âzalara devamlı tevziat yapılmasına üç iki ekseriyetle karar verebilirler. Bu tevziatın yapılması Bankanın âzalarının her biri nezdindeki alacaklarının önceden tesviye edilmesine bağlıdır.

(g) Banka mevcudunun tevziinden evvel Direktörler Meclisi âzalardan herbirinin elinde bulunan hisse senetlerinin Bankanın mevcut hisse senetlerinin heyeti umumiyesine olan nispetini tesbit edecektir.

(h) Direktörler Meclisi dağıtılacak olan mevcudun tevzi tarihindeki kıymetini, takdir ettikten sonra aşağıdaki şekillerde tevziata başlayacaklardır :

(i) Bankanın elinde, tevziatta kullanılacak mevcut buldukça, her âzaya, kendisi, topraklarında kâin resmî teşekküller veya hükmi şahıslar tarafından çıkarılmış tahvil ve senetlerden, dağıtılacak umumi yekûndaki nispi hissesine kıymetçe teadül eden bir miktar tediye edilecektir.

(ii) Yukarıda (i) bendi mucibince yapılan tediyeden sonra âzaya ödenmesi icabeden bir bakiye kaldığı takdirde, âzanın kendi parasından Bankanın elinde mevcut buldukça, bu bakiyeye kıymet itibariyle muadil bir miktara kadar mezkûr kısım âzanın kendi parasiyle tediye edilecektir.

(iii) Yukarıda (i) ve (ii) bentleri mucibince yapılan tediyelerden sonra âzaya ödenmesi icabeden bir bakiye kaldığı takdirde, Bankanın elinde altın veya âzaca muteber bir paradan mevcut buldukça, bu bakiyeye kıymet itibariyle muadil bir miktara kadar mezkûr kısım altında veya âzaca müteber para ile tediye edilecektir.

(iv) Yukarıki (i), (ii) ve (iii) betleri mucibince yapılan tediyelerden sonra da Bankanın elinde mevcut kaldığı takdirde, mezkûr bakiye hisseleri nispetinde âzalara dağıtılacaktır.

(i) Yukarıda (h) fıkrası mucibince Bankanın dağıttığı mevcutları alan herhangi bir âza, bu mevcutlar hususunda Bankanın tevziden evvel istifade ettiği haklardan aynen faydalanacaktır.

Madde — VII

Bankanın hukuki vaziyeti, masuniyet (muafiyet) ve imtiyazlar

Kısım : 1 — Bu maddenin gayeleri

Bankanın kendisine tevdi edilen vazifeleri ifa edebilmesi için bu maddede bahis mevzuu olan hukuki vaziyet, masuniyetler ve imtiyazlar, her âzanın topraklarında Bankaya tanınacaktır.

Kısım : 2 — Hukuki vaziyet

Banka bütün icaplarıyla hükmi şahsiyeti ve bilhassa:

(i) Mukavele akdetmek,

(ii) Gayrimenkul ve menkul mallar iktisap ve bunlara tasarruf etmek,

(iii) Dâvacı veya dâvalı olmak,

ehliyetini haiz olacaktır.

Kısım : 3 — Bankanın adli takibata karşı vaziyeti

Banka aleyhine yalnız, Bankanın idarehane açtığı dâva takibine veya adli tebligatı tebelluğa salâhiyetli bir memur bulundurduğu, veyahut da menkul kıymetler çıkardığı veya bunlara kefalet ettiği âza topraklarında kâin vazifeli mahkemeler huzurunda, dâva açılabilir. Şu kadar ki, âzalarda mevcut veya menşei âzalar olan alacaklar dolayısıyla âzalar ve şahıslar tarafından dâva açılmaz. Bankanın emval ve matlubatı her nerede ve kimin elinde bulunursa bulunsun, Banka aleyhine nihai hüküm tefhim olununcaya kadar, her türlü haciz, hapis hakkı ve infaza karşı, masuniyeti haiz olacaktır.

Kısım : 4 — Banka mallarının hacizden masuniyeti

Bankanın emval ve matlubatı her nerede ve kimin elinde bulunursa bulunsun aramaya tekâlifli harbiyeye (Millî Müdafaa mükellefiyeti), zapt vemişadereye, istimlâke ve icrai veya teşrii tasarruflara müstenit her nevi hacizlere karşı masuniyeti haiz olacaktır.

Kısım : 5 -- Evrak masuniyeti

Bankanın evrakı her türlü tecavülden masun olacaktır.

Kısım : 6 - Banka emval ve matlubatın takyitlerden muafiyeti

Bankanın bilûmum emval ve matlubatı her nevi takyit, nizam, murakabe ve inoratoryumdan, bu Anlaşmada derpiş olunan muamelelerin ifasının istilzam ettiği nispette ve bu Anlaşmanın hükümleri dâhilinde, muaf olacaktır.

Kısım : 7 - Muhaberat ve tebligata ait imtiyazlar

Azalardan herbiri, Bankanın resmî muhaberat ve tebligatına diğer âzaların resmî muhabere ve tebliğlerinin tâbi olduğu muamelenin aynını yapacaklardır.

Kısım : 8 - Erkân ve memurlara ait masuniyet ve imtiyazlar

Bankanın bilûmum Güvernörler ve Direktörler Meclisi âzalarıyla bunların yedek ve vekilleri, müdür ve memurları:

(i) Resmî sıfatla yaptıkları tasarruflar dolayısıyla kanuni takibata karşı masuniyeti haiz olacaklardır; Bankanın bu masuniyeti kaldırması hali müstesnadır;

(ii) Mahallî milliyete mensup olmadıkları takdirde, âzalarca diğer âzaların mümasil derecedeki resmî mümessil ve memurlarına göç takyitleri, yabancılara mahsus kayıt ve tescil mecburiyetleri, mecburi askerlik ve iş mükellefiyeti bakımlarından bahşedilen masuniyetlerle, kanbiyo takyitleri bakımından gösterilen kolaylıklardan aynen istifade edeceklerdir;

(iii) Âzalarca diğer âzaların mümasil derecedeki resmî mümessilleriyle memurlarına seyahat kolaylıkları bakımından yapılan muameleden aynen istifade edeceklerdir.

Kısım : 9 - Vergi muafiyetleri (masuniyetleri)

(a) Banka ile Bankanın malları, matlupları, geliri ve bu Anlaşmanın müsaade ettiği faaliyet ve muameleleri her türlü vergi ve resimlerle gümrük resimlerinden muaf olacaktır. Banka aynı zamanda herhangi bir vergi ve resmin tahsiline veya tediyesine ait mesuliyet bakımından da masuniyeti haiz olacaktır.

(b) Bankanın mahallî vatandaş, mahallî tebaa olmıyan veya diğer mahallî bir milliyete mensup bulunmıyan Direktörler Meclisi âzalarıyla, vekillerine veya aynı haldeki memurlarına verdiği maaşlar vev tahsisatlar hiçbir vergiye tâbi tutulmayacağı gibi, bu gibi maaş ve tahsisatlar dolayısıyla hiçbir vergi tarhedilmeyecektir.

(c) Her kimin elinde bulunursa bulunsun Banka tarafından çıkarılan tahvilleri veya menkul kıymetlerle bunların temettü veya faizleri:

(i). Bu gibi tahvillerle menkul kıymetleri sırf menşeleri dolayısıyla bir tefrike tâbi tutan; veya

(ii) Tek hukuki mesnedi yukarıdaki menkul kıymetlerin çıkarıldığı piyasa, ödeneceği veya ödendiği para, veyahut da Bankaca tutulan idarehanenin bulunduğu veya idame olunan işlerin yapıldığı yer olan,

Herhangi bir vergiye - verginin şekli ne olursa olsun - tâbi tutulmayacaktır.

(d) Her kimin elinde bulunursa bulunsun, Bankanın kefalet ettiği tahviller veya menkul kıymetlerle bunların temettü veya faizleri:

(i) Bu gibi tahvillerle menkul kıymetleri sırf Bankanın kefaletini ihtiva ettikleri için bir tefrike tâbi tutan; veya

(ii) Tek hukuki mesnedi, Bankaca tutulan idarehanenin bulunduğu veya idame olunan işlerin yapıldığı yer olan

Herhangi bir vergiye - verginin şekli ne olursa olsun - tâbi tutulmayacaktır.

Kısım : 10 - Maddenin tatbiki

Her âza bu maddede ileri sürülen prensipleri kendi kanunlarının ifadesiyle fiiliyata geçirmek maksadiyle hudutları dâhilinde icabeden tasarrufları yapacak ve bu hususta Bankaya tafsilâtli malûmat verecektir.

Madde — VIII

Tadiller

(a) Bu anlaşmada tadilât yapılmasına mâtuf herhangi bir teklif, ister bir âza memleketten isterse Guvernörler Meclisi âzalarından birinden veya direktörler Meclisinden sâdir olsun Guvernörler Meclisi Reisine bildirilecek, Reis de bu teklifi Guvernörler Meclisine arzedecektir. Teklif olunan tadil Guvernörler Meclisi tarafından tasvip edildiği takdirde, Banka bunu bütün âzalara mektup veya telgrafla tamim ederek tadili kabul edip etmediklerini soracaktır. Şayet teklif edilen tadilât, mecmuu rey haklarının 4/5 ine sahip olan âzaların 3/5 i tarafından kabul edilirse, Banka bütün âzalara göndereceği resmî bir tebliğ ilekeyfiyeti teyit ve tasdik edecektir.

(b) Aşağıdaki hükümlerin tadilini mutazammın tekliflerin yukarıda (a) fıkrasının hükmüne rağmen, bütün âzalar tarafından ittifakla kabul edilmesi şarttır.

(i) Bankadan çekilme hakkı (Madde VI, kısım 1);

(ii) II nci maddenin 3 ncü kısmının (c) fıkrası ile temin olunan haklar;

(iii) II nci maddenin 6 ncü kısmında derpiş olunan mesuliyetin tahdidi;

(c) Tadiller, mektup veya telgrafla yapılan tamimde daha kısa bir müddet tasrih edilmedikçe, bütün âzalara şâmil olmak üzere, tebliğ tarihinden itibaren üç ay sonra meriyete girecektir.

Madde — IX

Tefsir

(a) Bu Anlaşmadaki hükümlerin tefsirine mütedair olarak herhangi bir Banka âzası tarafından ortaya konan, veya Banka âzalarından herhangi biri ile Banka arasında, veyahut ta âzaların kendi aralarında tahaddüs eden herhangi bir mesele, karara bağlanmak üzere, Direktörler Meclisince arzedilecektir. Eğer meselenin neticesi Direktörler Meclisine âza tâyin etmek hakkını haiz olmıyan bir âzaya hassatan tesir etmekte ise, bu memleket V nci maddenin 4 ncü kısmının (h) fıkrasına tevfiikan kendini temsil ettimek hakkına malik olacaktır.

(b) Direktörler Meclisinin yukarıda (a) fıkrasına tevfiikan karar verdiği her halde herhangi bir âza meselesinin Guvernörler Meclisinin tetkikına arz olunmasını talebedebilir. Guvernörler Meclisi kararı katî ve nihaidir. Guvernörler Meclisine müracaatın neticesine intirazen, Banka lüzum gördüğü derecede, Direktörler Meclisinin kararına istinaden hareket edebilir.

(c) Âzalıkla alâkası kalmıyan bir memleket ile Banka arasında, veya Bankanın faaliyetini daimî olarak tatil etmiş bulunduğu zamanlarda Banka ile âzalardan herhangi biri arasında anlaşmazlık çıkaracak olursa, bu gibi anlaşmazlıklar tahkim yoluyla hallolunur. Hakem heyeti, biri Banka, diğeri alâkadar memleket ve bir üsthakem de, taraflarca diğeri bir şekil üzerinde mutabık kalınmış olmadıkça, Milletlerarası Daimî Adalet Divanının Reisi veya Bankanın kabul ettiği nizamname gösterilecek olan başka bir makam tarafından tâyin edilen kimselerden teşekkül edecektir. Üsthakem, tarafların anlaşmadıkları her hususta, usule mûtaallik bütün meseleleri hal ve tesviye etmek hususunda tam şalâhiyeti haiz olacaktır.

Madde — X

Muvafakate delâlet

Banka tarafından bir teşebbüs yapılmadan evvel bir âzanın muvafakatının alınması lâzım oldu-

bu hallerde, VIII inci maddede munderic hükümler hariç, Bankanın teklif edilen teşebbüsten âzayı haberdar ettiği sırada tesbit edeceği mâkul müddet zarfında âza itirazda bulunmadığı takdirde, muvafakat istihsal edilmiş addolunur.

Madde — XI

Son hükümler

Kısım : 1 — Meriyet

Bu Anlaşma, kaydolundukalrı hisse taahhütleri (A) cetvelinde yazılı taahhüt miktarları yekûnunun en aşağı % 65 ini ihtiva eden Hükümetler namına imzalandığı ve bu maddenin 2 inci kısmının (a) fıkrasında işaret edilen vesikalar namlarına tevdi olunduğu zaman meriyete girecek; fakat hiçbir halde 1 Mayıs 1945 den evvel muteber olmayacaktır.

Kısım : 2 - İmza

(a) Bu Anlaşmayı imzalayan her Hükümet kendi mevzuatı dahilinde bu anlaşmayı kabul etmiş olduğunu ve bu anlaşmadan mütevellit vecibelerini ifa edebilmek için lüzumlu tedbirleri almış bulunduğunu bildiren bir vesikayı Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine tevdi edecektir.

(b) Her Hükümet yukarıda (a) fıkrasında işaret edilen vesikayı tevdi ettiği tarihten itibaren Bankanın âzası olacak; ancak bu anlaşma, bu maddenin I nci kısmına tevfikân meriyete girmeden evvel hiçbir Hükümetin âzalığı muteber olmayacaktır.

(c) Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, bu anlaşmaya imza kondukça ve yukarıda (a) fıkrasında işaret edilen vesikalar tevdi olundukça, isimleri A cetvelinde zikredilmiş olan bütün memleketlerin Hükümetleriyle II nci maddenin 1 nci kısmının (b) fıkrası mucibince âzalığa kabul olunan bütün Hükümetleri keyfiyetten haberdar edecektir.

(d) Her Hükümet, bu anlaşmayı imzalayınca, Bankanın idare masraflarına karşılık olmak üzere, her hisse senedine ait bedelin % 1 inin % 1 ini altın veya Amerikan (Birleşik Devletler) dolârı ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine gönderecektir. Bu tediye II nci maddenin 8 nci kısmının (a) fıkrası mucibince yapılması gereken tediye mahsus hesabın matlubuna kaydolunacaktır. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu meblâğları hususi bir mevduat hesabında tutacak ve bunları bu maddenin 3 nü kısmına tevfikân davet edilen ilk içtimada Banka Guvernörler Meclisine devredecektir. Bu anlaşma 31 Aralık 1945 e kadar meriyete girmezse Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu meblâğları göndermiş olan Hükümetlere iade edecektir.

(e) Bu Anlaşma 31 Aralık 1945 tarihine kadar, isimleri A listesinde yazılı, memleketlerin Hükümetleri namına imzalamaya açık tutulacaktır.

(f) 31 Aralık 1945 den sonra bu anlaşma II nci maddenin I nci kısmının (b) fıkrası mucibince âzalığa kabul olunan herhangi bir memleketin Hükümeti namına imzaya açık tutulacaktır.

(g) Bu anlaşmayı imzalamakla bütün Hükümetler onu gerek kendi namlarına gerekse müstemlekeleri ve denizasıırı topraklarıyla himayeleri, hakimiyetleri, hüküm ve nüfuzları ve mandaları altında bulunan bütün topraklar adına kabul etmiş olacaktırlar.

(h) Ana vatan toprakları düşman işgali görmüş bulunan hükümetler için yukarıda (a) fıkrasında yazılı vesikanın tevdi bu toprakların kurtarıldıkları tarihten yüz seksen gün sonraya kadar tehir edebilir. Bu vaziyette bulunan bir hükümet tarafından mezkûr vesika müddetin hitanından evvel tevdi edilmezse, o hükümet namına atılmış olan imza hükümsüz sayılacak ve kaydolunduğu hisselerin yukarıda (d) fıkrasına tevfikân ödenmiş olan kısmı kendisine iade olunacaktır.

(i) Yukarıda yazılı (d) ve (h) fıkraları, anlaşmayı imzalayan her hükümet hakkında imza tarihinden itibaren meri olacaktır.

Kısım: 3. — Bankanın açılış merasimi.

(a) Bu anlaşma bu maddenin I nci kısmı mucibince meriyete girer girmez, her âza memleket Guvernörler Meclisine bir âza tâyin edecek ve A cetvelinde kendisine en çok sayıda hisse senedi tahsis olunan âza, Guvernörler Meclisini ilk toplantıya davet edecektir.

(b) Guvernörler Meclisinin ilk toplantısında, muvakkat Direktörler Meclisi âzalarının seçilmesine ait tedbirler alınacaktır. A cetvelinde kendilerine en çok sayıda hisse senedi tahsis olunan beş memleketin hükümetleri muvakkat Direktörler Meclisindeki âzalarını tâyin edecektir. Bu hükümetlerden biri veya daha fazlası henüz âza olmamışsa, bunların Direktörler meclisinde işgal etmek hakkını haiz oldukları âzalıklar, mezkûr Hükümetler âza oluncuya kadar en geç 1 Ocak 1946 ya kadar münhal kalacaktır. Muvakkat Direktörler Meclisinin 7. âzası (B) cetvelinin hükümlerine tevfikân seçilecektir. Bu âzalar 1 Ocak 1946 dan sonra mümkün olan en kısa bir zamanda yapılacak olan ilk mütâat Direktörler Meclisi seçimine kadar vazifede kalacaklardır.

(c) Guvernörler Meclisi salâhiyetlerinden herhangi birisinin kullanılmasını muvakkat Direktörler Meclisine devredebilir. Direktörler Meclisine devri caiz olmayan salâhiyetler bu hükümden hariçtir.

(d) Banka muamelâta başlamak üzere olduğunu âzalara ihbar edecektir.

Tek nüsha olarak Vaşington'da tanzim olunan bu Anlaşma muhafaza edilmek üzere Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Evrak Mahzenine tevdi olunacaktır. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu nüshanın musaddak birer suretini (A) cetvelinde isimleri yazılı bütün Hükümetlerle II nci maddenin 1 nci kısmının (b) fıkrası mucibince âzalıkları tasvip olunan bütün Hükümetlere gönderecektir.

A - Cevvelî

Amerikan (Birleşik Devletler) dolâr olarak milyon hesabıyla		Amerikan (Birleşik Devletler) dolâr olarak milyon hesabıyla	
Avustralya	200	İran	24
Belçika	225	Irak	6
Bolivya	7	Liberya	0,5
Brezilya	105	Lüksemburg	10
Kanada	325	Meksika	65
Şili	35	Felemenk	275
Çin	600	Yeni Zelanda	50
Kolombiya	35	Nikaragua	0,8
Kostarika	2	Norveç	50
Küba	35	Panama	0,2
Çekoslovakya	125	Paraguay	0,8
Danimarka	+	Peru	17,5
Dominikan Cumhuriyeti	2	Filipin	15
Ekvador	3,2	Polonya	125
Mısır	40	Cenubi Afrika Birliği	100
Salvador	1	S. S. C. B.	1 200
Habeşistan	3	Birleşik Krallık	1 300
Fransa	450	Birleşik Devletler	3 175
Yunanistan	25	Uruguay	10,5
Guatemala	2	Venezuela	10,5
Hayti	2	Yugoslavya	40
Honduras	1		
İzlanda	1		
Hindistan	400		
			9 100

[+] Danimarka'nın kaydolunacağı hisse taahhütleri, Danimarka bu Anlaşmanın hükümlerine tevfikân iltihakı kabul ettikten sonra Banka tarafından tâyin olunacaktır.

Direktörler Meclisine âza seçimi

1. Direktörler Meclisi âzalarının seçimi V nci maddenin 4 ncü kısmının (b) fıkrası mucibince rey vermek salâhiyetini haiz bulunan Guvernörler Meclisi âzalarının hafi reyleriyle yapılır.

2. Müntahap Direktörler Meclisi âzaları için rey verilirken, rey vermeğe salâhiyetli olan Guvernörler Meclisi âzalarından her biri, kendisini tâyin eden âzanın V nci maddenin 3 ncü kısmı mucibince haiz olduğu reylerin hepsini bir şahsa verecektir. En çok rey kazanan 7 kişi Direktörler Meclisi âzası olacaklardır; şukadar ki, seçimde kullanılmak imkânı bulunan reyler yekûnunun yüzde 14 nden az rey alan kimse seçilmiş sayılmaz.

3. Birinci seçimde 7 kişi seçilmiş olmazsa, ikinci bir seçim yapılacaktır. Enaz rey alanın gösterileneceği bu intihaba yalnız (a) birinci seçimde kazanamıyan bir kimseye rey vermiş olan Guvernörler Meclisi âzalarıyla, (b) seçilen bir kimseye verdikleri reylerle bu şahsın aldığı rey sayısını aşağıda 4 sayılı bent mucibince seçimde kullanılmak imkânı bulunan reylerin yüzde onbeşinin üstüne çıkarmış sayılan Guvernörler Meclisi âzaları iştirak edecektir.

4. Guvernörler Meclisi âzalarından biri tarafından verilen reylerden dolayı herhangi bir şahsın aldığı reylerin seçimde kullanılmak imkânı bulunan yekûna nispetle yüzde onbeşten yukarı çıkıp çıkmadığının tâyininde: Bu nispetin en çok rey hakkına sahip olandan başlayarak rey hakkı sırasıyla yüzde onbeş haddini buluncıya kadar, Guvernörler Meclisi âzalarınca o şahıs lehine kullanılan reyleri ihtiva ettiği farz olunur.

5. Guvernörler Meclisi âzalarından biri tarafından verilen reyler, bir kimsenin aldığı reylerin yüzde onbeşten yukarı çıkmasını mucip olsa bile, yüzde onbeş nispetine varılmasını temin etmek maksadiyle bunların sıra dahilinde kısmen hesaba alınması icabettiği takdirde, mezkûr reylerin tamamı bu maksatla kullanılmış farz olunur.

6. İkinci seçimden sonra da 7 kişi seçilmiş bulunmadığı takdirde, 7 kişi seçilinceye kadar aynı minval üzere başka seçimler yapılacaktır; ancak, 6 kişi seçildikten sonra 7 ncisinin mütebaki reylerin nispi ekseriyetle seçilebilmesi ve bu reylerle seçilmiş sayılması şarttır.

